

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

YMPÄRISTÖSUUNNITELMA PROVINSSI FESTI- VAALILLE

Tavoitteena hiilineutraali tapahtuma vuonna 2019

Peppi Lotta Pauliina Arrimo

Opinnäytetyö
Marraskuu 2016
Liiketalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

ARRIMO PEPPI LOTTA PAULIINA:
Ympäristösuunnitelma Provinssi festivaalille
Tavoitteena hiilineutraali tapahtuma vuonna 2019

Opinnäytetyö 81 sivua, joista liitteitä 9 sivua
Marraskuu 2016

Yksi Suomen suurimmista musiikkifestivaaleista, Seinäjoella järjestettävä Provinssi on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali tapahtuma vuoteen 2019 mennessä. Tämä opinnäytetyö on selvitystyö, jonka tavoitteena on kartoittaa Provinssille konkreettisia keinoja hiilineutraaliuden saavuttamiseksi, festivaalin hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja samalla luoda kestäviä ratkaisuja festivaalin ympäristötyöhön. Työn tarkoituksena on laatia Provinssille ympäristösuunnitelma, käytännön työkalu ja aikataulu, jonka pohjalta edetä kohti asetettuja ympäristötavoitteita, hiilijalanjäljen laskemista ja sen neutralisointia.

Työssä käsitellään kestävästä kehityksestä, hiilijalanjälkeä ja tapahtumatuotantoa yleisesti sekä festivaalituotannon näkökulmasta. Työ esittää teorian pohjalta konkreettisia toimintamalleja hiilijalanjäljen laskemiseen sekä neutralisoimiseen ja lisäksi keinoja päästöjen vähentämiseen festivaalin ympäristöhuollon eri osa-alueilla.

Työn varsinaisena tuloksena syntyi ympäristösuunnitelma Provinssille kolmelle seuraavalle vuodelle. Suunnitelma on taulukkomuotoinen yksinkertainen ja muokattava työkalu, jossa esitetään ympäristötoimenpiteitä eri ympäristöhuollon osa-alueittain ja aikataulutetaan tehtävät toimenpiteet niin, että vuonna 2019 Provinssin hiilidioksidipäästöt olisivat minimissä. Varsinainen Provinssille tehty ympäristösuunnitelma rajattiin työn ulkopuolelle, mutta työ pitää sisällään esimerkin suunnitelmatyökalusta.

Laaja selvitystyö kestävästä kehityksestä soveltamisesta festivaalituotantoon auttoi erityisesti kartoittamaan Provinssin ympäristöasioiden nykytilaa ja tunnistamaan kehitys- ja ongelmakohtia. Provinssin ympäristöasiat ovat hyvällä mallilla ja festivaalilla on todella paljon potentiaalia toimia suunnannäyttäjänä ja edelläkävijänä ekologisten toimintatapojen ja hiilijalanjäljen mittauksen käyttöönotossa tapahtuma-alalla.

Asiasanat: kestävä kehitys, hiilijalanjälki, hiilineutraalius, tapahtumatuotanto, festivaali, Provinssi, ympäristöhuolto, tapahtuma, ympäristö, ympäristöjohtaminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

ARRIMO, PEPPI LOTTA PAULIINA
Environmental Plan for Provinssi Festival
Going Carbon Neutral by the Year 2019

Bachelor's thesis 81 pages, appendices 9 pages
November 2016

Provinssi Festival, one of the major music festivals in Finland has set a target to be a carbon neutral event by the year 2019. This thesis was a study on concrete policies and operating models to reduce the emissions of the festival and to achieve carbon neutrality during the next three years. At the same time the objective of this thesis was to create permanent ecologically sustainable solutions for the production of Provinssi Festival. The main purpose of this thesis was to create an environmental plan, a practical tool to place and schedule different objectives and actions for reducing the environmental impacts of the festival.

The thesis approached the themes of sustainability, carbon footprint and event production in general and from the festival's point of view. By studying the theoretical basis of sustainability and carbon footprint and by analyzing the present state of the environment of Provinssi, the thesis presented practical means for calculating the carbon footprint and for carbon offset. Ideas and actions for reducing the carbon emissions in the different sectors of the environmental care of the festival were also introduced.

As an outcome of this thesis, the environmental plan for Provinssi was created. The plan is a practical tabular tool which can be modified. It places the various sustainable practices in the sectors of the environmental operations of the festival and schedules them for the next three years. The actual plan made for Provinssi is not included in this thesis but an example of the planning tool is represented.

An extensive study on sustainable festival management helped to understand the present state of the environmental matters in Provinssi and to identify the places where improvements should be made. Overall, Provinssi's achievements as a sustainable and ecological festival have already been remarkable but improvements can always be made. Provinssi has huge potential to be an inspiring example and a pioneer in the field of ecological practices in event business.

Key words: sustainability, ecology, carbon footprint, carbon neutral, festival, event, environment, event management, environmental management

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Tausta ja toimeksiantaja	6
1.2	Tavoite, tarkoitus ja toteutustapa.....	7
2	KESTÄVÄ KEHITYS JA TAPAHTUMATUOTANTO.....	9
2.1	Kestävä kehitys ja ekologinen vastuu.....	9
2.2	Festivaalien ympäristövaikutukset	11
2.3	Kestävä tapahtuma.....	12
2.4	Sytä muutokselle	12
2.5	Kestävän kehityksen haasteet festivaalille.....	15
2.5.1	Haasteet organisaatiolle	15
2.5.2	Taloudelliset haasteet.....	17
2.6	Kestävän kehityksen hyödyt.....	18
3	PROVINSSI	20
3.1	Historia	20
3.2	Provinssi ja ympäristö	20
3.3	Ympäristö 2016	23
4	KOHTI HIILINEUTRAALIUTTA.....	28
4.1	Hiilidioksidipäästöt, hiilijalanjälki ja hiilineutraalius käsitteenä.....	28
4.2	Hiilijalanjäljen laskeminen	29
4.2.1	Tietojen kerääminen.....	30
4.2.2	Laskurit ja palvelut hiilijalanjälkilaskennan apuna.....	32
4.3	Hiilidioksidipäästöjen kompensointi	33
5	YMPÄRISTÖHUOLLON OSA-ALUEET JA KEHITYSTOIMENPITEITÄ	35
5.1	Jätehuolto ja siivous.....	35
5.1.1	Jätteet	35
5.1.2	Siivous	36
5.2	Energia ja vesi	38
5.2.1	Sähkö.....	38
5.2.2	Vedenkulutus	42
5.3	Hankinnat ja alihankinnat	43
5.3.1	Hankinnat ja materiaalit.....	44
5.3.2	Ravintolapalvelut	46
5.3.3	Muut alihankinnat	50
5.4	Logistiikka	51
5.4.1	Työajat ja työntekijät	51

5.4.2	Artistit	52
5.4.3	Yleisö	53
5.4.4	Rahdit	56
5.5	Ympäristöviestintä	56
5.5.1	Sisäinen ympäristöviestintä	57
5.5.2	Viestintä ulkoisille sidosryhmille	58
5.5.3	Asiakasviestintä	60
6	YMPÄRISTÖSUUNNITELMA	64
6.1	Ympäristösuunnitelma Provinssille 2017-2019	64
6.2	Suunnitelmatyökalu	65
7	POHDINTAA	67
	LÄHTEET	69
	LIITTEET	73
	Liite 1. Ympäristösuunnitelma Provinssille 2017-2019	73
	Liite 2. Provinssin jätemäärät 2008-2016	81

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja toimeksiantaja

Ympäristöasiat ovat olleet ajankohtaisia keskustelunaiheita mediassa, politiikassa ja kahvipöydissä jo useita kymmeniä vuosia ja keskustelu tuntuu vain kiihtyvän. Ilmastonmuutos, kestävä kehitys, ekologisuus ja maapallomme tulevaisuus ovat kysymyksiä, jotka pomppaavat esiin päivittäin, kun avaamme television, luemme lehtiä, surffaamme Internetissä tai käymme ruokakaupassa. Ilmastonmuutos on uhka, joka näkyy nyt jo arkipäiväisessä elämässämme helleaaltoina, lauhoina talvina, erikoisina sääilmiöinä ja merenpinnan nousuna. Globaalilla tasolla lämpenevä ilmasto esiintyy luonnonkatastrofeina, jäätiköiden sulamisena, viljelymaiden tarveltyymisenä, nälänhätänä ja kokonaisten eläinlajien katoamisena. Poliitiikassa puhutaan jo ilmastopakolaisista.

Marraskuussa 2016 voimaan tulleen Pariisin ilmastopimuksen myötä tuntuu, että muutos on vihdoinkin käsillä. Maailma on aktivoitunut pikkuhiljaa ja yhä useammat valtiot, kunnat ja yritykset puhuvat vihreämmän tulevaisuuden puolesta ja muuttavat toimiaan kestävämmiksi. Yksilöiden keskuudessa muutos näkyy eko- ja luomutuotteiden kasvavana kysyntänä ja lisääntyvänä kasvissyöntinä. Kestävä kehitys on ennen kaikkea hieno asia maapallon ja ihmiskunnan tulevaisuutta ajatellen, mutta se on myös nouseva trendi, bisneksen uusi elinehto, joka ajaa yritykset ja yhteisöt muuttamaan toimiaan vastuullisemmiksi. Kiristytvä lainsäädäntö ja hupenevat luonnonvarat suorastaan pakottavat yritysmaailman muutokseen. Vaikka maailma todella näyttäisi olevan matkalla parempaan suuntaan ja valtiot lupautuvat taisteluun kestävä kehityksen puolesta, tekemistä on vielä paljon ja aikaa ei ole hukattavaksi. Muutoksen läpivieminen ja päästöjen rajoittaminen tulee tapahtua kaikilla sektoreilla.

Yhtenä Suomen merkittävimpana suurtaapahtumana Provinssilla on mahdollisuus vaikuttaa kantamalla kortensa kekoon paremman tulevaisuuden puolesta. Isolla yleisötaapahtumalla on mainiot edellytykset toimia suunnannäyttäjänä, edelläkävijänä ja inspiraationlähteenä ulottamalla ajatukset kestävästä kehityksestä myös festivaalin ulkopuolelle.

Seinäjoen Törnävänsaarella vuosittain järjestettävälle Provinssille rakennettiin kesällä 2016 Ekokompassi –ympäristöohjelma. Ohjelman rakentamisen yhteydessä Provinssi

asetti ympäristöpolitiikassaan tavoitteeksi täyden hiilineutraaliuden saavuttamisen vuoteen 2019 mennessä. Lisäksi festivaalin tavoitteena on ekologisen ajattelutavan ulottaminen entistä tarkemmin koko tuotantoprosessiin. Festivaali haluaa ympäristömyönteisellä toiminnallaan myös toimia esimerkkinä ja vaikuttaa asiakkaiden, muiden tapahtumien, yritysten ja sidosryhmien ympäristöajatteluun ja -ratkaisuihin.

1.2 Tavoite, tarkoitus ja toteutustapa

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on auttaa Provinssia asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Työ selvittää Provinssin ympäristöasioiden tilaa, pyrkii tunnistamaan ongelma-kohtia sekä kartoittaa konkreettisia keinoja hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi. Samalla tavoitteena on kehittää festivaalia entistä kestävämmäksi ja luoda pysyviä ratkaisuja Provinssin ympäristötyöhön.

Provinssin tavoite ulottaa ekologinen ajattelu koko organisaatioon vaatii ympäristöjohtamista ja pitkäaikaisen suunnitelman tekemistä. Provinssin ympäristökoordinaattorina halusin tarttua tähän haasteeseen ja tehdä suunnitelman opinnäytetyönäni. Työn tarkoituksena on siis laatia Provinssille ympäristösuunnitelma, käytännön työkalu ja aikataulu, jonka avulla festivaalin on helppo edetä kohti asetettuja tavoitteita, laskea tapahtuman hiilijalanjälki, pienentää sitä ja lopulta neutralisoida se.

Tämä opinnäytetyö on menetelmältään toiminnallinen opinnäytetyö, eli työelämän kehittämistyö, jonka tavoitteena on tuottaa jokin produkti, eli konkreettinen tuotos. Toiminnallisen opinnäytetyön produkti voi olla esimerkiksi ohjekirja, tuote, tapahtuma, portfolio, projekti- tai liiketoimintasuunnitelma. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu produktista ja sen tekemisestä kertovasta opinnäytetyöraportista, jonka avulla lukijan on mahdollista hahmottaa opinnäytetyön varsinainen tuotos ilman sen näkemistä. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 6.)

Provinssille rakennetussa Ekokompassi –ympäristöohjelmassa on asetettu tavoitteita ja nimetty toimenpiteitä ympäristöystävällisemmän festivaalin järjestämiseksi. Opinnäytetyöni tukee ympäristöohjelmaa, mutta myös pureutuu syvemmälle Provinssin ympäristöasioihin. Keskityn työssäni etenkin Provinssin aiheuttamaan ympäristökuormitukseen, hiilijalanjälkeen ja sen mittaamiseen, päästöjen vähentämiseen ja lopulta päästöjen kompensointiin. Työssä liikutaan kestävän kehityksen ja tapahtumatuotannon teorian kautta

konkreettiin toimenpiteisiin hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi festivaalin eri ympäristöhuollon osa-alueilla. Lähestyn työssä kestävästä kehitystä ja festivaalituotantoa myös liiketaloudellisesta näkökulmasta.

Olen työskennellyt kaksi viimeistä kesää Provinssin ympäristökoordinaattorina, joten opinnäytetyöni toimii työkaluna myös minulle itselleni ja kehittää omaa osaamistani. Tulevaisuudessa tämä opinnäytetyö voi toimia oppaana jollekulle muulle, ellen itse enää toimi kyseisessä tehtävässä.

2 KESTÄVÄ KEHITYS JA TAPAHTUMATUOTANTO

Tässä kappaleessa esittelen työni teoreettisen perustan. Ensimmäisen alaotsikon alla selvitän käsitteitä, kuten kestävä kehitys, ilmastonmuutos ja ekologisuus. Toisessa osakappaleessa tarkennan näiden käsitteiden yhteyttä festivaalituotantoon tapahtumien ympäristövaikutusten ja kestävän kehityksen haasteiden ja hyötyjen kautta.

2.1 Kestävä kehitys ja ekologinen vastuu

Kestävä kehitys (sustainable development) sai ensimmäisen ja ehkä tunnetuimman määritelmänsä YK:n ympäristön ja kehityksen maailmankomissiossa vuonna 1987: “kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.” (World Commission on Environment and Development 1987). Suomessa ympäristöministeriön (2016a) mukaan kestävällä kehityksellä tarkoitetaan yhteiskunnallista ohjattua ja jatkuvaa muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvään elämään. Tarkoittaen myös, että kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa huomioidaan tasavertaisesti ympäristö, ihminen ja talous. Tästä johtuen kestävällä kehityksellä katsotaan usein olevan kolme ulottuvuutta: ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Tasapainon löytäminen näiden osa-alueiden kesken on kestävän kehityksen perusta. Eli käytännössä esimerkiksi maailmantalous ei saisi kehittyä niin, että se kasvaisi ympäristön tai köyhimpien kustannuksella. Kestävä kehitys lähtee ekologisesta kestävydestä, eli siitä, että biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemien toimivuus säilytetään ja ihminen pyrkii toimimaan luonnon kestokyvyn rajoissa. Taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan tasapainoista taloudellista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä varantojen hävittämiseen tai velkaantumiseen. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden tarkoituksena on taata hyvinvoinnin edellytysten säilyminen seuraaville sukupolville. Kaikki kestävän kehityksen osa-alueet ovat riippuvaisia toisistaan ja edellytyksiä toistensa onnistumiselle. Tästä johtuen puhutaankin yleensä kaiken kattavasti vain yhdestä käsitteestä, eli kestävästä kehityksestä. (Ympäristöministeriö 2016a.)

Ilmastonmuutos on suurimpia syitä kestävän kehityksen tarpeelle. Ilmiönä ilmastonmuutos on tunnettu jo 1900-luvun alusta lähtien, mutta silti se jakaa edelleen mielipiteitä puolesta ja vastaan. Ilmastonmuutos on kuitenkin käynnissä koko ajan, vaikka kaikki eivät sitä välttämättä halua uskoakaan. Ilmaston lämpeneminen johtuu pääasiassa ilmakehään

pääsevien kasvihuonekaasujen, etenkin hiilidioksidin (CO₂) lisääntyvästä määrästä. Päästöt taas johtuvat suurilta osin fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn, kivihiilen ja maakaasun käytöstä. Ilmastonmuutos on ollut olemassa aina, mutta teollistumisen myötä ihmisen on toiminnallaan kiihdyttänyt sitä ja yhä edelleen suurin osa maailmantaloudesta ja teollisuudesta perustuu fossiilisten polttoaineiden käyttöön. Ilmaston lämpenemistä voidaan hidastaa rajoittamalla kasvihuonekaasujen pääsemistä maapallon ilmakehään, mikä käytännössä tarkoittaa suuria taloudellisia ponnisteluja ja muutoksia etenkin energiateollisuudessa.

Maapallon kantokyky on ilmastonmuutoksen ja sen aiheuttamien luonnonkatastrofien myötä osoittanut rajallisuutensa. Jäätiköt sulavat, vedenpinta nousee ja kokonaisia saaria ja rannikkoalueita katoaa karttapallolta. Tulvat ja kuivuus tuhoavat viljelysmaita ja köyhimmissä maissa ihmiset näkevät nälkää. Puhumattakaan uhreista, joita myrskyt ja metsäpalot ovat vaatineet. Luonnon ekosysteemit horjuvat ja eläinlajeja kuolee sukupuuttoon. Jos ilmaston lämpeneminen jatkuu samaan malliin, on sanomattakin selvää, että tulevaisuuden kuva on katastrofaalinen.

Useat valtiot ja tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että maapallon keskilämpötilan nousu tulee pitää alle kahdessa lämpöasteessa, jotta voimme välttää ympäristökatastrofin. Yli kahden asteen lämpeneminen voisi tarkoittaa sitä, että ilmastonmuutosta ei saisi enää pysäytettyä. Ilmastomme on tähän mennessä lämmennyt yli puoli astetta teollisen vallankumouksen jälkeen ja lämpeneminen vain kiihtyy, ellei asian eteen tehdä jotain. (WWF 2016a.) Hallitusten välisen ilmastopaneeli IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) arvon mukaan ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttää maailman kasvihuonepäästöjen vähentämistä nykyisestä yli 60 prosentilla. Tämä vaatii muun muassa suuria energiansäästötoimenpiteitä ja fossiilisten polttoaineiden korvaamista kokonaan uusiutuvilla energianlähteillä. (Ilmasto.org 2016.) Joulukuussa 2015 YK:n ilmastokokouksessa Pariisissa sovittiin uudesta merkittävästä ilmastosopimuksesta, joka on edeltäjistään poiketen oikeudellisesti sitova. Lähes kaikki maailman maat ovat kertoneet olevansa valmiita taisteluun ilmastonmuutosta vastaan. Pariisin ilmastosopimus velvoittaa siihen osallistuvat maat pyrkimään toimiin, joilla ilmaston lämpeneminen saataisiin pysymään alle 1,5 asteessa suhteessa teollisen ajan alkuun. Lisäksi sopimuksessa on asetettu esimerkiksi pitkänaikavälin tavoite suunnata rahoitusvirrat kohti vähähiilistä kehitystä. Pariisin ilmastosopimus astui voimaan 4. marraskuuta 2016. (Ympäristöministeriö 2016b.)

2.2 Festivaalien ympäristövaikutukset

Kymmenien tuhansien päivittäisen kävijän suur tapahtuman järjestäminen vuosittain ei ole mikään ekoteko. Ympäristö kuormittuu huomattavasti, kun pienelle alueelle ahdetaan valtava joukko ihmisiä, artisteja ja tavaraa rahdataan ulkomailta asti. Syntyvät jätemäärät ovat jättimäisiä ja vettä ja energiaa kuluu suuria määriä. Ison mittaluokan festivaalin järjestäminen sotii kestäväen kehityksen ja ekologisuuden näkökulmaa vastaan monella tapaa. Suur tapahtumaa on käytännössä mahdoton järjestää niin, ettei siitä aiheutuisi hiilidioksidipäästöjä tai haittaa ympäristölle. Ilman veden ja energian kulutusta, suurta ihmismassaa, artisteja ja jätteen syntymistä suur tapahtumia ei yksinkertaisesti vain järjestetä. Korkealaatuisen ja vaikuttavan festivaalikokemuksen tarjoaminen yleisölle luonnonvarjoja ja ympäristöä päättömästi tuhoamatta on silti mahdollista.

Festivaalien suurimmat ympäristövaikutukset muodostuvat pääosin tapahtumaan kohdistuvasta liikenteestä, kun monituhatpäiväinen yleisö matkustaa tapahtumapaikalle erilaisilla kulkuvälineillä, artisteja lennätetään ulkomailta asti ja tapahtuman rakentamiseksi paikalle ajetaan useita rekkalastillisia tavaraa. Useat tapahtumat tavataan rakentaa niin sanotusti tyhjästä, koska harvalta tapahtuma-alueelta löytyy kiinteitä rakenteita ja infrastruktuuria, veden ja sähkön jakelusta puhumattakaan. Materiaa rahdataan tapahtuma-alueelle isoimmista esiintymislavoista, teltoista ja aidoista lähtien aina pienimpiin hankintoihin, kuten kertakäyttöastioihin ja nippusiteisiin. Myös jätettä syntyy valtavasti, kun monta kymmentä tuhatta henkeä muuttaa ihmismäärään nähden pienelle alueelle juhlimaan useaksi päiväksi. Festivaaleilla ongelmaksi on noussut etenkin leirintäalueet, kun yleisön poistuessa alueelle unohtuu usein satoja teltoja, leirintävarusteita ja kasoittain muuta roskaa. Lisäksi lukuisien esiintymislavojen, ravintoloiden, baarien ja myyntipisteiden pyörittämiseen vaaditaan merkittävä määrä energiaa ja usein tapahtuma-alueen puutteellisen infrastruktuurin vuoksi osa energiasta tuotetaan polttoainetta syöville generaattoreilla. Myös vettä kuluu valtavia määriä muun muassa hygieniatarkoitukseen, juomavetenä sekä ravintolakäytössä. Vaikutuksia tapahtuma-alueella ympäröivälle luonnolle ei sovi myöskään unohtaa. Alue talleantuu kymmenien tuhansien ihmisten jalkojen alla, lisääntyvästä liikenteestä aiheutuvat saasteet vaikuttavat ilmanlaatuun, melusaaste kiusaa alueen asukkaita ja eläinlajeja ja roskaa eksyy väistämättä luontoon.

2.3 Kestävä tapahtuma

Varsinaista määritelmää ekologiselle, vihreälle tai kestäväälle tapahtumalle ei ole olemassa. Kaikessa yksinkertaisuudessaan tapahtumasta tulee kestävä, kun tapahtuma huomioi siihen liittyvän lainsäädännön ja sen asettamat velvoitteet, tiedostaa ympäristövaikutuksensa ja pyrkii vähentämään niitä, sekä ylipäätään harjoittaa kestäviä toimintatapoja. Kestävä tapahtuma ottaa ympäristön huomioon kaikessa toiminnassaan ja luo yleisölleen elämyksiä kestävien strategioiden kautta. Tapahtuma pyrkii esimerkiksi minimoimaan vaikutukset ympäröivälle luonnolle, kuluttamaan mahdollisimman vähän energiaa ja vettä, vähentämään liikennepäästöjä, suosimaan materiaalien uusiokäyttöä ja vähentämään jätteiden määrää. Suomessa lainsäädäntö on sillä tasolla, että kun tapahtuma järjestetään kaikkien lakien mukaan, voidaan sen sanoa jo olevan kestävä. Kestävä tapahtuma ei ota huomioon kuitenkaan pelkästään ekologisia kysymyksiä, vaan kestävyydellä tarkoitetaan kokonaisuuden hallintaa, eli tapahtuma huomioi toiminnassaan myös sosiaaliset, kulttuurilliset ja taloudelliset kestävä kehityksen aspektit. (Lampinen 2011, 12; Goldblatt 2012, 10.)

Kun kestävä tapahtumaa lähestytään liiketaloudellisesta näkökulmasta, niin ennen kaikkea on tietenkin tärkeää harjoittaa liiketoimintaa, jossa lähtökohtana on tyytyväinen asiakas. Asiakkaan odotusten ylittäminen on menestyksen avain, mutta vain sellainen liiketoiminta on menestyksekkästä, jota tehdään ekologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen reunaehtojen puitteissa, eikä niiden kustannuksella. (Bärlund & Perko 2013, 33.)

2.4 Syitä muutokselle

Monenlaiset tekijät ajavat tapahtumia ja festivaaleja kohti kestävämpää tulevaisuutta. Ensinnäkin erilaiset lait ja säädökset pakottavat yrityksiä muuttamaan toimintaansa vastuullisemmaksi, mutta myös muut motiivit ohjaavat niitä kohti kestävämpiä valintoja.

Lainsäädäntö

Suomessa jo pelkästään lainsäädäntö pitää huolta siitä, että tapahtumat järjestetään ympäristö huomioon ottaen. Monet erilaiset säädökset ja lait ohjaavat festivaalien ja tapahtumien ympäristö- ja jätehuollon järjestämistä. Jätelaki velvoittaa tapahtuman vähentämään syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos tapahtumassa syntyy jätettä, pitää se

joko ensisijaisesti sijoittaa uudelleenkäyttöön tai toissijaisesti kierrätykseen. Jätelain tarkoituksena on edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, varmistaa toimiva jätehuolto tapahtumissa sekä ehkäistä roskaamista. Jätelaki velvoittaa tapahtuman järjestäjän puhdistamaan tapahtumapaikan ja myös sen läheisyydessä sijaitsevat roskaantuneet alueet. (Jätelaki 2011; Lampinen 2011, 51.) Lisäksi ympäristönsuojelulaki velvoittaa toiminnanharjoittajan, eli tässä tapauksessa tapahtuman järjestäjän suojelemaan ympäristöä, ehkäisemään sen pilaantumista ja rajoittamaan ympäristöön kohdistuvat päästöt mahdollisimman vähäisiksi. (Ympäristönsuojelulaki 2014). Ulkoilullailla (22.12.1994/1343) tapahtuman järjestäjä velvoitetaan järjestämään leirintäalue niin, ettei se vahingoita luontoa, aiheuta ympäristön pilaantumista tai roskaantumista tai vähennä ympäristön viihtyisyyttä. Tulevaisuudessa ympäristöön liittyvä lainsäädäntö todennäköisesti kiristyy entisestään ja se pakottaa yritykset, myös festivaalit, etsimään ekologisempia ja kestävämpiä tapoja toimia. (Bärlund & Perko 2013, 38.)

Ympäristöviranomaiset ja paikkakunnan jätehuollon velvoitteet

Tapahtumalla, jossa syntyy roskaa, on lain mukaan velvollisuus huolehtia jätehuollon järjestämisestä. Suurtapahtumissa roskaa syntyy paljon ja tällöin yleensä tapahtumakaupungin tai -kunnan ympäristöviranomaisen vaatii tapahtuman järjestäjää laatimaan kirjallisen ilmoituksen tai suunnitelman jätehuollon järjestämisestä. Tapahtumapaikkakunnan viranomaisten kanssa tulee hyvissä ajoin käydä läpi tapahtuman ympäristöhuollon toteutusta koskevat velvoitteet. Tapahtuman järjestäjän tulee laatia ympäristöviranomaiselle ilmoitus suuresta yleisötilaisuudesta. Ilmoituksessa selvitetään, miten tapahtuman jätehuolto ja saniteettipalvelut järjestetään. Varsinainen ympäristö- ja jätehuoltosuunnitelma ei ole enää pakollinen viranomaissyistä, mutta suunnitelman tekeminen on tapahtuman kokonaiskuvan hahmottamisen kannalta hyvä työkalu tapahtuman organisaatiolle. (Lampinen 2011, 18; Kumpulainen, ym. 2015, 51.)

Yleinen mielipide ja kysynnän muutos

Lakien ja säädösten lisäksi yleinen mielipide ajaa tapahtumia ja yrityksiä muuttamaan liiketoimintaansa ekologisemmaksi. Kestävä kehitys ei ole pelkkää hypetystä, vaan se nähdään yhä enemmän yritysten menestystekijänä. (Bärlund & Perko 2013, 38). Ekologisuus on ollut pitkään globaali trendi, jonka kasvulle ja suosiolle ei näy loppua. Tulevaisuudessa kuluttajat kiinnittävät todennäköisesti entistä enemmän huomiota valinnoissaan tapahtumien ympäristöasioihin ja suosivat kestävään kehityksen mukaisia tuotteita ja pal-

veluja. Ympäristöystävällisyyttä ja ekologisuutta pidetään yhä arvokkaampana ja ekologisten tuotteiden kysyntä kasvaa vauhdilla. Festivaalilipun ostopäätökseen ympäristöasiat eivät todennäköisesti vielä merkittävästi vaikuta, mutta tulevaisuudennäkymä voi olla eri.

Maine ja imago

Tapahtuman oma maine etenkin paikallisesti on lisäksi yksi tekijä, jonka vuoksi ympäristöhuoltoon ja hyvinvointiin on hyvä kiinnittää huomiota. Huono palaute alueen viranomaisilta, asukkailta tai muilta toimijoilta esimerkiksi roskaantumisesta voi olla kova isku tapahtuman liiketoiminnalle ja imagolle. Imagolla tarkoitetaan sitä mielikuvaa, joka yrityksen ulkoisilla sidosryhmillä, kuten asiakkailta ja yhteistyökumppaneilla on festivaalista. Imagolla on paljon merkitystä esimerkiksi siinä, kuinka luotettavana sidosryhmät festivaalin näkevät.

Ympäristövastuullisuus on tänä päivänä osa lähes jokaisen liiketoiminnan imagoa. Kaikki eivät tietenkään profiloitu vihreinä toimijoina, mutta kukaan ei varmasti halua myöskään näyttäytyä julkisesti ympäristöä turmelevana yrityksenä. Esimerkiksi Talvivaaran tapaus on osoittanut, että ympäristöasioilla on todella painoarvoa yrityksen imagossa. Imagon ja luotettavuuden vuoksi ympäristötyön tulee olla läpinäkyvää, jotta asiakkaat saavat mahdollisimman totuudenmukaisen kuvan tapahtuman toimista.

Markkinat ja kilpailu

Ympäristöystävällisyys on myös tapahtuma-alalla yhä tärkeämpi kilpailutekijä. Yhä useammat tapahtumat ja festivaalit panostavat tällä hetkellä ympäristöystävällisyyteen ja tästä kertoo esimerkiksi se, että Ekokompassi tapahtuma -ympäristösertifikaattia hakee yhä useampi festivaali ja monet festivaalit ovat nostaneet ympäristöystävällisyyden osaksi imagoaan. Tällä hetkellä kestävä kehitys on kasvava markkina-alue, jossa vielä toistaiseksi on hyvin tilaa kilpailulle. Tulevaisuudessa yritykset ottavat todennäköisesti yhä enemmän roolia yhteiskunnan suurimpien ongelmien ratkaisussa ja yksi merkittävimmistä syistä kestäväan kehitykseen panostamiselle onkin uusien innovaatioiden ja kestävämpien ratkaisujen löytämisen tarve ja kysyntä. Edelläkävijät ovat jo suunnanneet katseensa näille valtaville markkinoille, jotka kasvavat samaa vauhtia, kuin ilmastonmuutoksen ja luonnonvarojen hupenemisen tuomat ongelmat lisääntyvät ja lainsäädäntö kiristyy. (Bärlund & Perko 2013, 36.)

Talous

Yrity maailma ja koko maailmantalous on muuttumassa, kun uusiutumattomat luonnonvarat hupenevat ja tilalle pitää keksiä uusia tapoja ja teknologioita käyttää resursseja. Kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyvät asiat ovat yrityksille lainsäädännöllisiä, sosiaalisia ja taloudellisia kysymyksiä, joissa on kyse kustannusten ja resurssien optimimisesta, liiketoimintariskien hallinnasta, luotettavuuden ja imagon rakentamisesta, toiminnan hyväksyttävyydestä, uusien liiketoimintamallien luomisesta ja sidosryhmien osallistamisesta. Kyse ei enää ole siitä, että kannattaako ympäristöasioihin panostaa, vaan siitä, että selviääkö yritys pitkällä aikavälillä, jos se ei panosta niihin. (Bärlund & Perko 2013, 31.)

Festivaalin oma ympäristö ja tulevaisuus

Tietysti ilmastonmuutokseen liittyvät uhkakuvat ja muuttuva ympäristö koskettavat myös festivaalien omaa ympäristöä ja tulevaisuutta. Etenkin ulkoilmatapahtumat ovat muuttuvan ympäristön ja ilmaston armoilla. Esimerkiksi rankat sateet ja myrskyt vaikuttavat tapahtumiin aiheuttaen erikoisjärjestelyitä, peruutuksia, kielteisiä asiakaskokemuksia ja kustannusten nousua. (EE Music 2015, 1).

2.5 Kestävän kehityksen haasteet festivaalille

Mitä kompastuskiviä tulee vastaan, kun festivaali lähtee tavoittelemaan ekologisempaa toteutusta tapahtumalle? Kestävän tapahtuman järjestäminen on jo itsessään järkyttävän kokoinen haaste tapahtumasta aiheutuvan suuren ympäristökuormituksen vuoksi. Tapahtumaa on mahdoton järjestää ilman yleisön, artistien ja tavaran liikkumisesta aiheutuvia päästöjä, jätteen syntymistä tai energiaa ja vettä. Ympäristövaikutuksia syntyy monella eri tavalla ja muuttujia on paljon. Lisäksi ekologisen ajattelutavan läpivieminen koko organisaatioon ja sen päätöksentekoon tuottaa haasteita monella osa-alueella.

2.5.1 Haasteet organisaatiolle

Isossa-Britanniassa vuonna 2015 festivaaleille suunnatun Industry Green Manifesto Survey Of 2015 -kyselyn mukaan kustannusten nousu, sisäisten resurssien ja ajan puute sekä tiedon ja osaamisen vähyys ovat kolme isointa kysymystä, jotka arveluttavat festivaalijärjestäjiä ekologisempiin toimintatapoihin siirtymisessä. Nämä kolme tekijää ovat myös syitä, minkä takia festivaalit eivät lähde muuttamaan toimintaansa, tai näkevät sen hankalaksi. (Powerful Thinking 2015, 36.)

Minkä tahansa muutoksen läpivieminen organisaatiossa vaatii aina resursseja, eikä siirtyminen ympäristöystävällisiin toimintatapoihin ole poikkeus. Muutosta ei viedä läpi kerralla, eikä se missään nimessä ole nopea prosessi, joten se vaatii aikaa. Ekologisempien ratkaisujen etsiminen ja käyttöönotto vie työtunteja ja lisäksi uudet toimintatavat vaativat opettelua, joten henkilöstöä pitää kouluttaa. Festivaalientällä tästä tekee vielä haastavampaa se, että organisaatioilla on usein tapana muuttua vuosittain. Kun toimintatavat saadaan juurrutettua syvälle organisaatioon, uusien työntekijöiden perehdytys ympäristöasioihin menee muiden asioiden lomassa.

Muutosvastarinta organisaatiossa ja festivaalin sidosryhmissä voi myös olla mahdollinen haaste. Uusien ratkaisujen kokeileminen voi aiheuttaa epävarmuutta ja pelkoa, koska niiden vaikutuksista ei välttämättä ole varmaa tietoa. Lisäksi työpaikoilla ihmiset eivät usein näe itseänsä muutoksentekijöinä, vaan kokevat olevansa vain työntekijöitä. Jopa yksityiselämässään ekologisempia ratkaisuja tekevät yksilötkin sopeutuvat mieluummin työpaikan vallitsevaan tapaan toimia, koska se on helpompaa. (Berninger 2012, 144-145.)

Provinssi on asettanut ympäristöpolitiikassaan yhdeksi tavoitteeksi ekologisen ajattelun ulottamisen koko tuotantoprosessiin. Tämä vaatii sitä, että ympäristöasiat otetaan huomioon koko organisaatiossa ja kaikissa sen tekemissä valinnoissa. Päätöksissä tulee ottaa huomioon yhtä aikaa talous, logistiikka ja ympäristö. (Maula 2009, 17.) Jos ekologisuuden tahdotaan olevan osa tapahtuman imagoa ja brändiä, on kestävä kehityksen näkökulmaa kannettava läpi koko festivaalin tuotannon, joka ikisellä sektorilla aina festivaalin johdosta pieniin valintoihin asti. (Kumpulainen ym. 2015, 50). Kaikki lähtee johtamisesta ja yhteisen vision synnyttämisestä, jossa henkilöstön sitouttaminen on tärkeää. Kestävien työtapojen käyttöönotto ja sisäistäminen sekä ympäristöasioiden löytäminen ja ymmärtäminen vaatii kokonaisvaltaista muutosta organisaation sisällä.

Kestävä liiketoiminta vaatii kestävää johtamista. Kestävä johtaminen on johtamistapa, joka tuottaa ja takaa työntekijöille kannustavan työilmapiirin ja hyvän työmotivaation, yritykselle kannattavan ja vastuullisen liiketoiminnan ja tätä kautta näkyy myös myönteisinä vaikutuksina yhteiskuntaan ja tukee sen kestävyttä. Kestävä johtaminen on läpinäkyvää, johdonmukaista ja vastuullista työntekijöiden ja yrityksen sidosryhmien suorituskyvyn, sitoutumisen ja hyvinvoinnin turvaamista. Johtaminen on kestävää, kun se

ottaa huomioon kaikki yrityksen toiminnan vaikutukset yhteiskuntaan ja pyrkii vähentämään tai poistamaan haittavaikutukset kokonaan. Kestävä johtajuus tähtää ihmisten ja luonnon hyvinvointiin ottamalla huomioon tasavertaisesti kannattavan liiketoiminnan sekä yksilöiden, luonnon ja yhteisöjen hyvinvoinnin. (Bärlund & Perko 2013, 102-105.) Pitkäaikaisen suunnitelman tekeminen on tärkeää, koska kerrallaan ei voi eikä kannata tehdä montaa isoa päätöstä, vaan muutokselle on annettava aikaa. (Maula 2010,17). Lisäksi on asetettava pitkän aikavälin tavoitteita ja muistettava myös seurata niiden toteutumista, jotta tulokset näkyvät. Siksi on hyvä tehdä yksityiskohtainen ja pitkäaikainen suunnitelma ja jakaa tarvittavat muutokset useammalle vuodelle.

2.5.2 Taloudelliset haasteet

Uusien kestävämpien toimintatapojen käyttöönotto kuluttaa tietysti myös taloudellisia resursseja ja investoinnit uusiin teknologioihin ja ratkaisuihin voivat olla aluksi mittavia, mikä saattaa säikäyttää useimmat festivaalijärjestäjät. Tapahtuma-ala on muutenkin erikoislaatuista riskibisnestä, koska sijoitukset esimerkiksi artisteihin tehdään paljon ennen, kuin lipunmyynnistä, eli voitoista on aavistustakaan.

Tyypillisiä kestävä kehityksen taloudellisia haasteita ovat pitkän aikavälin sijoittaminen, riskit, henkilöstöresurssit ja kestävämpien vaihtoehtojen korkeampi hinta. Kestävämmät ratkaisut ja muutoksen läpivieminen vaativat usein pitkän aikavälin sijoituksia, joiden vaikutukset eivät näy heti. Esimerkiksi tehokkaammat energiaratkaisut saattavat vaatia aluksi suuriakin investointeja ja tulokset saattavat näkyä vasta usean vuoden kuluttua. Lisäksi sijoittaminen uuteen voi olla riski, koska vaikutuksista ei aina ole varmuutta. Myös muutokseen käytetyt työtunnit ja henkilöstöresurssit näkyvät tietysti budjetissa. Yleensä kyseessä on kuitenkin lyhytaikainen ja kertaluonteinen sijoitus henkilöstöresursseihin, koska kun muutos ja toimintatavat saadaan läpi ja osaksi organisaation normaalia toimintaa, ei ylimääräisiä kustannuksia enää synny. Lisäksi haasteita tuottaa kustannustehokkaiden ratkaisujen löytäminen, kun kestävä vaihtoehdot, materiaalit, ratkaisut ja palvelut ovat usein kalliimpia, kuin perinteiset vaihtoehdot. (Stettler 2011, 75.)

On kuitenkin todettu, että pidemmällä aikavälillä muutokseen sijoitetut resurssit maksavat itsensä takaisin ja näkyvät esimerkiksi säästöinä energiankulutuksessa ja rahdeissa. Käytännön esimerkkinä energiansäästölamput ovat reilusti kalliimpi kertasijoitus, kuin perinteiset hehkulamput, mutta ne kestävä useamman vuoden ja säästävät energiaa, mikä

näky euroina sähkölaskussa. Eli lopulta ympäristöystävälliset energiansäästölamput tulevat edullisemmaksi, kuin normaalit hehkulamput. Investointeja tehdessä on tärkeää suunnata katse tulevaisuuteen, sekä ymmärtää se, että mihin ollaan sijoittamassa.

2.6 Kestävän kehityksen hyödyt

Kestävämpien ratkaisujen käyttöönotto festivaalin järjestämisessä tuo monia hyötyjä niin ympäristölle, kuin itse tapahtumallekin.

Hyöty ympäristölle

Ympäristölle tapahtuman kestävyys on monella tapaa hyödyksi, mutta suurin hyöty on psykologinen, nimittäin festivaalin mahdollisuus vaikuttaa ympäristöajatteluun. Festivaaleille osallistuu parhaimmillaan kymmeniä tuhansia kävijöitä ja järjestelyihin osallistuu satoja yhteistyökumppaneita, alihankkijoita ja muita tahoja. Tapahtumista uutisoidaan usein useissa eri medioissa niin paikallisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Suuren yleisötapahtuman kyky vaikuttaa yleisöönsä, tapahtuman sidosryhmiin ja koko tapahtuma-alaan on siis mittava. Parhaimmillaan yksittäinen tapahtuma voi suorasti ja epäsuorasti tavoittaa satoja tuhansia ihmisiä. Jos tapahtuman ympäristötyö on merkityksellistä ja mielenkiintoista, siitä ihan varmasti kuulevat myös muut, kuin pelkästään festivaalilla vierailijat. Festivaalit ovat täydellisiä paikkoja kokeilla uusia teknologioita ja ratkaisuja, koska yleisö on usein nuorta ja vastaanottavaista. Festivaalin voidaan myös katsoa olevan niin sanottu pienoismalli yhteiskunnastamme, koska yleisö syö, juo, yöpyy, käy vessassa, juhlii ja elää festivaalialueella useita päiviä. (EE Music 2015, 1.) Festivaalilla on oiva mahdollisuus inspiroida tapahtumaan osallistuvia sidosryhmiä, kuten asiakkaita ja alihankkijoita toimimaan kestävämmiin myös omilla tahoillaan, ei pelkästään itse tapahtumassa. Sosiaalisen paineen ja ihmisen taipumuksen matkia myötä kestävämpi ajattelu ja toimintatapa voi levitä hyvinkin laajalle. Tällä tavoin kyseessä ei ole vain pelkkä yksittäinen ympäristöteko, kun myönteiset ympäristövaikutukset eivät jää pelkästään festivaalille, vaan ne ulottuvat paljon laajemmalle. Vaikutukset eivät näy myöskään pelkästään vain festivaalin aikana, vaan myös sen jälkeen.

Taloudellinen hyöty

Kuten edellisessä kappaleessa mainitsin, niin ekologisemman tapahtuman järjestäminen saattaa aluksi aiheuttaa taloudellisia kuluja, mutta pitkällä aikavälillä on kuitenkin nähty,

että alun investoinnit tuottavat lopulta kuitenkin huomattavia säästöjä ja kustannushyötyjä. Säästöjä aiheutuu lopulta muun muassa energian ja veden vähentyneestä kulutuksesta, pitkäaikaisemmista ja kestävämmistä hankinnoista, materiaalihävikin vähentymisestä, optimoiduista kuljetuksista ja lyhentyneistä rahtimatkoista, jätteiden hyötykäytöstä sekä pienentyneistä jätehuoltokustannuksista. (Bärlund & Perko 2013, 34.) Lisäksi esimerkiksi polttoaineen ja energian hintojen nähdään tulevaisuudessa nousevan, tai vähintään epävakautuvan. Katseen suuntaaminen tulevaisuuteen ja uusien toimintatapojen etsiminen tuo todennäköisesti taloudellista hyötyä myös tältä näkökantilta. (EE Music 2015, 1). Ympäristöystävällinen maine voi myös vaikuttaa myönteisesti myös esimerkiksi rahoituksen saantiin, toimittaja- ja viranomaissuhteisiin tai yhteistyökumppanuuksiin. (Harmaala & Jallinoja 2012, 60).

Lisäksi kestävä kehityksen mukaiset toimintatavat tuovat usein mukanaan kilpailuetua ja imagohyötyä.

3 PROVINSSI

3.1 Historia

Provinssi on tällä hetkellä yksi suurimpia Suomessa järjestettäviä musiikkifestivaaleja. Ensimmäisen kerran Provinssirock järjestettiin luonnonkauniilla Seinäjoen Törnävänsaarella vuonna 1979 ja tapahtuma on järjestetty samalla paikalla vuosittain siitä asti. Festivaali on vajaan neljäkymmenen ikävuotensa aikana laajentunut yksipäiväisestä muutamman tuhannen kävijän festivaalista kolmipäiväiseksi kansainväliseksi suur tapahtumaksi, jolla on muutamana viime vuotena vierailut päivittäin 20 000-30 000 festivaalivierasta. Vuonna 2015 festivaali järjestettiin myös ensimmäistä kertaa historiansa aikana neljäpäiväisenä.

Vuodesta 1979 vuoteen 1992 Provinssirockia järjesti Kemu ry (Vaasan läänin kehittyvän musiikin yhdistys), jonka jälkeen ohjat otti Seinäjoen elävän musiikin yhdistys Selmu ry. Selmu ry:n luotsaamana Provinssirock kasvoi nykyisiin mittoihinsa ja teki vuonna 2008 viimeisimmän yleisöennätyksensä, yli 80 000 festivaalikävijää. (Maula 2010, 29-31.) Vuonna 2015 koettiin suuria muutoksia, kun festivaali siirtyi yhtiö-omistukseen. Yksi Euroopan suurimmista promoottoreista ja festivaalijärjestäjistä, saksalainen FKP Scorpio yhdisti voimansa Helsingissä toimivan Fullsteam Agencyn kanssa. Samaan aikaan Selmu ry etsi muutaman taloudellisesti heikomman vuoden jälkeen yhteistyökumppania avuksi Provinssin kannattavampaan järjestämiseen. Yhteistyö FKP Scorpion, Fullsteam Agencyn ja Selmu ry:n välillä alkoi vuonna 2015. Nämä kolme tahoa muodostavat Seinäjoki Festivals Oy:n, jonka liikeidea on kaikessa yksinkertaisuudessaan järjestää Provinssia. Organisaatiouudistuksen myötä festivaalin nimestä putosi päätte ”rock” pois. FKP Scorpio ja Fullsteam Agency omistavat yrityksestä 65% ja Selmu ry omistaa loput 35%. (YLE uutiset 2015.)

3.2 Provinssi ja ympäristö

Ekologisen kestävä kehityksen kannalta Provinssi on ollut valveutunut jo pitkään. Esimerkiksi festivaalialueen dekoraatiossa on käytetty jo vuosia kierrätysmateriaaleja ja rakennuksessa käytetyt materiaalit on pyritty uusiokäyttämään mahdollisimman pitkälle. Provinssin entinen tuotantopäällikkö Iina Maula on vienyt aikanaan Provinssin ympäris-

töasioita rutkasti eteenpäin ja kirjoitti vuonna 2010 opinnäytetyön ekologisesta tapahtumatuotannosta ja Provinssin vihreästä tulevaisuudesta. Maulan johdolla Provinssissa tehtiin aikoinaan useita ympäristötoimenpiteitä, joita toteutetaan festivaalilla vielä tänä päivänäkin. Vuonna 2008 Provinssi liittyi Euroopan festivaalien kattojärjestön Youroopen Green'n'Clean ympäristöohjelmaan ja festivaalille myönnettiin Youroopen Green'n'Clean -ympäristömerkki. Yourope on Euroopan festivaalien kattojärjestö, jonka yhtenä päämääränä on ympäristön suojeleminen ja sen lanseeraama ympäristöohjelma on toiminut vuonna 2008 kuten Ekokompassi ympäristöohjelma toimii tänä päivänä. (Maula 2010, 26;32). Tällä hetkellä Provinssilla ei ole Green'n'Clean ympäristömerkkiä, mutta sen uudelleen hakemista voisi harkita.

Provinssin organisaatiossa on jo vuosia tunnettu ympäristövastaava tai -koordinaattori – nimike. Aiemmin ympäristöasioita hoidettiin muiden tuotantotehtävien sivussa, mutta nykyään ympäristökoordinaattorin tehtävässä työskentelee yksi henkilö, joka keskittyy työssään ainoastaan ympäristöön. Tällä hetkellä tuo henkilö olen minä. Festivaalin ympäristövastaava tai –koordinaattori organisoii kaikki festivaalin ympäristöpuoleen liittyvät asiat, kuten jätehuollon, saniteettipalvelut, siivouksen ja kierrätyksen. Lisäksi ympäristökoordinaattori harjoittaa niin ikään ympäristöjohtamista ja pyrkii viemään festivaalia ekologisempaan suuntaan.

Alueellisesti Provinssin sijainti on haastava. Alue rajoittuu osin suojeltuun Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon alueeseen, jonka metsistä osa on myös suojeltua. Osa maakuntamuseon alueen suojelluista taloista sijaitsee festivaalialueella. Alueen halki kulkee myös joki ja 11 kuukautta vuodesta Törnävänsaari toimii urheilukenttänä ja yleisenä puistoalueena. Festivaalialueen haastavan sijainnin vuoksi osa festivaalin sähköstä täytyy tuottaa aggregaateilla, eikä alueen vedenjakelussakaan ole kehumista. (Maula 2010, 32.)

Koska festivaalialue toimii tapahtuma-ajan ulkopuolella yleisenä ulkoilualueena, on alue pyritty pitämään mahdollisimman siistinä festivaalin aikana ja etenkin sen jälkeen. Siivous tapahtuu vapaaehtoisista koostuvan siivoustiimin voimin ja paikallisia urheiluseuroja on palkattu huolehtimaan muun muassa loppusiivouksesta, pullojen keruusta ja festivaalialueen ulkopuolisen ympäristön siistinä pitämisestä. Alueen roskaantumisen ehkäisemiseksi esimerkiksi lentolehtisten ja flyerien jakelu alueella ja sen läheisyydessä on ollut kiellettyä jo muutaman vuoden ajan. (Maula 2010, 33).

Jätteiden lajittelu on viime vuosina onnistunut Provinssissa hyvin festivaalin yhteistyökumppanin ja jätehuoltotoimijan Lakeuden Ympäristöhuolto Oy:n nykyaikaisen lajittelulinjaston ansiosta. Vuosina 2014 ja 2015 kaikki Provinssissa syntynyt jäte saatiin loppusijoituksena eteenpäin hyötykäyttöön joko materiaalina tai energiantuotannon raaka-aineena, eikä jätettä päätynyt kaatopaikalle ollenkaan. Vielä vuonna 2010 Provinssissa syntyneestä jätemäärästä yli 82% loppusijoitettiin kaatopaikalle. (Maula 2010, 56). Joten paljon on tultu eteenpäin. Festivaalin aikaisessa lajittelussa on kuitenkin vielä parantamisen varaa, vaikka Lakeuden Ympäristöhuollon lajittelulinjasto hoitaakin lajittelun viimekädessä vielä uudemman kerran.

Provinssin anniskelualueilla on käytössä panttijärjestelmä ja juomat tarjoillaan PalPan tölkeistä ja pulloista. Juoman hintaan sisältyy panttimaksu, jonka saa takaisin, kun tölkin tai tuopin palauttaa panttipisteelle. Tapa on yleistynyt viime vuosina festivaaleilla ja se näkyy esimerkiksi siisteyden lisääntymisenä, kun kertakäyttötuopeista aiheutunut roska on kadonnut.

Yleisön liikkumisen suhteen ympäristötoimenpiteitä on Provinssissa tehty jo paljon. Asiakkaita kannustetaan kulkemaan paikalle julkisilla liikennevälineillä tai kimppekyydeillä, Provinssin pääsisäänkäynnin vierestä löytyy pyöräparkki ja festivaalibussi kulkee non-stopina festivaalialueen ja Seinäjoen Matkakeskuksen välillä.

Provinssissa on vuodesta 2010 lähtien toiminut oma Green Team, joka on pääosin vapaaehtoisista koostuva tiimi, jonka pääasiallisena tehtävänä on ollut neuvoa festivaaliyleisöä kierrätyksessä ja jätteiden lajittelussa. (Maula 2010, 35). Vuonna 2015 Green Teamia ei enää tarvittu, kun biohajoavat kertakäyttöastiat poistuivat käytöstä. Kierrätys yksinkertaistui ja neuvonnalle ei koettu enää tarvetta. Green Team teki kesällä 2016 kuitenkin paluun, kerron siitä lisää seuraavassa kappaleessa.

Yksi haastavimpia alueita siivouksen, kierrätyksen ja ylipäätään ympäristön kannalta on Provinssin leirintäalue, Camp Provinssi. Roskaa syntyy valtavasti, kun 3500 ihmistä muuttaa leirintäalueelle asumaan kolmeksi-neljäksi päiväksi. Toimenpiteitä ympäristön eteen Campissa on kuitenkin tehty. Kertakäyttögrillit ja isot rakenteet (sohvat, katokset) on kielletty, Campista löytyy kierrätyspiste ja asiakkaita kannustetaan osallistumaan leirintäalueen siistinä pitämiseen muun muassa siivouskampanjoilla sekä jakamalla roskapusseja leirintäalueen sisäänkäynnillä.

Provinssissa on tehty lisäksi takavuosina, etenkin Iina Maulan aikana, monia muitakin ekotekoja. On kokeiltu vihreää sähköä ja festivaalin T-paidat ja muut merchandise-tuotteet on tehty ekopuuvillasta, ympäristöviestintää on tehostettu ja asiakkaita kannustettu vihreämpään festarointiin erilaisten kilpailujen keinoin. (Maula 2010, 36-37). Vaikka Provinssissa on aikoinaan otettukin suuria ekoaskelia kohti vihreämpää tulevaisuutta, monet asiat ovat unohtuneet tähän päivään mennessä organisaatiomuutosten ja kiireen keskellä.

3.3 Ympäristö 2016

Provinssin vuoden 2016 ympäristötyö nostettiin tässä työssä omaksi kappaleekseen, koska kyseisenä kesänä tehtiin isoja harppauksia kohti kestävämpää festivaalituotantoa ja ympäristöasioihin keskityttiin ehkä enemmän, kuin koskaan aiemmin. Provinssi liittyi kesällä 2015 Ekokompassi tapahtuma –hankkeeseen ja kesällä 2016 hankkeeseen liittyvän ympäristöohjelman rakentaminen ja siihen liittyvät tavoitteet antoivat tarmoa festivaalin ympäristöasioiden kehittämiseen.

Ekokompassi -ympäristöohjelma

Ekokompassi on pienille ja keskisuurille yrityksille sekä tapahtumille suunnattu ympäristöohjelma, joka keskittyy konkreettisiin toimenpiteisiin ja niiden toteuttamiseen. Ohjelma antaa valmiit työkalut, mallin ja henkilökohtaisen neuvojan avuksi ympäristöjärjestelmän rakentamisessa. Ympäristöjärjestelmän rakentaminen lähtee alkukartoituksesta ja ympäristövaikutusten arvioinnista. Tapahtumalle laaditaan ympäristöpolitiikka, asetetaan tavoitteet ja määritetään toimenpiteitä. Lopuksi tapahtuma arvioidaan ulkopuolisen auditoijan toimesta ja jos asetetut tavoitteet ja Ekokompassin kriteerit täyttyvät, tapahtumalle tai yritykselle myönnetään Ekokompassi tapahtuma -sertifikaatti, joka on voimassa kolme vuotta. Tapahtuma päivittää ympäristöohjelmaa ja Ekokompassille raportoidaan sen toteutumisesta vuosittain. (Ekokompassi 2016a.)

Ekokompassi-ympäristöohjelmaa lähdettiin toteuttamaan Provinssissa talvella 2015-2016. Ensimmäinen tehtiin alkukartoitus ja arvioitiin festivaalin ympäristövaikutukset, jonka jälkeen siirryttiin itse ympäristöohjelman rakentamiseen. Ympäristöohjelmaan kirjataan tavoitteet ja toimenpiteet seuraavin osa-alueittain:

- a. Jätteiden määrän vähentäminen
- b. Energiansäästö ja vihreään sähkөөn siirtyminen
- c. Hankintojen ohjaaminen ympäristömyötäiseen suuntaan
- d. Ympäristöasioiden huomioiminen myös alihankintana ostetuissa tuotteissa ja palveluissa
- e. Materiaalitehokkuuden parantaminen tapahtuman tuotannossa
- f. Logistiikan tehostaminen ja yleisön liikkumiseen vaikuttaminen
- g. Meluhaittojen minimointi
- h. Ympäristöviestintä tai jokin muu Ekokompassin kanssa määritelty osa-alue (Ekokompassi 2016b.)

Provinssi asetti tavoitteita ja toimenpiteitä kaikille ympäristöohjelman osa-alueille, mutta rajallisten resurssien vuoksi ihan kaikkeen ei ehditty panostamaan. Kesällä 2016 panostettiin erityisesti kahteen osa-alueeseen: jätteiden määrän vähentämiseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen. Toimenpiteitä nimettiin muillekin osa-alueille ja tavoitteita saavutettiin. Alla esittelen vuoden 2016 Provinssissa tehdyt ympäristötoimenpiteet ja niiden tulokset.

Jätteet

Jätteiden vähentämisen suhteen parannuksia tehtiin etenkin lajittelun puolella. Provinssissa on aiemmin lajiteltu energiajäte, biojäte, lasi, metalli ja pahvi. Lisäksi myös käytetyille kasviöljylle ja tupakantumpeille on ollut omat astiat ja festivaalin rakennuksen aikana on lajiteltu puujäte ja sekalainen rakennusjäte.

Kesällä 2016 lajittelua tehostettiin ja hienosäädettiin. Rakennuksen aikaiseen lajitteluun lisättiin omat keräysastiat lakka- ja maalijätteelle, vaaralliselle jätteelle sekä puupohjaiselle jätteelle (esimerkiksi kyllästetty puu). Vuoden 2015 Provinssissa huomattiin erilleen kerättävää ilotulitejätettä syntyvän melkoisesti, joten vuonna 2016 otettiin festivaalin ajaksi keräysastioita pyrolyysijätettä varten. Esiintymislavoilla tehostettiin myös patterien ja akkujen keräystä. Lisäksi jätepuristimien määrää nostettiin kahdella siivouksen ja jätehuollon tehostamiseksi ja Ekopisteitä, eli yleisölle tarkoitettuja kierrätyspisteitä lisättiin festivaalialueelle. Tupakantumppiroskan ehkäisemistä varten panostettiin tuhkakuppien määrään festivaalialueella ja Camp Provinssissa. Festivaalin jälkeen leirintäalueelle jääville käyttökelpoisille teltoille ja muille leirintävarusteille etsittiin lahjoituskohde, mutta telttojen määrä yllätti kaikki jälleen kerran ja vain osa teltoista saatiin pelastettua.

Jätteiden määrää ei kovista ponnisteluista ja lajittelun tehostamisesta huolimatta onnistuttu kuitenkin vähentämään.

Vuonna 2016 Provinssissa syntyi jätettä 74,577 tuhatta kiloa (Liite 2). Edellisvuoteen verrattuna kokonaisjättemäärässä tapahtui vajaan 23 tuhannen kilon nousu, mikä selittyy osin sillä, että puujätettä syntyi yli 20 tonnia, kun festivaalin pihavarastosta lähetettiin useita lavallisia käyttökelpotonta puutavaraa jätteenkäsittelylaitokselle. Jätteen määrän nousun syitä ovat todennäköisesti myös kaikkien aikojen päiväkohtainen kävijäennätys ja panostaminen festivaalin dekoraatioon, kuten aitakankaisiin.

Vaikka festivaalilla syntyy paljon jätettä, saadaan se suurimmaksi osaksi kuitenkin jätehuoltotoimijan kautta hyötykäyttöön. Provinssissa aiheutuvat jätteet menevät Lakeuden Ympäristöhuolto Oy:n kautta aina ensisijaisesti uusioraaka-aineeksi ja toissijaisesti energiantuotantoon. Paitsi biojäte, joka menee biokaasutuslaitokseen, ja lasi, joka hyödynnetään maanrakentamisessa ja kasviöljy, joka jatkojalostetaan Suomen Kasviöljykierrätyksen kautta. Kierrätykseen kelpaamaton jäte loppusijoitetaan kaatopaikalle, mutta jätehuoltotoimijan lajittelulinjaston ansiosta jätettä päätyy kaatopaikalle hyvin vähän, jos ollenkaan. (Lakeuden Ympäristöhuolto 2016.) Vuosina 2014-2015 Provinssin kierrätysprosentti oli 100%. Opinnäytteen kirjoitushetkellä vuoden 2016 lukua ei ole vielä tarkennettu.

Ympäristötietoisuuden lisääminen

Ympäristöviestintään panostettiin Provinssissa 2016 voimakkaasti. Ensimmäinen askel oli Provinssin ympäristöpolitiikan määrittäminen, jossa muun muassa asetettiin pitkän aikavälin tavoitteeksi olla hiilineutraali festivaali vuoteen 2019 mennessä. Ympäristöpolitiikka julkaistiin Provinssin verkkosivuilla ja samalla festivaalin kotisivuille tehtiin ympäristö –osio, jonka takaa löytyy ympäristöpolitiikan lisäksi esimerkiksi vinkkejä yleisölle ekologisempaan festivaalikäyttäytymiseen. Lisäksi Provinssin ympäristöasioista tehtiin myös nostoja sosiaaliseen mediaan. Muun muassa Provinssin ehdokkuudesta Ekokompassi –tapahtumaksi ja ympäristötoimenpiteistä ylipäänsä, sekä hylättyjen telttojen kierrätyksestä tehtiin nostot Instagramiin ja Facebookiin. Ympäristöstä painettiin myös juttu Provinssi-lehteen.

Eniten ympäristötietoisuutta lisättiin kuitenkin taiteen avulla. Provinssissa keskityttiin merkittävästi ensimmäistä kertaa koskaan alueen somistukseen sekä aluetaiteseen, jota

varten festivaalille palkattiin oma aluetaiteilija. Taiteilija Landys Roimolan johdolla lähes koko festivaalin dekoraatio rakentui jätteestä ja kierrätysmateriaaleista. Materiaalit taiteeseen saatiin muun muassa Lakeuden Ympäristöhuollolta. Normaalin aluesomistuksen lisäksi Roimola toteutti Provinssissa viisi taideteosta, jotka kaikki oli luotu jätteestä tai kierrätysmateriaalista ja joilla kaikilla oli jokin ekologinen sanoma. Sanoma kerrottiin yleisölle taideteosten viereen asetetuin kyltein. Esimerkiksi kierrätysmuovista valmistettu ”Seaweed” kuvasi vesistöihin päätyvän muovin määrää ja massiivinen ”Norsu” painoi tuhat kiloa, eli saman verran, kuin kaksi suomalaista tuottaa jätettä vuodessa. Teokset olivat erittäin suosittuja kuvauskohteita yleisön keskuudessa ja Roimolan taide noteerattiin laajalti, myös medioissa asti.

KUVA 1. Landys Roimola – Norsu. (Kuva: Landys Roimola 2016)

KUVA 2. Landys Roimola - Seaweed. (Kuva: Landys Roimola 2016)

Festivaaliasiakkaiden ympäristötietoisuutta lisättiin myös niin sanotun face-to-face -markkinoinnin keinoin, kun paluun tehnyt Green Team valjastettiin kierrätysneuvonnan lisäksi juttelemaan asiakkaiden kanssa festivaalien ympäristöasioista.

Energian ja veden osalta yritettiin saada kesäksi 2016 Provinssiin biodieseliä ja vihreää sähköä, mutta kovasta yrityksestä huolimatta epäonnistuimme. Joitain parannustoimenpiteitä energian puolella tehtiin kuitenkin, kun Provinssin yleisön vesipisteisiin asennettiin itsestään sulkeutuvat hanat ja sähkön ja veden kulutuksen seuranta parannettiin. Hankinnoissa tavoitteeksi asetettiin suurimpien hankintaryhmien kartoittaminen ja tavoite toteutettiin, mutta muita toimenpiteitä hankintojen kohdalla ei ehditty tekemään. Alihankkijoiden tiedotusta Provinssin ympäristöhuollosta tehostettiin ja jätehuollon osalta alihankkijoiden toiminnassa nähtiinkin parannusta. Materiaalitehokkuuden puolella korostettiin uusiokäyttöä etenkin rakentamisen aikana.

Sisäisen ympäristötietoisuutta, eli sisäistä viestintää parannettiin myös. Festivaalin avainhenkilöille, eli johdolle, työntekijöille ja työpisteiden vastaaville järjestettiin Ekokompassi-koulutus, jonka yhteydessä henkilökuntaa ohjeistettiin myös festivaalin ympäristöhuollon käytänteistä. Jätehuolto-ohjeesta tehtiin kattavampi ja informatiivisempi kuin aiemmin ja se pyrittiin lähettämään mahdollisimman suurelle osalle festivaalin henkilökuntaa ja sidosryhmiä.

Paljon siis saatiin aikaiseksi ja varsin lyhyessä ajassa. Tehdystä työstä myös saatiin ansaittu palkinto, kun Provinssin ympäristötyö auditoitiin festivaalin aikana ulkopuolisen henkilön toimesta ja festivaalille myönnettiin Ekokompassi tapahtuma –ympäristösertifikaatti. Arvioinnin yhteydessä erityisen ”papukaijamerkin” sai se, miten Provinssissa tuotiin ympäristötyö esiin yleisölle. Kehitysehdotuksia oli ympäristöohjelman vieminen vahvemmin tuotannon suunnitteluun, kierrätyspisteiden merkitseminen aluekarttaan ja hävikkiruoan edelleenjakamisen kehittäminen.

4 KOHTI HIILINEUTRAALIUTTA

4.1 Hiilidioksidipäästöt, hiilijalanjälki ja hiilineutraalius käsitteenä

Hiilidioksidi CO₂ on merkittävin ihmisen tuottamista kasvihuonekaasuista ja sen osuus ilmastonmuutokseen vaikuttavista tekijöistä on noin 60 %. Valtaosa ihmisen tuottamasta hiilidioksidista on peräisin fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn, kivihiilen ja maakaasun käytöstä. Lisäksi päästöjä aiheutuu metsien hävittämisestä ja maankäytön muuttumisesta. Suomen päästötaso on tällä hetkellä noin 12 tonnia hiilidioksidia vuodessa henkilöä kohti. (Ilmasto.org 2016; Ilmasto-opas 2016a). Sanomattakin on siis selvää, että hiilidioksidilla on suuri vaikutus maapallomme tulevaisuuteen.

Hiilidioksidi- ja muita kasvihuonekaasupäästöjä syntyy festivaaleilla eniten logistiikasta ja energiankulutuksesta. Lisäksi syntyvä jäte aiheuttaa päästöjä, ja etenkin kaatopaikalle vietävä jäte vapauttaa hiilidioksidin lisäksi myös metaania. Myös jätevedet aiheuttavat päästöjä.

Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan henkilön, paikkakunnan, organisaation, tuotteen tai palvelun aiheuttamaa ilmastokuormaa. Hiilijalanjäljen yksikkö on hiilidioksidiekvivalenttikilo (CO₂-ekv), joka ottaa huomioon eri kasvihuonekaasujen erisuuruisen ilmastovaikutuksen. Kasvihuonekaasupäästöjen tuottamisen ja hiilijalanjäljen (eli kulutukseen liittyvien päästöjen), ero on hyvä ymmärtää. Kasvihuonekaasupäästöistä puhuttaessa tarkoitetaan esimerkiksi varsinaisella festivaalilla aiheutuneita päästöjä, kun taas hiilijalanjälkeen lasketaan mukaan myös tapahtuman ulkopuolella aiheutuneet päästöt, kuten rahdit. (Berninger 2012, 30-31).

Hiilineutraali käsitteenä tarkoittaa jotakin toimintoa, joka tuottaa kasvihuonepäästöjä vain sen verran, mitä se pystyy sitomaan. Täysi hiilineutraalius ei ole käytännössä mahdollista, koska koko luonnon energiatalous perustuu hiilen kiertoon ja kasvit sitovat hiilidioksidia yhteyttäessään. Ilmastonmuutos johtuu siitä, että kiertoon vapautuu jo siitä kerran pois varastoitunutta hiiltä, kun ihminen käyttää fossiilisia polttoaineita. Hiilineutraali yhteiskunta, toiminto, yritys, valtio tai kunta aiheuttaa kasvihuonepäästöjä vain vähän ja loput päästöt hyvitetään tekemällä päästövähennyksiä jossain muualla. (Berninger 18-20.)

4.2 Hiilijalanjäljen laskeminen

Hiilijalanjäljen laskeminen auttaa festivaalia ymmärtämään ympäristövaikutuksiaan paremmin. Ympäristövaikutusten mittaaminen hiilijalanjäljen avulla kertoo, millä tuotannon osa-alueilla päästöjä aiheutuu eniten ja mahdollistaa tehokkaiden strategioiden luomisen ja suunnittelun päästöjen vähentämiseksi. (EE Music 2015, 27). Hiilijalanjälki on oiva mittari ja työkalu festivaalin ympäristövaikutusten arvioimiseen.

Suomessa vasta muutamat festivaalit ovat laskeneet hiilijalanjälkensä. Yksi maailman ensimmäisistä hiilineutraaleista festivaaleista, Helsingin Suvilahdessa järjestettävä Flow Festival on laskenut ja kompensoinut hiilijalanjälkensä vuodesta 2009. Lisäksi hiilijalanjälkensä ovat laskeneet muun muassa Maailma kylässä -festivaali ja Ilosaarirock.

Täysin tarkka päästöjen laskeminen on mahdotonta. Festivaalille saapuu kymmeniä tuhansia asiakkaita eri puolilta Suomea ja yhä enemmän myös ulkomailta. Hankintoja tehdään ympäri maailmaa ja tapahtuman järjestämiseen osallistuu satoja yhteistyökumppaneita. Festivaali on tuote, joka rakentuu äärettömästä määrästä pieniä palasia. Joka ikisen palasen aiheuttaman hiilijalanjäljen laskeminen veisi ikuisuuden.

Tapahtumille ei myöskään ole olemassa omaa standardia, minkä pohjalta päästöt tulisi laskea. Laskentavaihtoehtoiksi jää hiilijalanjälkilaskureiden tai laskemista varten suunniteltujen konsultointipalveluiden käyttö, tai omatoiminen laskeminen päästökertoimien avulla. Laskentatapoja ja päästökertoimia, sekä myös hiilijalanjälkilaskureita on kuitenkin useita erilaisia, joten tulokset heittelevät paljon. Koska tapahtumille ei Suomessa ole olemassa omaa hiilijalanjäljen laskentatapaa, eroavat tapahtumien hiilijalanjäljet ja laskentaperusteet toisistaan suuresti, eikä niitä voi vertailla keskenään. Toisaalta tapahtumia on niin monenlaisia, että standardin luominen hiilijalanjäljen laskemiselle olisi hankalaa. Tai vaikka sellainen luotaisiin, niin tapahtumat ovat keskenään niin erilaisia, että niitä ei periaatteessa edelleenkään voisi vertailla päästöissä. Festivaali voi vertailla kuitenkin omia päästöjään vuositasolla ja siksi tuleekin valita yksi laskentatapa ja pitäytyä siinä, jos tuloksien halutaan näkyvän.

Oli laskentatapa mikä tahansa, hiilidioksidipäästöjen laskemiseksi pitää joka tapauksessa tehdä laajamittainen kartoitus päästöjen aiheuttajista ja kerätä tietoa, kuten ajettuja kilometrejä ja jätelukuja. Lisäksi tulee miettiä, miten laskennan haluaa rajata, eli mitä suoria ja epäsuoria hiilidioksidipäästöjä laskentaan otetaan mukaan.

Organisaation tulee myös päättää, mitä ja minkälaisia päästökertoimia se laskennassa käyttää. Helpointa on keskittyä kartoituksessa ja tietojen keruussa niihin kohteisiin, joista dataa on helposti saatavilla. Parhaiten tietoa saa yleensä niistä päästöistä, joista yritys on ensiksi vastuussa ja jotka johtuvat suoraan yrityksen toiminnasta. Näitä niin sanottuja suoria päästöjä ovat esimerkiksi energiasta, jätteestä, vedenkulutuksesta sekä työntekijöihin ja rakenteisiin kohdistuvasta liikenteestä aiheutuvat päästöt. Lisäksi tietoa voi saada päästöistä, joita organisaatio ei pysty suoraan kontrolloimaan, mutta joihin se voi kyllä vaikuttaa. Epäsuoria päästöjä ovat esimerkiksi yleisön liikkuminen ja toimitusketjuun ja alihankkijoihin liittyvät päästöt. (Powerful Thinking 2015, 13; Jones 2010,126.)

Päästökertoimet vaihtelevat palvelujen ja laskureiden välillä. Lähdekritiikki pitää muistaa päästökerrointa valitessa ja suositeltavaa on valita kerroin, joka on mahdollisimman ajankohtaisesti ilmoitettu. Päästökertoimia löytyy kuitenkin muutamasta kotimaisesta ja suomenkielisestä lähteestä. Esimerkiksi WWF:n ylläpitämän ilmastolaskurin Internet-sivuilta löytyy melko kattava ja luotettava listaus hiilijalanjäljen päästökertoimista ja laskentaperusteista, jota voi käyttää apuna laskennassa. (Ilmastolaskuri 2015). Lisäksi Motiva Oy tarjoaa tietoa muun muassa energian päästökertoimista ja teknologian tutkimuskeskuksen VTT:n LIPASTO -palvelusta löytyy tietoa liikenteen päästökertoimista. (Motiva Oy 2016; LIPASTO 2015).

4.2.1 Tietojen kerääminen

Liikenne

Asiakkaiden matkustamisen hiilijalanjäljen laskemiseksi tulee selvittää, että millä liikennevälineellä ja mistä asiakas on festivaalille saapunut. Junamatkustamisen selvittäminen on helpointa Provinssin tapauksessa rautatieaseman ja festivaalialueen väliä kulkevan festivaalibussin avulla: bussia liikennöivältä yritykseltä löytyy varmasti lipunmyyntiluvut tai ainakin arvio bussin käytön kapasiteetista. Niin sanottuna kilometrikertoimena voi käyttää Seinäjoen ja Suomen suurimpien kaupunkien välisten matkojen keskiarvoa. Fes-

tivaalibussin hiilijalanjäljen saa helposti selville selvittämällä liikennöitsijältä bussin ajosten lukumäärän, tai arvion festivaalin aikana kulutetusta polttoaineesta. Jos bussikuljetuksia järjestetään muista kaupungeista, näistäkin on helppo selvittää kilometrimäärä. Yksityisautoilua on vaikea kartoittaa kovin tarkasti. Jonkinnäköinen arvio yksityisautoiluun kohdistuvista päästöistä saadaan tietysti parkkipaikkojen kapasiteetista ja arvioimalla keskimääräinen ajomatka. Niin sanotun autojen täyttymisasteen voi selvittää yksinkertaisella havaintotutkimuksella esimerkiksi parkkipaikkojen sisäänkäynnillä. Myös kävijäkyselyn tulokset ja lipunmyyntiedot ovat hyviä informaation lähteitä, joiden mukaan asiakkaiden matkustusta voi myös arvioida. Kävijäkyselyyn tulee vastata vähintään 10% festivaalikävijöistä, mieluiten 20%, jotta tieto luotettavaa. (Jones 2010, 170-172.)

Rahtien ja alihankintojen matkojen kartoittamiseksi pitää selvittää rahtimatkat ja rahtien paino. Kätevintä on ottaa yhteyttä alihankkijoihin sekä tavarankuljettajiin ja kysyä arviota matkoista suoraan heiltä esimerkiksi kyselyn muodossa. Tämä edellyttää tietysti hankintojen kartoittamista. Ruokamyymien, näytteilleasettajien, sponsoreiden ja muiden myyjien matkustusta voi selvittää heille osoitetulla kyselyllä, tai festivaalin akkreditointitietojen perusteella, joista selviää vähintään kotipaikkakunta.

Artistien ja muiden esiintyjien matkustuksesta löytyy tietoa festivaalin artistituotannolta. Lentokenttä-shuttlessa ja muissa festivaalin organisoimissa artistikuljetuksissa käytetyt autot voi esimerkiksi varustaa ajopäiväkirjalla, jotta ajatut kilometrit saadaan selville.

Vapaaehtoistyöntekijöiden matkustusta voidaan arvioida talkoo-hakemusten ja talkoolaisille suunnatun kyselyn avulla. Kaikki festivaalin työntekijät rekisteröidään, joten myös muista festivaalin työntekijöistä saadaan selville vähintään kotipaikkakunta festivaalin akkreditointitietoja tutkimalla. Työajojen kartoitusta varten jokaisessa festivaalin käytössä olevassa ajoneuvossa tulee olla ajopäiväkirja. Työkoneiden päästöjä voidaan seurata polttoainekulutuksella.

Energian ja veden kulutus

Energian- ja vedenkulutusluvut, sekä generaattorien polttoainekulutus tulee selvittää laskentaa varten. Luvut saa helposti suoraan sähkön- ja vedenjakelijoilta. Jos festivaali käyttää vihreää sähköä ja biopolttoainetta, energian käytöstä ei synny päästöjä.

Jätteiden käsittely

Hiilijalanjälkeen tulee myös laskea mukaan festivaalilla aiheutuneet jätteet ja etenkin se määrä jätteistä, mikä on päätynt kaatopaikalle. Jäteluvut saa jätehuoltotoimijalta.

Ruoka- ja juomapalvelut

Ruoan, juomien ja elintarvikkeiden aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä on todella hankala selvittää, koska niiden päästörakenne on monimutkainen ja elintarvikkeet tuottavat päästöjä koko elinkaarensa ajan. Yksittäisten tuotteiden päästöjen selvittäminen on vaikeaa ja se on myös epäolennaista, koska päästöt eivät yleensä johdu suoraan festivaalin toiminnasta. Henkilökunnan ruokalassa ja artisticateringissa tarjotun ruoan aiheuttamat päästöt on mahdollista selvittää ostokuittien avulla, tai arvioimalla käytettyjen ruokalippujen perusteella annosmääriä ja annoksen keskiarvoista hiilidioksidipäästöä. (Rautio 2016, 18;26.)

Muita hiilijalanjälkeen mahdollisesti laskettavia osa-alueita voivat myös olla esimerkiksi artistien hotellimajoitus, markkinointi- ja tiedotusmateriaalit, liete, harmaaavesi, henkilökunnan ruoka ja juoma ja ruokamyymien myymät ruoka-annokset. Näistä osaa on kuitenkin vaikea arvioida tai saada selville. (Rautio 2016, 25-26).

Hiilijalanjälki on hyvä laskea vuosittain, jos tapahtumassa tehdään muutoksia jalanjäljen pienentämiseksi ja tuloksia käytetään esimerkiksi tiedotukseen. Kun festivaali haluaa hyvittää päästönsä kompensoimalla, on hiilijalanjäljen laskenta pakollista. Jos festivaalin hiilijalanjälki lasketaan omatoimisesti, tulee laskentaa varten luoda työkalu, esimerkiksi Excel -taulukko.

4.2.2 Laskurit ja palvelut hiilijalanjälkilaskennan apuna

Hiilijalanjäljen laskentaa ja konsultointia Suomessa tarjoavat esimerkiksi Nordic Offset, Natural Interest, Bionova ja Ovenia. Konsultointiyrityksiä löytyy varmasti vielä paljon enemmänkin ja monet yksityiset ihmiset, esimerkiksi opiskelijat saattavat tehdä hiilijalanjälkilaskentaa esimerkiksi lopputöinä.

Erilaisia hiilijalanjälkilaskureita on useita erilaisia, mutta tapahtumille suunnattuja ja sopivia löytyy vain muutamia. Ainoa kotimainen myös tapahtumille sopiva hiilijalanjälkilaskuri tällä hetkellä on WWF:n ylläpitämä Ilmastolaskuri. (Ilmastolaskuri 2016).

Julie's Bicycle on voittoa tavoittelematon kansainvälinen järjestö, joka tukee luovia aloja kestävämmässä ja ympäristöystävällisemmässä toiminnassa tarjoamalla luovalla alalla toimiville organisaatioille muun muassa konsultointia, työkaluja ja sertifiointia. Julie's Bicyclen Creative Industry Green Tools -työkalua käyttää jo lähes 2000 organisaatiota ympäri maailman. Creative IG Tools -hiilijalanjäljenlaskentatyökalu on kehitetty yhteistyössä luovien alojen ja ympäristön asiantuntijoiden kanssa ja se sopii niin tapahtumille, konserttisaleille, kiertueille, taidenäyttelyille, kuin teattereillekin. (Julie's Bicycle 2016.) Päästökertoimet vaihtelevat kuitenkin maittain, joten Julie's Bicyclen hiilijalanjälkilaskuri ei välttämättä sovellu Suomeen.

4.3 Hiilidioksidipäästöjen kompensointi

Kasvihuonepäästöjen kompensoinnilla (carbon offset) tarkoitetaan rahallista hyvitystä, joka maksetaan tuotetuista kasvihuonepäästöistä. Maksetuilla varoilla rahoitetaan päästöjen vähentämistä sijoittamalla erilaisiin hankkeisiin, kuten uusiutuvan energian tuotantoon tai metsityksiin. Kasvihuonepäästöjen kompensointiin liittyvillä hankkeilla voi olla myös muita hyötyjä, kuten elinolojen paranemista kehitysmaissa. (Berninger 2012, 20.)

Käytännössä hiilidioksidipäästöjä vähentävät projektit ja hankkeet ikään kuin pisteytetään ja projektien aiheuttamalle päästöjen vähennykselle asetetaan rahallinen arvo. Päästöjä aiheuttavat tahot taas ostavat näitä vähennyksiä tasaten näin omat päästönsä. Päästövähennyksiä myydään kuluttajille ja yrityksille CO₂-kiloittain ja tonneittain. (Jones 2010, 120.) Päästöillä tehdään siis niin sanotusti kauppaa. Suomessa puhutaankin päästökaupasta, jota on kahdenlaista: pakollista ja vapaaehtoista. Pakollinen päästökauppa ohjaa muun muassa isoja teollisuusyrityksiä, joiden aiheuttamat kasvihuonepäästöt ovat valtavia. Suomessa päästökaupasta säädetään EU:ssa päästökauppalailla ja asetuksilla. Päästökaupan tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen seuraaminen ja vähentäminen. Päästökaupan viranomaisena Suomessa toimii Energiavirasto. (Energiavirasto 2016).

Vapaaehtoista päästökauppaa ei ole säädelty ja se on suunnattu yrityksille, yhteisöille ja yksityisille henkilöille, jotka haluavat hyvittää kasvihuonepäästönsä. Päästöjen hyvitys tapahtuu erilaisten sertifioidun hiilidioksidipäästöjä vähentävien projektien kautta. Vapaaehtoinen päästöjen kompensointi ei pysäytä ilmastonmuutosta, mutta se on hyvä keino vähentää ympäristövaikutuksia ja lisätä tietoisuutta asiasta. (Jones 2010, 121).

Päästöjä voi hyvittää monella tapaa. Tapahtuma voi hyvittää kaikki aiheuttamansa päästöt tai vain osan niistä. Yleisölle voi esimerkiksi tarjota erilaisia vaihtoehtoja henkilökohtaisten tapahtumaan kohdistuneiden päästöjen vähentämiseen. Tästä esimerkkinä pääsylippu, jonka hintaan on lisätty kompensatiomaksu tai lahjoituspiste festivaalin sisäänkäynnillä, jossa asiakas voi hyvittää festivaalille matkustamisestaan aiheutuneet päästöt. (Jones 2010, 122.) Mahdollista on myös tapahtuman omaan toimintaan sijoittaminen, esimerkiksi kestävän kehityksen markkinointikampanjan, henkilöstön koulutuksen tai vähemmän polttoainetta kuluttavien generaattorien ostamisen rahoittaminen. Omaan toimintaan sijoittaminen ei kuitenkaan niin sanotusti ole virallista päästökauppaa, jolloin ei voida ehkä puhua hiilineutraalista festivaalista, vaikka päästöt hyvittyisivätkin.

Ennen päästöjen kompensoimista tulee miettiä, että mihin kohteeseen ja mitä kautta haluaa sijoittaa. Päästövähennyksiä myyvien kohteiden tulee aina olla sertifioituja ja auditoituja, joten sijoittaja voi olla varma, että rahat menevät oikeaan tarkoitukseen. Luotettavia standardeja ovat Gold Standard, Verified Emission Reduction (VER) ja Certified Emissions Reduction (CER). (EE Music 2015, 30). Päästövähennyksiä myyvän tahon kanssa on hyvä keskustella eri vaihtoehdoista, kuten siitä, mihin päin maailmaa haluaa sijoittaa. Kohteita voi olla kotimaassa, mutta usein ne sijaitsevat ulkomailla. Suosittua on sijoittaa kehitysmaiden projektikohteisiin, koska kehitysmaissa tarve kestäville ratkaisuille on suuri. Tietysti on suotavaa, että kohde sopii jollain tavalla myös festivaalin ajatusmaailmaan ja tavoitteisiin. Hiilidioksidipäästöjä vähentäviä projekteja voi olla esimerkiksi aurinko-, tuuli- ja vesivoimaloiden rakentamisprojektit, metsitykset ja metsien suojele. (Jones 2010, 126-129.) Vapaaehtoista hiilidioksidipäästöjen kompensatiota tarjoavia yrityksiä on monia. Suomessa päästöjen kompensointi –palveluja tarjoaa esimerkiksi Nordic Offset. (Nordic Offset 2016). Kansainvälisiä hiilidioksidipäästöjä vähentäviä projekteja löytyy kattavasti WWF:n Gold Standard –kompensatiosertifikaatin Internet-sivuilta. (Gold Standard 2016).

Päästöjen kompensointi tulee kuitenkin olla festivaalin viimeinen oljenkorsi hiilineutraaliuteen ja ylipäättään ekologisuuteen pyrkiessä. Päästöjen kompensointi ilman varsinaisia päästöjä vähentäviä toimenpiteitä näyttää hyvin nopeasti ulospäin vain omantunnon ja imagon pesemiseltä puhtaaksi. Kompensatiomaksun suuruus riippuu päästöjen määrästä, joten myös sitä enemmän taloudellisia säästöjä kertyy, mitä enemmän päästöjä vähentäviä tekoja on tehty.

5 YMPÄRISTÖHUOLLON OSA-ALUEET JA KEHITYSTOIMENPITEITÄ

Tässä kappaleessa käyn läpi festivaalin ympäristöhuollon eri osa-alueet ja esitän niihin liittyviä kehitysideoita ja toimenpiteitä, joilla festivaalin hiilijalanjälkeä voidaan pienentää.

5.1 Jätehuolto ja siivous

5.1.1 Jätteet

Festivaaleilla jätettä syntyy esituotannon aikana, festivaalin rakennuksen aikana, itse tapahtuman aikana ja etenkin tapahtuman purun aikana. Festivaalin aikana jätettä syntyy eittämättä isoja määriä, kun kymmenet tuhannet ihmiset pakkautuvat samalle alueelle juhlimaan ja kuluttamaan usean päivän ajaksi. Festivaalin tuotanto, yleisö ja myyntipisteet aiheuttavat jätettä yhtä lailla, mutta syntyvällä jätteellä on eroavaisuuksia osapuolten välillä, joten jätehuolto tulee suunnitella sen mukaan.

Provinsissa tuotannosta syntyy muun muassa rakennusjätettä, puuta, pattereita ja akkuja, vaarallista jätettä ja metallia, joita esimerkiksi yleisö ei aiheuta juuri ollenkaan. Yleisön aiheuttama jäte on lähinnä energia- ja biojätettä. Ruokamyynnistä ja muilta myyntipisteiltä kerätään biojätteen lisäksi myös paljon pahvia, lasia, metallia ja käytettyä kasviöljyä.

Jätteen vaikutukset ympäristölle ja ilmastolle ovat merkittävät. Jäte on aina jonkin tuotteen tai materiaalin elinkaaren päätepusäkki. Ennen jätteeksi muuttumista siitä on vapautunut kasvihuonekaasuja koko sen elinkaaren ajan: tuotannossa, jakelussa, jälleenmyynnissä ja kulutuksessa. Heikoimmassa tapauksessa tuote synnyttää päästöjä vielä kaatopaikallakin. (Jones 2010, 370.)

Uusien materiaalien syntyminen tarvitsee enemmän energiaa, vettä ja muita resursseja kuin jo olemassa olevien materiaalien kierrätys. Materiaalien kierrättäminen on kehityskäsi, mutta mieluisinta on tietysti materiaalien mahdollisimman vähäinen käyttö ja jätteen minimointi aina kuin mahdollista. (Powerful Thinking 2015, 19.) Kaatopaikalle viedyllä jätteellä on useita vaikutuksia ympäristöön. Ensinnäkin, menetämme kaatopaikalle haudatussa jätteessä hyviä materiaaleja, joita olisi mahdollisesti voitu käyttää uudelleen.

Toiseksi, kaatopaikalle päätyvä biohajoava jäte vapauttaa hajotessaan metaania, kasvihuonekaasua, joka on 20 kertaa haitallisempaa ilmastolle, kuin hiilidioksidi. (Powerful Thinking 2015, 20.)

Se, miten hyvin ja ekologisesti festivaalin jätehuolto toimii, riippuu paljolti paikallisesta jätehuoltotoimijasta ja jätteiden käsittelyn mahdollisuuksista. Jokaisella paikkakunnalla, kaupungilla ja alueella on erilaiset mahdollisuudet jätteenkäsittelyn suhteen. (Jones 2010, 302.) Hyvänä esimerkkinä Provinssissa esimerkiksi biohajoavien kertakäyttöastioiden käyttäminen on turhaa, koska alueelta ei löydy biokaasutuslaitosta, joka voisi jälleennyödyntää astioista syntyvän jätteen. Suomessa lait ja säädökset, sekä ylipäättään laadukas jätehuolto takaa sen, että festivaaleilla syntyvät jätteet pystytään lajittelemaan ja jälleennyödyntämään hyvin pitkälle, eikä kaatopaikkajätettä juurikaan synny. Syntyvän jätteen määrää kuitenkin voi ja pitää pyrkiä vähentämään.

5.1.2 Siivous

Kun festivaali on käynnissä, siivouksen merkitys on suuri, koska festivaalialueen siisteys vaikuttaa suoraan asiakastyytyväisyyteen. Provinssin kohdalla siisteydestä on tullut hyvää palautetta ja festivaalialue pyritäänkin pitämään mahdollisimman nätissä kunnossa. Festivaalilla työskentelee vuosittain useita satoja vapaaehtoisia siivoukseen ja kierrätykseen liittyvissä tehtävissä. Vapaaehtoiset on jaettu muutaman kymmenen hengen siivous-tiimeihin ja jokaisella tiimillä on oma vastuualue ja vastaava johtaja. Lisäksi paikallisia urheiluseuroja on valjastettu muun muassa pullonkeruuseen ja festivaalialueen välisiivouksiin. Leirintäalueen siivous on haastavaa väenpaljouden ja ahtauden vuoksi. Telttameren keskeltä on myös vaikeampi havaita roskia ja siksi leirintäalueen tyhjetessä alue näyttää yleensä kamalalta. Etenkin leirintäalueella asiakkaiden osallistaminen siivoukseen korostuu. Asiakkaille on hyvä asettaa kannustimia, jotta siivouksesta innostutaan ja siivouksesta on myös tehtävä asiakkaille helppoa. Provinssissa leiriytyjille jaetaan tuhkapuppeja ja roskapusseja, sekä järjestetään päivittäin siivouskampanjoita, joissa kierrätyspisteelle tuodusta täydestä roskapussista saa palkinnon. Kampanjat ovat olleet todella suosittuja.

Festivaalin loppusiivous on varmasti jokaisen tapahtuman ja festivaalin hankalin vaihe siivouksen, kierrätyksen ja lajittelun näkökulmasta. Työntekijöiden rankka työrupeama

ja asiakkaiden rankat juhlat alkavat olla ohi ja väsymys ja kiire kotiin ovat päällimmäisenä kaikkien mielessä. Oma työpiste tai leiri puretaan mahdollisimman nopeasti. Tässä kohtaa festivaalia iskee helposti huolimattomuus ja epähuomiossa jälkeen jää yhtä ja toista. Vaikka festivaalin aikana siivottaisiin kuinka huolellisesti, monet leirintä- ja festivaalialueet muistuttavat asiakkaiden poistuttua lähinnä sotatantereita. Etenkin leirintäalueelle jää asiakkailta paljon käyttökelpoista tavaraa, kuten teltoja ja muita leirintävarusteita. Kesällä 2016 Provinssissa leirintään jääviä teltoja lahjoitettiin ensimmäistä kertaa eteenpäin, paikalliselle partiolle. Lahjoitetun muutaman kymmenen teltan jälkeen leirintäalueelle jäi kuitenkin vielä satoja teltoja, joten puhutaan siis isoista määristä. Leirintäalue on selkeästi Provinssin ongelmakohta siivouksen ja jätteiden osalta.

Tulevina vuosina yhteistyötä partion kanssa telttojen ja leirintävarusteiden keräämistä varten pitää tehostaa. Mahdollisesti varusteita voisi myös lahjoittaa useampaan kohteeseen ja telttojen keräämistä omaan varastoon voisi myös harkita. Yleisölle voisi myydä leirintäpaikkoja sisältäen kierrätetyn teltan, tai keksiä hylätyille teltoille kokonaan uusia käyttötarkoituksia esimerkiksi alueen dekoraatiossa. Ennen kaikkea asiakkaita pitää kuitenkin kannustaa muuttamaan käytöstään ja ottamaan teltat ja muu omaisuus mukaansa leirintäalueelta lähtiessä. Samoin heitä pitää kannustaa pakkaamaan mukaan mahdollisimman vähän. Teltaongelma festivaaleilla on maailmanlaajuinen ja maailmalla telttätettä on pyritty vähentämään erilaisin kampanjoin. Esimerkiksi Iso-Britanniassa ja Uudessa-Seelannissa on toteutettu festivaaleilla Love Your Tent –kampanjaa, joka kannustaa yleisöä pitämään huolta teltoistaan, omaisuudestaan ja leiristään muun muassa järjestämällä erillisiä ”vihreitä leirintäalueita”. (Love Your Tent 2016.) Olisi upeaa nähdä Suomessa samankaltaisia kampanjoita ja huolenpitoa.

Toinen ongelmakohta Provinssissa on festivaalialueen loppusiivous. Vaikka festivaalialuetta olisi siivottu kuinka tehokkaasti festivaalin aikana, niin poistuvien rakenteiden alta löytyy joka kerta roskaa mielin määrin. Leirintäalueen lisäksi myös festivaalialueelle jää paljon käyttökelpoista tavaraa, etenkin rakennuksessa käytettyä materiaalia, kuten puuta ja kankaita. Kierrätykseen ja uusiokäyttöön tulisi kiinnittää huomiota etenkin loppusiivouksen aikana. Tavaramäärästä tulisi erotella selkeästi roskat ja käyttökelpoiset materiaalit. Festivaali voisi järjestää esimerkiksi kirpputorin käyttökelpoisen materiaalin myymiseksi, tai vaikka jakaa sitä ilmaiseksi, jos festivaali ei itse löydä materiaaleille enää käyttöä. Myös monet kierrätyskeskukset ottavat vastaan kaikenlaista tavaraa ja materiaalia.

Festivaali vaikuttaa tekemillään hankinnoilla suoraan siihen, minkälaista jätettä tapahtumassa syntyy ja kuinka paljon. Festivaali voi ehkäistä jätteen syntymistä yksinkertaisesti vähentämällä hankintojen määrää, tekemällä ekologisia ja eettisiä ostopäätöksiä, suosimalla vuokrausta ostamisen sijaan ja vähentämällä printtimateriaalien hankintaa. (Jones 2010, 300;315.) Jäteastioiden selkeä kyltitys ja näkyvyys, sekä astioiden sijoittelu ja helppo saavutettavuus takaavat sen, että roska osuu astiaan ja oikeaan sellaiseen. Eri väriset astiat selkeyttävät lajittelua ja värikkäät, esimerkiksi oranssit astiat erottuvat ihmisjoukon seasta herkemmin kuin maanläheiset mustat tai ruskeat.

Työntekijät ja vapaaehtoiset tulee ohjeistaa festivaalin jätehuollon ja kierrätyksen käytännöistä ja heitä pitää kannustaa rohkaisemaan myös yleisöä vastuullisempaan käyttäytymiseen. Festivaaliyleisöä voi kannustaa jätteen vähentämiseen ja kierrättämiseen ilman, että se kuulostaa paasaukselta. Myynti- ja promootiopisteiden, ravintolatoiminnan ja alihankkijoiden aiheuttamaa jätteen määrää ja laatua voi kontrolloida sopimalla jätehuollosta ja jätteiden lajittelusta sopimuksessa. Tapahtuman jätehuolto-ohjeen voi liittää sopimukseen ja lisätä kohdan sanktiosta, mikäli ohjetta ei noudata. Alihankkijoita on hyvä myös kannustaa uusiokäyttöön.

5.2 Energia ja vesi

5.2.1 Sähkö

Festivaali kuluttaa sähköä muutaman päivän aikana hurjia määriä. Sähköenergiaa kuluu muun muassa äänentoistoon, lavavalaistukseen, alueen valaistukseen ja valotaiteeseen, sekä ravintolapalvelujen kylmälaitteiden ja muiden säilytystilojen toimintaan. Kolme suurinta energiankuluttajaa ovat esiintymislavat (valo- ja äänitekniikka, video), myyntipisteet (ruokamyymälät, promootiopisteet, baarit) sekä alueen infrastruktuuri (alueen valaistus, tuotantotilat, backstaget, vessat...). Kaikkien näiden osuus suunnilleen kolmannes festivaalilla käytetystä energiasta. (EE Music 2015, 7.)

Erityispiirre festivaalituotannoissa on sähköntarpeen väliaikaisuus. Esimerkiksi Provinsissa festivaalialueelle saadaan kyllä verkkosähköä, mutta muun ajan vuodesta Törnävän saari toimii vuodesta puistoalueena, joten kaapelia pitää vetää festivaalia varten useita kilometrejä lisää, jotta sähköä riittää kaikkiin pisteisiin. Verkkosähkön lisäksi tarvitaan generaattoreita.

Energiankäytöllä on kasvihuonepäästöjen suuruuteen merkittävä vaikutus ja kun kohti hiilineutraaliutta pyritään, on hyvä pyrkiä kaikin tavoin vähentämään energiankulutusta. Kun energiaa onnistutaan säästämään, on kalliimmaksi koettu ekoenergiakin huomattavasti edullisempaa. Ympäristön hyvinvoinnin lisäksi onkin hyvä miettiä uudenlaisia energiaratkaisuja myös liiketaloudellisista syistä. Fossiilisten polttoaineiden ja energialähteiden saanti on vaikeutumassa ja hinnat nousussa. Globaali energiatalous on muuttumassa ja on selvää, että muutos vaikuttaa merkittävästi kaikkiin aloihin, myös tapahtuma-alaan. Energian hinnat ovat epävakaista ja päästöistä sakotetaan yrityksiä jo nyt, mistä syystä yhä useammat yritykset varautuvat tulevaan ja ottavat käyttöön uusia teknologioita ja energiamuotoja. (Powerful Thinking 2013, 25.) Festivaalialalla on ainutkertainen mahdollisuus toimia edelläkävijänä ja edesauttaa globaalissa päästöjen vähentämisessä, kokeilla ja esitellä uusia teknologioita ja välittää tietoa uusista energiamuodoista yleisöllekin. (Powerful Thinking 2012, 4).

Ratkaisut energian käytön aiheuttamien ympäristövaikutusten pienentämiseen ovat yksinkertaisia: energian kulutusta tulee pyrkiä vähentämään ja ympäristöä kuormittavien fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien energiaratkaisujen tilalle tulee löytää vaihtoehtoisia ja uusiutuvia ratkaisuja. Perinteinen verkkosähkö syntyy suurilta osin usein hiilestä, maakaasusta ja uraanista, jotka vapauttavat suuria määriä kasvihuonekaasuja tai jättävät jälkeensä ydinjätettä, kun taas uusiutuvista energialähteistä, kuten tuuli- tai vesivoimaloista, aurinkoenergiasta tai biokaasusta saatu sähkö ei aiheuta kasvihuonekaasupäästöjä. Energiankäyttöä voi tehostaa muun muassa energiatehokkaammilla laitteilla, fiksumalla sähkönjakelun suunnittelulla, generaattorien vähentämisellä ja biopolttoaineiden käyttöönotolla. (Jones 2010, 76).

Kun energiaa lähetään säästämään, suunnittelu nousee tärkeään asemaan. Tavoitteiden asettaminen selkeyttää kokonaiskuvaa. Tärkeää on myös keskustella tuotantoryhmän ja sähköntarjoajan kanssa siitä, missä energiankulutusta voidaan vähentää ja missä energiaa voitaisiin käyttää tehokkaammin. Festivaalin sähkönjakelun suunnittelu lähtee energian tarpeen ja kohteiden kartoittamisesta: missä toimipisteillä sähköä tarvitaan ja minkä verran ja milloin sähkönkäyttö on päivän aikana suurimmillaan. Usein festivaalijärjestäjä selvittää ja kartoittaa tarpeet, jotka välitetään palveluntarjoajalle. Vaikka sähköntarjoajat ovatkin ammattilaisia ja tapahtuman sähkön jakelun suunnittelu ja toteutus kannattaa jät-

tää heidän tehtäväkseen, on hyvä kuitenkin keskustella palveluntarjoajan kanssa mahdollisuuksista vähentää energiankulutusta tapahtumassa. Tuore näkökulma asioihin voi johdattaa yllättäviin tuloksiin. (Jones 2010, 86-87.) Jos mahdollista, on hyvä myös yrittää karvoittaa, että miten energiankulutus festivaalilla jakautuu. Sieltä, missä energiaa kuluu eniten, on hyvä aloittaa säästötoimenpiteet. Mitä enemmän tietoa energiankäytöstä on, sitä helpompi on havaita kohteita, mistä säästää.

Kun alueen sähköverkko ei riitä kattamaan festivaalin energiantarvetta, otetaan apuun polttoaineella sähköä tuottavat generaattorit ja aggregaatit. Generaattorit pöhöttävät useimmiten dieseliä, jonka haitat ympäristölle ovat merkittävät. Iso-Britannian festivaaleilla vuonna 2012 tehdyn tutkimuksen mukaan generaattorit olivat useassa paikassa isompia, kuin energiankulutus olisi vaatinut ja näin ne kuluttivat polttoainetta turhaan monia litroja aiheuttaen turhia kuluja ja päästöjä. Suurin syy polttoaineen turhaan kuluutukseen on tiedon vähyys ja kommunikaation puute järjestäjän ja toimittajan välillä. Festivaaliorganisaation tulisi siis myös keskustella yhdessä palveluntarjoajan kanssa keinoista, joilla vähentää polttoaineen kulutusta generaattoreissa ja välttää turha kulutus. (Powerful Thinking 2013, 5).

Ensimmäinen askel kestävämpään energiankäyttöön on uusiutuvien ja päästöttömien energiamuotojen käyttöönotto. Perinteisen verkkosähkön, joka on usein sekasähköä, tilalle on mahdollista valita ekologisempi vaihtoehto. Useimmilla palveluntarjoajilla on tarjota vihreää sähköä, joka on tuotettu uusiutuvista energialähteistä, kuten aurinko-, tuuli- ja vesivoimalla. Uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö ei aiheuta hiilidioksidipäästöjä eikä kuormita ympäristöä. Generaattoreihin voi hankkia perinteisen punaisen dieselin tilalle biopolttoainetta. Biopolttoaineen käyttöä tulee kuitenkin harkita tarkkaan ekologiselta näkökannalta. Jos polttoaineen rahtimatka on pitkä, voi polttoaineen vaihto uusiutuvaan olla kannattamatonta. (Maula 2010, 18). Lisäksi biopolttoaineen valinnassa tulee kiinnittää huomiota sen laatuun ja raaka-aineisiin. Biopolttoaineisiin liittyy ekologistia ristiriitoja, koska monet biopolttoaineista ovat ympäristölle ja ilmastolle vielä fossiilisia polttoaineita haitallisempia. Syy tähän on se, että suuri osa biopolttoaineista valmistetaan ruokakasveista, joiden teollinen viljely aiheuttaa valtavia haittoja ympäristölle ja ilmastolle, kun viljelymaata esimerkiksi palmuöljyn tuotantoa varten raivataan. Ympäristöystävällisempiä biopolttoaineita ovat polttoaineet, jotka on tuotettu ruokakasvien sijaan esimerkiksi jätteistä tai puusta. (Greenpeace 2016.)

Maailmalla festivaaleilla on nähty myös väliaikaisia ekologisia energiaratkaisuja, kuten väliaikaista aurinkoenergiaa ja tuulivoimaa, jotka tuotetaan paikan päällä festivaalilla. Esimerkiksi myyntipisteillä ja kojuilla on nähty omia aurinkopaneeleita ja kokonaisia esiintymislavoja on saatettu pyörittää aurinkoenergialla, joka on tuotettu esimerkiksi lavan takana sijaitsevilla aurinkopaneeleilla. Aurinko- ja tuulivoiman ongelmaksi Suomessa muodostuu tietysti paikalliset sääolosuhteet. Myös ihmisvoimin tuotettu energia on hauska tapa tuottaa sähköä paikan päällä ja samalla osallistaa yleisöä energiansäästöön. Esimerkiksi polkupyörää polkemalla voisi ladata puhelimia, tuottaa sähköä vaikka pieneen elokuvateatteriin, tai luoda interaktiivisen taideteoksen. (Powerful Thinking 2012, 14.)

Sähköä voi säästää myös rajoittamalla sen käyttöä esimerkiksi myyntipisteillä. Festivaali voisi tarjota virtaa tietyn määrän per myyntipaikka ja lisätarpeista veloitettaisiin. (Jones 2010, 94.) Jos festivaali järjestetään vuosittain samalla paikalla, tai alueella järjestetään muitakin tapahtumia, kannattaa maanomistajan kanssa käydä keskustelua pysyvien ratkaisujen tekemisestä alueen sähköverkon suhteen, toiveissa generaattoreista ja muista väliaikaisista ratkaisuista luopuminen.

Valaistus on yksi isoimpia energian kuluttajia festivaalilla. LED-valot ja energiansäästölamput vievät huomattavasti vähemmän energiaa, kuin normaalit hehkulamput, joten niiden käyttö valaistuksessa on suositeltavaa. Energiansäästölamput ovat tietysti kalliimpi kertaostos, mutta ne kestävät reippaasti kauemmin kuin hehkulamput ja säästävät energiaa, joten ostos maksaa itsensä kyllä takaisin. Valojen päällä pitäminen päiväsaikaan vie energiaa turhaan, joten valoja kannattaa sytyttää vasta, kun alkaa hämärtämään. Hyvin yksinkertainen keino säästää energiaa on sähkölaitteiden sammuttaminen silloin, kun niitä ei käytetä.

Kun energiansäästötoimenpiteistä on päätetty, on työntekijöiden tiedottaminen ja kannustaminen energiansäästöön ensisijaisen tärkeää. Tiedon välittäminen energiansäästöaikeista kaikille työntekijöille, tuotannon henkilökunnalle, alihankkijoille, vapaaehtoisille, myyntipisteille, artisteille ja muille sidosryhmille johtaa tuloksiin, kun kaikki osallistuvat. Tehokas tapa säästää energiaa on tehdä asiasta kampanja ja kannustaa työntekijöitä, alihankkijoita ja yhteistyökumppaneita säästötoimenpiteisiin, sekä miettimään tarkasti, että kuinka paljon energiaa mikäkin työpiste oikeasti tarvitsee. Alihankkijoita voi myös kehottaa käyttämään energiatehokkaampia laitteita ja ratkaisuja.

5.2.2 Vedenkulutus

Suurta yleisötilaisuutta ei järjestetä ilman puhdasta vettä eikä jäteveden syntymistä. Vesi on välttämätöntä festivaalin ravintolapalveluiden pyörittämisessä ja hygienian ylläpitämisessä, puhumattakaan juomavedestä. Vettä kuluu lisäksi siivoukseen, vessoihin, suihkuihin ja käsienpesuun. Veden ympäristövaikutukset muodostuvat raakaveden hankinnasta ja puhdistamisesta, veden pumppauksesta, lämmittämisestä sekä jäteveden käsitteystä. Veden käsittely vaatii hurjia määriä energiaa ja sen lämmitykseen kuluu jopa 30-40% kaikesta lämpöenergiasta, joten vedenkulutus aiheuttaa hiilidioksidipäästöjä. (Ympäristöosaava 2016; Jones 2010, 180.) Vaikka äkkiseltään tuntuisi, että meillä Suomessa ei vedestä ole pulaa, maailmanlaajuisesti makea vesi on katoava luonnonvara ja vettä on hyvä pyrkiä säästämään kestävä kehityksen ja ympäristön vuoksi. Vedensäästö tuo myös taloudellista hyötyä. Vesimaksut ovat nousseet viime vuosina ja nousevat todennäköisesti tulevaisuudessakin.

Provinsseissa vesi saadaan festivaalialueelle kaupungin vesijohtoverkostosta ja jäte- ja harmaavedet lasketaan viemäreihin, tai sellaisen puuttuessa jätevesitankkiin. Koska alueen infrastruktuuri on rajallinen, täytyy vesijohtoa ja putkia vetää alueelle useita satoja metrejä lisää.

Vettä voi säästää esimerkiksi itsestään sulkeutuvilla hanoilla, pienentämällä vedenpainetta tai käyttämällä pienemmällä paineella toimivia suihkupäitä ja hanoja. Paljon vettä kuluttavia vesivessoja voi korvata vähemmän vettä kuluttavilla tai vedettömillä vaihtoehdoilla, kuten bajamajoilla ja kompostoivilla käymälöillä. Käsidesin käyttö wc-alueilla ja ravintoloiden lähellä käsienpesupisteiden sijaan säästää myös vettä huomattavasti. Markkinoilta löytyy myös alkoholittomia ja luonnonmukaisia käsidesejä, joilla on mahdollista ehkäistä käsidesin väärinkäytökset. Leirintäalueen suihkuissa vedenkäyttöä voi vähentää esimerkiksi rajoittamalla suihkujen aukioloaikoja ja käyttöaikoja, itsestään sulkeutuvilla suihkupäillä tai päästämällä suihkuihin ainoastaan kylmää vettä. Oikeanlaisella viestinnällä myös asiakkaita voi kannustaa säästämään vettä. Kampanjat veden säästämiseksi ja sponsori- ja kumppanuussuhteet ovat hyvä keino tehostaa viestintää. (Jones 2010, 185-189.)

Pulloveden kulutusta ja pulloista aiheutuvaa muoviroskaa festivaaleilla on rajoitettu vesipisteillä. Asiakkaat saavat tuoda festivaalialueelle omat tyhjät vesipullot mukanaan ja

täyttää ne vesipisteillä. Provinssissa otettiin kesällä 2016 vesipisteissä käyttöön itsestään sulkeutuvat hanat, jotka säästivät vettä estäen turhan kulutuksen ja hanojen auki jäämisen. Vesipulloja kulutetaan festivaalilla kuitenkin vesipisteiden olemassaolosta huolimatta. Kertakäyttöisten vesipullojen käyttö näkyy festivaalin hiilijalanjäljessä monella tasolla, kuten toimitusketjussa, jätehuollossa ja logistiikassa. (Powerful Thinking 2015, 28). Esimerkiksi artisteille voisi tarjota vesipullojen sijaan puhdasta suomalaista kraanavettä esimerkiksi pestävistä lasipulloista tai kannuilla. Miksei yleisöalueilta tuttuja ja näyttävän näköisiä vesipisteitä voisi sijoittaa myös backstage-alueellekin. Useat festivaalit myyvät festivaalin logolla varustettuja teräksisiä kestopulloja. Artisteille ja työntekijöille voisi antaa tällaiset.

Energian ja veden säästöllä on monia positiivisia vaikutuksia. Ensinnäkin ympäristö tietysti kiittää, kun päästöt vähenevät. Lisäksi säästötoimenpiteet näkyvät euroina festivaalin sähkö- ja vesilaskuissa. Energiansäästöllä ja sähkönjakelun tarkemmalla suunnittelulla voidaan välttää myös ikäviä sähkökatkoksia festivaalin aikana.

5.3 Hankinnat ja alihankinnat

Hankinnat ovat yksi haastavimpia osa-alueita niihin kohdistuvien liikennepäästöjen vuoksi. Lisäksi hankintoja tehdään usein niin monesta eri paikasta ja isoja määriä monia eri tuotteita, että niiden tarkka kartoittaminen on hankalaa.

Provinssin festivaalialueella ei ole muutamaa pysyvää rakennusta lukuun ottamatta kiinteitä rakenteita tai elementtejä, joten lähes koko festivaalin infrastruktuuri rakennetaan tyhjästä muutaman viikon aikana ja vain muutamaa päivää varten. Alueelle saapuu rahteja täynnä puutavaraa, aitoja, telttoja, kontteja, vessoja... Satoja rekallisia tavaraa aina isoimmista esiintymislavoista pienempiin hankintoihin, kuten kertakäyttöastioihin ja nippusiteisiin. Tavaramäärä on valtava.

Hankinnat ja ostopäätökset vaikuttavat ympäristöön monella eri tavalla. Kuljetuksista aiheutuu liikennepäästöjä, tavaroiden valmistukseen kuluu energiaa, resursseja ja materiaalia, tuotannosta voi aiheutua saasteita ja kulutus jättää jälkeensä jätettä. Tavarain tai tuotteen matka tehtaalta festivaalialueelle on pitkä ja hiilidioksidipäästöjä syntyy väistämättä. Kulutamme nyt jo yli varojemme ja tarve maailmanlaajuiselle kulutuksen vähentämiselle on merkittävä. (Jones 2010, 226.)

Kun pyritään kohti ekologisempaa festivaalia ja hiilijalanjäljen minimointia, on ekologisuus otettava näkökulmaksi myös hankintoja tehdessä. Festivaalilla tehdään ostopäätöksiä ja hankintoja päivittäin useiden henkilöiden toimesta festivaalin ennakkotuotannon aikana. Järkevää on luoda festivaalille oma hankintapolitiikka, joka menee koko festivaaliorganisaation tietoon ja kannustaa fiksumpien ja kestävämpien hankintojen ja ostosten tekemiseen. Kaikki lähtee hankintojen kartoittamisesta ja ympäristöystävällisyyden selvittämisestä. Hankintojen ominaisuudet, valmistustapa ja -paikka, elinkaari, pakkaustapa, kestävyys, kuljetustapa ja -matka, materiaali, toimittaja, kierrätettävyys ja uusiokäyttömahdollisuudet ovat ekologisia kysymyksiä, joita tulee miettiä ostopäätöstä tehdessä.

Tässä kappaleessa olen jakanut festivaalille tehtävät hankinnat kolmeen osaan: hankintoihin ja materiaaleihin, ravintolapalveluihin, sekä muihin alihankintoina tehtäviin palveluihin.

5.3.1 Hankinnat ja materiaalit

Suurimpia hankintaryhmiä ovat festivaalin rakennusmateriaalit ja infrastruktuuri: aidat, teltat, kalusteet, kontit, somisteet, kyltit, sähkö, vessat, viemärointi ja niin edelleen. Toinen suuri hankintaryhmä on esiintymistekniikka. Lisäksi tehdään paljon pientarvikehankintoja, kuten kertakäyttöastioita, työkaluja, printtimateriaalia, wc-paperia, siivousvälineitä ja keittiötarvikkeita. Kaikkea aina ruuveista kassakoneisiin.

Paras keino ehkäistä hankintojen rahdeista aiheutuvaa ympäristökuormitusta on suosia paikallisia ja lähialueilla toimivia tavarantoimittajia. Lisäksi isompien hankintojen, kuten esiintymistekniikan ja rakenteiden osalta voi pyrkiä tekemään yhteistyötä muiden festivaalien ja tapahtumien kanssa. Rahtimatkat puolittuvat, kun kalustoa ei ajeta välillä varastolle, vaan se kulkee suoraan tapahtumasta toiseen.

Hankintojen ja ostosten vähentäminen säästää rahaa ja ympäristöä. Turhia hankintoja tulee välttää ja suosia uusiokäyttöä ja tehdä kestäviä, monivuotisia hankintoja. Sen sijaan, että ostaa jotain, on syytä harkita vuokrausta tai lainausta, jos sellainen mahdollisuus on olemassa. Etenkin pienhankintoja tehdessä kannattaa tavarantoimittajan kanssa keskustella palautusmahdollisuudesta. Avaamattomat pakkaukset on usein mahdollista palauttaa toimittajalle ja näin tavarat eivät jää lojumaan ja viemään tilaa varastoon.

Hankintojen uusiokäyttö säästää energiaa, rahaa, aikaa ja resursseja ja vähentää jätteiden määrää. Tavaraa pois heittäessä tulisi miettiä, että onko se sittenkään roska, vai voisiko sille antaa uuden elämän tai toisen mahdollisuuden. (Jones 2010, 289.) Jos festivaalilla itsellään ei ole käyttöä tavaralle, voi miettiä, että voisiko sitä käyttää joku muu. Vaihtoehtoja kierrätykseen on kierrätystavaran keräys ja vieminen kierrätyskeskukseen tai esimerkiksi oman kirpputorin järjestäminen. Jos festivaali päättää myydä tavaraa pois, voi tuotot käyttää esimerkiksi festivaalin hiilijalanjäljen kompensatiomaksuun.

Hankintoja tehdessä tulee kiinnittää huomiota myös hankintojen ympäristöystävällisyyteen. Ekologisesti tuotettujen tuotteiden, energiatehokkaiden laitteiden ja kierrätettävien materiaalien suosiminen vähentää festivaalin aiheuttamaa ympäristökuormitusta huomattavasti.

Fiksu varastointi ja tavaroiden inventoiminen tapahtuman jälkeen auttaa turhien hankintojen välttämässä. Kun seuraavana vuonna tiedetään, minkä verran ja mitä tavaraa varastosta löytyy, vähenee uusien turhien hankintojen tekeminen huomattavasti. Kun tilatut tavarat toimitetaan työpisteille ennen festivaalia rakennusta varten, voisi mukaan laittaa inventaariolistan jo siinä vaiheessa. Rakennusmateriaalien hankinta tulee suunnitella niin, että materiaaleja voidaan käyttää useampana vuonna. Uusiokäyttömahdollisuuksia on monia ja etenkin käyttökelpoista puuta tarvitaan aina. Mutta jos puu varastoidaan niin, että se on esimerkiksi sään armoilla, siitä tulee jätettä.

Yksi iso hankinta festivaaleilla on myös printtimateriaali: julisteet, käsiohjelmat ja lehdet. Monet festivaalit, mukaan lukien Provinssi, painattavat myös tekstiilituotteita. Festivaalin logolla ja vuosiluvulla varustettuja paitoja ja kangaskasseja myydään asiakkaille ja yleensä tapana on myös painattaa työntekijöille työpaidat. Tilausmääriä on hankala arvioida ja useimmiten aivan kaikille tuotteille ei löydy kotia. Merchandise-tuotteet voi painattaa ekopuuvillasta tai kierrätysmateriaalista, jolloin ympäristökuormitus on huomattavasti pienempi. Printattua materiaalia ja paperin käyttöä pitäisi pyrkiä vähentämään. Näin digitaalisella aikakaudella painomateriaalien käytön voidaan sanoa olevan jopa vanhanaikaista. Printtimateriaalien painatus sotii ekologisia arvoja vastaan, vaikka materiaalit olisi painatettu kuinka ympäristöystävällisestä tai kierrätetystä paperista, joten luopumista perinteisistä paperisista käsiohjelmissa tulisi harkita. Vaihtoehtona esitteille on jo olemassa festivaalin oma mobiilisovellus, jonka käytettävyyteen tulisi panostaa entisestään.

5.3.2 Ravintolapalvelut

Suuri osa Provinssin palveluista ja toiminnoista tuotetaan alihankintana, eli palvelun tarjoaja tai työn suorittaa festivaalin ulkopuolinen taho. Tällaisia palveluita ovat Provinssissa esimerkiksi erilaiset festivaalilla näkyvät myyntikojut ja promootiopisteet, anniskelu ja ruokamyynti. Tässä kappaleessa käsitellään festivaalin tarjoamia ravintolapalveluita, eli anniskelua, catering -palveluita sekä ruokamyyntiä. Seuraavassa kappaleessa käsitellään tarkemmin muita alihankintana tuotettavia palveluita.

Kasvissyönti on tällä hetkellä kovassa huudossa ja vegaaniruoka on nouseva trendi. Kauppojen hyllyille on muutaman vuoden sisään ilmestynyt laaja valikoima vegaanisia tuotteita sekä luomu- ja eko-merkinnöillä varustettuja pakkauksia ja tuntuu, että vaihtoehtoja kehitetään koko ajan vain lisää. Uudet kasvisproteiinit ja kasvisruokavaihtoehdot kiinnostavat myös muita, kuin kasvissyöjiä. Puhdas ruoka kiinnostaa kansaa tällä hetkellä ja trendi on ennen kaikkea terveellinen, mutta myös ekologinen. Myös festivaalien henkilökunta ja ruoka- ja juomapalvelujen tarjoajat ovat varmasti jo myös huomaamassa, että kestävä ruoan tarjoilu ei ole hyvä juttu pelkästään asiakkaiden terveydelle ja ympäristölle, vaan myös liiketoiminnalle. (A Greener Festival 2012, 2).

Asiakkaat odottavat tänä päivänä festivaaliruoalta enemmän, mikä näkyikin ravintolatoiminnan tason nousussa monissa tapahtumissa. Asiakkaalle ei kelpaa enää makkaraperunat tai wokki, vaan ruoan laadulla on yhä enemmän painoarvoa asiakkaan ostopäätöksessä. Myös ruokapalvelujen suhteen festivaaleilla on ainutlaatuinen mahdollisuus kokeilla uusia ideoita ja toimia edelläkävijänä.

Ruoantuotannolla ja kulutuksella on suuria vaikutuksia ympäristöön ja ihmisten terveyteen, joten huomion kiinnittäminen festivaalilla tarjottavaan ruokaan on tärkeää. Ruoan tuotanto aiheuttaa maailman kasvihuonepäästöistä noin viidesosan, josta eläinperäisen ruoan tuotannolla, etenkin naudan tuotannolla on isoin osuus. Päästöt johtuvat maankäytön muutoksista, metsien raivaamisesta laidunmaiksi sekä karjan ruoansulatuksesta ja lannasta vapautuvasta kasvihuonekaasusta, metaanista. Lihantuotanto vie maa-alaa myös muulta ruoantuotannolta, kun lihantuotanto vaatii enemmän viljelypinta-alaa, kuin esimerkiksi kasvisruoan tuotanto. Noin 70 prosenttia maailman viljelysmaista käytetään eläinperäisen ruoan tuotantoon. (Jones 2010, 245; WWF 2016c; Ilmasto-opas 2016.)

Koko ruoantuotannon elinkaari vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin, pitäen sisällään maatalouden päästöt, prosessoinnin, pakkauksen, logistiikan, jätteen ja varastoinnin. Hiilidioksidipäästöjen lisäksi muita huolenaiheita ovat eläinten hyvinvointi, tuotannon aiheuttama saaste ja jäte, kuluttajien terveys ja lisäksi vaikutukset maankäytölle, luonnon monimuotoisuudelle ja kalakannoille. (Powerful Thinking 2015, 31.) Myöskään kalastuksen vaikutusta ympäristölle ei sovi unohtaa. Liikakalastus ja epäeettinen kalatuotanto ovat merien ja vesistöjen murheenkryynejä. Monet kalalajit ovat vaarassa kadota ja vesistöjen ekosysteemit horjuvat liikakalastuksen vuoksi. Ruoantuotannon vaikutuksia ilmastolle voi pienentää parhaiten lihan ja maitotuotteiden kulutuksen vähentämisellä ja kasvien osuuden lisäämisellä, kotimaisten ja luomu- ja lähiruoan suosimisella sekä vähentämällä ruoan joutumista jätteeksi. (Ilmasto-opas 2016). Festivaaliympäristössä vähintään vastuullinen ja paikallinen ruokatarjonta jo auttaa yleisön kuluttaman ruoan alkuperän varmistamisessa ja ympäristövaikutusten vähentämisessä. (Powerful Thinking 2015, 32.)

Catering -palveluissa on hyvä kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin asioihin: miten ruoka valmistetaan (kuinka paljon valmistus kuluttaa energiaa), mistä ruoka valmistetaan (kasvisvaihtoehto, luomu, Reilu Kauppa, lähiruoka) ja miten se tarjoillaan (pakkaukset, materiaalit, astiat). (Maula 2009, 19). Lisäksi on hyvä huomioida se, että mistä kaukaa ravintoloitsijat raaka-aineineen paikan päälle matkustavat. Ruokaan ja sen tarjoiluun liittyvää ympäristökuormitusta voi pienentää suosimalla lähiruokaa, lähellä tuotettuja raaka-aineita ja lähialueiden ravintoloitsijoita. Kasvisruoan tarjonnalla on iso merkitys hiilijalanjälkeä ajatellen ja suurkulutus-tuotteet, kuten banaanit, sokeri, kahvi ja tee on hyvä olla Reilun kaupan tuotteita tai luomua. Tuotteiden pakkaustapaan kannattaa myös kiinnittää huomiota ja yksittäispakattuja tuotteita tulisi välttää. Myös kausituotteiden suosimisella on myönteisiä ympäristövaikutuksia, koska yleensä kausiruoka vaatii vähemmän pakkausmateriaalia, kemikaaleja ja kuljetusta. Kausiruoka on myös usein erittäin laadukasta, koska ruoan raaka-aineet ovat juuri silloin parhaimmillaan ja maut kohdillaan. (A Greener Festival 2012, 6.)

Yhteistyö, yhteisymmärrys ja kommunikointi festivaalilla toimivien ruokamyymyjien ja palveluntarjoajien kanssa on tärkeää. Ruokamyymyjille voi asettaa vaatimuksia ruoan vastuullisuuden suhteen sopimuksessa. Lisäksi sopimuksessa on hyvä olla velvoitteita koskien esimerkiksi ruokailuvälineitä ja jätehuoltoa. Sopimukseen voi sisällyttää esimerkiksi standardivaatimuksia lihan ja kalan suhteen. Ruokamyymyjä ja catering-palveluja voi myös

kehottaa esimerkiksi käyttämään ja myymään Reilun kaupan ja muita ympäristömerkit-
tyjä tuotteita, vähentämään lihan määrää annoksissaan ja suosimaan kasviksia, sekä kiin-
nittämään huomiota tuotteiden pakkauksiin. Kannustimena ekologisempaan ruokamyyn-
tiin voi tarjota vaikka hinnanalennusta myyntipaikan vuokrasta, jos myyjä sitoutuu festi-
vaalin vastuullisiin tavoitteisiin ja tarjoaa orgaanista ja paikallista ruokaa. Myyjiä voi
myös palkita vastuullisesta toiminnasta, mikä kannustaa myyjiä muutokseen. Palkitse-
minen voi olla hyödyllistä erityisesti siinä tapauksessa, jos myyjän kanssa on tehty yhteis-
työtä useita vuosia ja vanhoihin tapoihin on totuttu. (A Greener Festival 2012, 7; 20-22).
Ekokompassi -ympäristöohjelma tarjoaa Provinssille mahdollisuuden käyttää niin kutsut-
tua Catering -kriteeristöä, jonka avulla festivaalilla on mahdollisuus selvittää ravintola-
toimijoidensa ympäristöystävällisyyttä ja samalla kannustaa myyjiä vastuullisempaan toi-
mintaan. Catering-kriteeristöllä varmistetaan muun muassa, että ruokamyyjä sitoutuu
noudattamaan Provinssin antamaa jätehuolto-ohjetta.

Ravintolapalveluista syntyy tietysti myös jätettä. Jätettä syntyy paljon, mutta sitä syntyy
lähinnä huoltoalueilla ja niillä pisteillä, joissa ruoka valmistetaan alusta loppuun paikan-
päällä. Provinssissa jäte lajitellaan ja ruokamyyntikeskittymän läheisyyteen on sijoitettu
jätepuristimet biojätteelle, energiajätteelle ja pahville. Ruoan aiheuttaman jätteen suhteen
suurin ongelma on ehkä astiajäte. Provinssissa ei käytetä biohajoavia astioita, koska nii-
den käyttö olisi turhaa. Ruoka tarjoillaan perinteisiltä muovista ja pahvista valmistetuilta
kertakäyttöastioilta ja jäte lajitellaan energiajakeeseen. Astiajätettä syntyy melko paljon
ja kun Provinssissa ei biohajoavia astioita voida käyttää, on syytä miettiä keinoja astiajät-
teen vähentämiseksi. Kesto-lautasia ja aterimia tulisi harkita mahdollisimman monessa
kohtaa. Astioiden pesu kuluttaa tietysti vettä, mutta ympäristökuormitus on silti vähäi-
sempi, kuin kertakäyttöastioiden käytössä. Pakkausten ja astioiden aiheuttamaa ympäris-
tökuormitusta ja jätteen määrää voi vähentää myös miettimällä annoksia. Kaikkea ei tar-
vitse tarjoilla lautasilta ja syödä haarukalla ja veitsellä. Käsien syötävä ruoka, kuten paton-
git, leivät ja hampurilaiset ovat suosittuja ja aiheuttavat huomattavasti vähemmän roskaa.
(Jones 2010, 272-274.) Anniskelualueilta tuttua panttimaksua voisi miettiä sovelletta-
vaksi myös astioihin.

Myös ruokahävikin syntyminen on yksi ravintolapalveluihin liittyvä ekologinen ongel-
mista. Vuonna 2016 Provinssin ruokakojuilla myytiin ruokaa niin isolla volyyymilla, että
hävikkiä syntyi hyvin vähän, jos ollenkaan. Catering-pisteiltä, kuten työntekijöiden ruo-
kalasta, kahviosta ja artisti-cateringista jää kuitenkin usein ruokaa ja muita elintarvikkeita

yli festivaalin päättyessä. Provinssissa työntekijöiden ruokalan ylijäävä lämmin ruoka menee takaisin toimittajalle, joten hävikkiä ei juuri synny. Muilta pisteiltä jää kuitenkin yli usein esimerkiksi leipää, maitoa, kahvia, virvokkeita, hedelmiä ja niin edelleen, jos tuotteiden palauttamisesta tukkuun ei ole sovittu. Nopeasti pilaantuvia tuotteita, kuten leipää, maitotuotteita ja hedelmiä ei todennäköisesti voi palauttaa toimittajalle. On hyvä miettiä etukäteen sopiva lahjoituskohde ruokahävikille, tai vaikka mainostaa ilmaisia elintarvikkeita Facebookissa tai muissa kanavissa.

Ruokapalvelut aiheuttavat myös liikennepäästöjä. Useat ruokamyymälät ja ravintoloitsijat saapuvat Törnävänsaarelle kauempaa, kuin Pohjanmaalta ja todennäköisesti suuri osa ruoan raaka-aineista ja myytävistä tuotteista tuodaan mukana. Ravintoloitsijoita voisi kannustaa käyttämään paikallisia, eli Seinäjoen ja lähialueiden tavarantoimittajia ja tukkuja, jolloin rahtimatkat pienenisivät huomattavasti. Festivaalin järjestäjä voi auttaa tässä kasaamalla listan tavarantoimittajista ja tukuista esitettäväksi ravintoloitsijoille ennen tilausten tekemistä.

Jälleen kerran voidaan ottaa mallia ja vaikutteita ulkomaisilta festivaaleilta. Lähteitä seilaillessa tuli vastaan useita esimerkkejä festivaaleista, joiden ruokatarjonta on jopa kokonaan orgaanista tai vegaanista. Esimerkiksi saksalainen yli miljoonan päiväkävijän Tollwood Festival tarjoaa lähes 100% orgaanisesti tuotettua ruokaa. (Powerful Thinking 2015, 32). Edelläkävijä Suomen festivaalientällä myös ekologisen ruoan suhteen on Flow Festival, joka pilotoi vuonna 2015 Sustainable Meal -toimintamallin, jonka tarkoituksena on ohjata ja kannustaa ruokamyymälöitä ekologisesti kestävämpien ruoka-annoksien valmistukseen ja tarjoiluun. Vuonna 2016 Flow:ssa oli tarjolla jo viisitoista erilaista Sustainable Meal -logolla varustettua ruoka-annosta. (Flow Festival 2015; Flow Festival 2016).

Kestävän ruoan hinnan ei ole pakko olla korkeampi kuin normaalisti. Jotkut vaihtoehdot voivat olla jopa myös edullisempia. Asiakas voi myös olla valmis maksamaan ruoasta hieman enemmän, kun tietää syyn korkeamman hinnan takana. (A Greener Festival 2012, 4.)

Anniskelun suhteen Provinssissa on jo vuosia ollut käytössä panttikäytäntö ja suurin osa juomista myydään suoraan PalPa:n (Suomen palautuspakkaus oy) kierrätettävistä töl-

keistä ja pulloista. Juoman hintaan on lisätty pantti ja sen saa takaisin, kun palauttaa tölkin, pullon tai lasin panttipisteelle. Mitä korkeampi pantti, sitä mieluummin asiakas palauttaa tyhjän juoma-astiansa. Panttikäytäntö vähentää roskan määrää festivaalilla merkittävästi. Kuten ruoan suhteen, myös juomien kanssa on hyvä pyrkiä tekemään yhteistyötä lähialueiden panimoiden ja tukkujen kanssa. Myös juomapuolella voi harkita kestoastioita. Pullo- ja tölkkiroskan kanssa ei ole ongelmaa Provinssissa panttisysteemin ansiosta, mutta kestoastioiden käyttö on silti ympäristöystävällisempää. Asiakkaille voisi esimerkiksi myydä festivaalin logolla varustettuja kestotuoppeja ja vesipulloja.

5.3.3 Muut alihankinnat

Alihankintoja ovat usein myös esimerkiksi wc-palvelut, jätehuolto, sähkö- ja vesi, ulkopuoliset siivouspalvelut, järjestyksenvalvonta ja esiintymistekniikka. Festivaalilla on useita kymmeniä yhteistyökumppaneita, joihin ekologinen ajattelu tulisi myös ulottaa. Sanomattakin on selvää, että hiilijalanjäljen pienentämiseksi tulee suosia yhteistyötä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka tulevat lähialueilta. Näin ei synny pitkiä rahti- tai ajomatkoja ja lyhyeksi jäävät rahat ovat lisäksi kustannustehokkaita.

Yhteistyökumppaneiden ja alihankkijoiden ympäristöystävällisyyttä on hyvä selvittää: onko alihankkijalla ympäristömerkkejä, onko palvelu sertifioitu tai standardoitu, mistä kaukaa alihankkija tulee. Festivaalin ympäristöpolitiikasta voi laittaa maininnan esimerkiksi sopimukseen tai tiedottaa siitä alihankkijoille jotenkin muuten. Kaikille alihankkijoille tulee toimittaa vähintään festivaalin jätehuolto-ohje. Alihankkijoita voi kannustaa vastuullisempaan toimintaan asettamalla kannustimia ja kaikkien toimijoiden kanssa tulisi yhdessä pyrkiä miettimään kestävämpiä toimintatapoja ja ratkaisuja.

Suurimmilla festivaalin infrastruktuuriin liittyvillä toimijoilla, kuten jätehuoltotoimijoilla, palveluntarjoajilla, putkifirmoilla ja sähkönjakelijalla on suora vaikutus siihen, miten festivaalin tavoitteet ekologisemmasta tapahtumasta toteutuvat. Kaikkein alihankkijoiden ja tavarantoimittajien kanssa tulisi keskustella ympäristöasioista ja työskennellä yhdessä ekologisempien ratkaisujen löytämiseksi. Jo pelkkä yksinkertainen kysymys alihankkijayrityksen ympäristöpolitiikasta voi inspiroida alihankkijaa toimimaan vihreämmin. (Jones 2010, 52.)

5.4 Logistiikka

Logistiikka on tapahtumien suurin ympäristöhaittoja ja hiilidioksidipäästöjä aiheuttava tekijä. Yleisön, artistien, tavaroiden ja rakenteiden liikuttaminen tapahtumapaikalle on kuitenkin pakollista, ilman niitä tapahtumaa ei olisi. Suuren yleisötapahtuman läpivieminen synnyttää siis väistämättä ajoneuvoliikennettä ja päästöjä. Vilkkaimmillaan liikenne on juuri ennen tapahtuman alkua ja sen päättymisen jälkeen. (Jones 2010, 140; Lampinen 2011, 43.) Vielä ei ole tapahtunut läpimurtoa liikenteen ympäristöhaittojen poistamiseksi.

Provinssi on liikkumisen ja logistiikan kannalta haastava festivaali, koska se sijaitsee kaukana Suomen isoimmista kaupungeista. Työntekijät, yleisö, artistit ja tavarat saapuvat festivaalille usein pitkien matkojen päästä. Päästöttömiä kuljetusmuotoja, kuten raitiovaunua tai metroa ei Seinäjoella ole, joten kaikkein ympäristöystävällisin tapa saapua festivaalille on tulla kävellen tai pyörällä. Kävelyä tai pyöräilyä ei kuitenkaan voi odottaa muilta, kuin paikallisilta festivaaliasiakkailta. Kun suuri osa kävijöistä saapuu Seinäjoen ulkopuolelta, on Provinssin liikennepäästöjen aiheuttama kuormitus ympäristölle väistämättä valtava.

5.4.1 Työajot ja työntekijät

Provinssissa työskentelee vuosittain toista tuhatta työntekijää ja vapaaehtoista. Suuri osa tapahtuman aikana työskentelevistä työntekijöistä saapuu Seinäjoen ulkopuolelta, joten työntekijöihin kohdistuvat liikennepäästöt ovat merkittäviä. Ajoneuvoja on työkäytössä koko tuotannon ajan ja festivaalin lähestyessä tahti vain kiihtyy. Festivaalin rakennuksen aikana esimerkiksi ajokalustoa on käytössä rekka-autoista kuukulkijoihin, trukkeihin ja mönkijöihin, normaaleja henkilöautoja ja pakettiautoja unohtamatta.

Provinssissa festivaalin aikana työntekijöiden liikkumista festivaalialueelle ja sieltä pois on helpotettu ilmaisella bussikuljetuksella, joka on suunnattu pääasiassa vapaaehtoisille. Bussi kulkee majoituspaikoista festivaalialueelle ja takaisin useamman kerran päivässä. Työntekijöiden parkkipaikka on rajallinen ja hieman kauempana alueesta, mikä vähentää työntekijöiden yksityisautoilua.

Seinäjoen ulkopuolelta saapuvia vapaaehtoisia on kannustettu käyttämään kimppakyytejä ja julkisia kulkuvälineitä. Esimerkiksi Provinssin vapaaehtoisille suunnatussa Facebook-

ryhmässä talkoolaisia on kannustettu tekemään kimppekyyti-ilmoituksia ja keskustelemaan kyytien jakamisesta.

Työntekijöitä tulee kannustaa käyttämään kimppekyytejä työmatkoilla ja välttämään turhia ajoja. Auton rattiin hyppäämisen sijaan työntekijöitä tulee kehottaa kulkemaan jalan, pyörällä tai suosimaan joukkoliikennettä. Biodieselin hankkimista työkoneita ja autoja varten festivaalin rakennuksen ja itse tapahtuman ajaksi on hyvä harkita. Työntekijöille voi tarjota vaihtoehdoksi myös pyöriä. Työajot tulee myös kartoittaa hiilijalanjäljen laskemista varten. Kartoittamista varten jokaisessa festivaalin käytössä olevassa ajoneuvossa tulisi olla ajopäiväkirja, jotta kilometrit saadaan laskettua.

5.4.2 Artistit

Artisteihin kohdistuvat liikennepäästöt ovat yksi vaikeimmista pähkinöistä purtavaksi. Isot ulkomaiset artistit ovat festivaalin olemassaolon kannalta elintärkeitä ja liikennepäästöjä on mahdoton välttää. Monet artistit saapuvat ja poistuvat festivaalilta reittilennoilla, joskus jopa yksityiskoneilla ja artisteja seuraa usein monta rekallista tekniikkaa.

Yhteistyö muiden Pohjoismaisten festivaalien kanssa vähentää ympäristöhaittoja huomattavasti, kun artisti lentää New Yorkin sijaan paikan päälle esimerkiksi Ruotsista. Artisteja pitäisi yrittää parhaimman mukaan saada kulkemaan lentokentältä tai hotellilta yhteiskyydityksillä. Useat artistit tietenkin vaativat yksityisyyttä ja yksi bändikin saattaa haluta matkustaa viidellä eri autolla. Yhteisien kyydityksien tarjoaminen ei kuitenkaan voi olla haitaksi. Lisäksi artisteille voi suositella julkisia kulkuvälineitä ja Suomen sisäisten lentojen välttämiseksi kehottaa esimerkiksi matkustamaan junalla Helsinki-Vantaalta Seinäjoelle. Lentokenttä-shuttlessa ja muissa artistikuljetuksissa voi myös harkita mahdollisimman vähän kuluttavien ajoneuvojen käyttämistä ja tankata polttoaineeksi ympäristöystävällistä biodieseliä, mikäli vain mahdollista.

Myös artistien kuljetukset tulee selvittää ja kartoittaa päästöjen laskemista varten. Festivaalin artistituotannolta voi pyytää yhteenvedon siitä, miten ja mistä artistit ovat festivaalille saapuneet. Artistikuljetuksissa käytetyissä autoissa tulee myös olla ajopäiväkirjat kilometrien selvittämiseksi.

5.4.3 Yleisö

Yleisö on se syy, miksi festivaaleja tehdään. Festivaalin liiketoiminnan kannattavuus pohjautuu siihen, että myydään lippuja ja saadaan mahdollisimman paljon ihmisiä porttien sisäpuolelle. Suuren ihmismassan mukana tulee kuitenkin aina myös ympäristöhaittoja. Yleisön matkustaminen on asia, jota festivaalijärjestäjä ei pysty suoraan kontrolloimaan, joten se on suurin yksittäinen hiilidioksidipäästöjen aiheuttaja festivaaleilla.

Eniten hiilidioksidipäästöjä henkilöä kohden syntyy yksityisautoilusta (riippuen siitä, miten täynnä auto on), toiseksi eniten päästöjä aiheuttaa junamatkustaminen ja vähiten päästöjä per henkilö syntyy bussilla matkustamisesta. Vaikka festivaali ei suoraan pysty kontrolloimaan yleisön matkustamista, on matkustustapoihin ja yleisön mieltymyksiin kuitenkin mahdollista vaikuttaa jollain tasolla. (Powerful Thinking 2015, 25; Jones 2010, 158). Keinot yleisön liikkumisesta aiheutuvan ympäristökuormitukseen pienentämiseksi ovat yksinkertaiset. Yleisöä pitää kannustaa saapumaan paikalle julkisilla kulkuvälineillä, kimpakyydeillä, jalan tai pyörällä ja välttämään yksityisautoilua.

Kun ryhdytään ekologisiin toimenpiteisiin yleisön liikkumisen suhteen, on tärkeää ymmärtää aluksi ne syyt, miksi yleisö valitsee mieluummin yksityisautoilun muiden vaihtoehtojen sijaan. Autolla matkustaminen on joustavampaa aikataulullisesti, kuin joukkoliikenteen käyttö. Julkisen liikenteen käyttö on myös aikaa vievää: pitää ostaa lippu, miettiä aikatauluja ja suunnitella reitti, päättää millä välineellä matkustaa ja usein myös matkustusaika on pidempi, kuin autolla matkustaessa. Usein täyden auton kesken jaetut polttoainekulut ja parkkimaksu myös tulevat halvemmaksi, kuin julkisilla kulkeminen. (Jones 2010, 153.)

Yksityisautoilu on yksi pahimmista ongelmista. Seinäjoki on satojen kilometrien päässä isoimmista kaupungeista ja hyvin suuri osa yleisöstä saapuu kaupungin ulkopuolelta. Isossa-Britanniassa järjestettävä Shambala festival kartoitti logistiikkaansa vuonna 2015: melkein puolet festivaalin logistiikasta aiheutuneista hiilidioksidipäästöistä (53%) muodostui yleisön yksityisautoilusta (Powerful Thinking 2015, 27). Myös ja etenkin yleisöä tulee kannustaa käyttämään joukkoliikennettä ja kimpakyytejä yksityisautoilun vähentämiseksi.

Joukkoliikenteen käyttö pitää olla yleisölle helppoa ja mielekästä. Yleisöä pitää informoida hyvin ja hyvissä ajoin eri joukkoliikennevaihtoehdoista, joilla festivaalille saapua. Julkisilla kulkuvälineillä matkustamisessa on monia eri hyötyjä niin asiakkaalle, tapahtumalle kuin ympäristöllekin. Julkisten kulkuvälineiden suosiminen vähentää huomattavasti päästöjä ja pienentää liikeneruuhkia festivaalin ympärillä, mikä vaikuttaa positiivisesti asiakaskokemukseen ja samalla festivaalin imagoon. Asiakas pääsee kulkemaan helposti ja nopeasti festivaalille välttämällä ruuhkat parkkipaikoilla saapuen suoraan festivaalin sisäänkäynnille. Julkinen liikenne on myös usein asiakkaan kukkarolle suotuisampaa, kuin omalla autolla festivaalille saapuminen. (Jones 2010, 153.)

Provinssissa asiakkaille tarjotaan jatkuvaa bussikuljetusta Seinäjoen Matkakeskukselta festivaalialueelle ja takaisin. Festivaalibussilla matkustaminen maksaa muutaman euron ja bussi kulkee non-stoppina. Bussikuljetusten muuttamista ilmaiseksi tulisi harkita ja lisätä vaikka muutama euro festivaalilipun hintaan. Koska kaikki eivät tietenkään bussikuljetusta tarvitse, yksi vaihtoehto on myös luoda lipputyyppi, jossa on joukkoliikenteen maksu mukana. Festivaalilipun ja bussi- tai junalipun niputtaminen yhteen on hyvä keino kannustaa asiakkaita käyttämään julkisia kulkuvälineitä. Yhteistyötä joukkoliikennetoimijoiden, kuten VR:n kanssa on hyvä harkita. Provinssissa on aikoinaan järjestetty myös festivaalijuna, ylimääräisiä junavuoroja isoimmista kaupungeista festivaalikansalle. Myös erilliset bussikuljetukset isoimmista kaupungeista vähentävät yksityisautoilua. Kun yleisöä taivutellaan luopumaan yksityisautoilusta, pitää olla varmaa, että julkisen liikenteen kapasiteetti riittää kuljettamaan festivaalille saapuvia ja sieltä lähteviä suuria ihmis-massoja. Bussipysäkit pitää suunnitella siten, että ne palvelevat asiakasta mahdollisimman hyvin. Lisäksi julkisen liikenteen palvelujen tulee kohdata asiakkaiden vaatimukset ja tarpeet saatavuudeltaan sekä aikataulullisesti. (Jones 2010, 153-154.)

Joillekin asiakkaille omalla autolla paikalle saapuminen on välttämätöntä. Autolla saapuvia asiakkaita voi kannustaa täyttämään auton jokainen istuin muilla ihmisillä, eli rohkaista kimppakyyditykseen. Myös kimppakyydit vähentävät ruuhkia ja nopeuttavat festivaalille saapumista sen lisäksi, että ympäristö kiittää. Kimppakyydeistä voi palkita yleisöä, tarjota esimerkiksi etusetelin, alennusta parkkilipusta, tai jopa ilmaisen parkkipaikan, kun saapuu paikalle täydellä autolla. Vastaavasti yksin ajavia voi sakottaa. (Jones 2010, 155.) Provinssissa parkkipaikat myydään usein loppuun jo ennakoon. Sopiva palkitsemisjärjestelmä täysille kimppakyydeille olisi siten ehkä etusetelit, ilmainen pyörähdys

maailmanpyörässä tai esimerkiksi mahdollisuus voittaa normaalin festivaalilipun päivitys VIP-lippuun.

Paikallista yleisöä tulee kannustaa liikkumaan paikalle pyörällä ja jalan. Kannustin voi olla esimerkiksi ilmainen pyöräparkki, jonne voisi järjestää pyöräilijöille palveluja, kuten pyörän huoltoa pientä veloitusta vastaan. Myös korkeat parkkimaksut ja rajallinen parkkitila vähentävät yksityisautoilua. Parkkimaksujen kanssa pitää kuitenkin olla tarkkana, ettei yleisö innostu korkeiden maksujen vuoksi parkkeeraamaan alueille, jotka eivät ole festivaalin hallinnassa ja häiritse lähialueiden asukkaita. (Jones 2010, 153.)

Yleisön liikkumiseen vaikuttamisessa viestintä on isossa roolissa. Yleisöä tulee rohkaista ja kannustaa välttämään yksityisautoilua, jolloin joukkoliikenteen erinomaisuutta, miellyttävyyttä ja käytön helppoutta pitää korostaa viestinnässä. Myös joukkoliikenteen, kimpakyytien ja etenkin kävelyn ja pyöräilyn myönteiset ympäristövaikutukset on hyvä mainita.

Kannustimien asettaminen ja yleisön palkitseminen ovat yksi keino vaikuttaa yleisön matkustustapoihin. Esimerkiksi Glastonbury Festival Isossa-Britanniassa on ottanut käyttöön ”Green Traveller” -järjestelmän, jolla palkitaan julkisilla kulkuvälineillä paikalle saapuneita ja esimerkiksi pyöräilijöille on varattu oma leirintäalue. Palkitsemisjärjestelmän käyttöönotto on toiminut festivaalilla niin hyvin, että yli 50% festivaalikävijöistä matkustaa paikalle jotenkin muuten, kuin yksityisautolla. (Powerful Thinking 2015, 26). Yleisölle voi myös tarjota mahdollisuutta matkustamisesta aiheutuneiden päästöjen vapaaehtoiseen hyvitykseen, eli esimerkiksi pieneen kompensatiomaksuun. (Jones 2010, 141).

Jotta yleisön matkustamiseen voidaan vaikuttaa, on matkustustavat ja matkat yritettävä kartoittaa ja analysoida mahdollisimman hyvin. Kartoitus pitää tehdä myös hiilijalanjäljen laskemista ja ympäristövaikutusten arvioimista varten. Matkustustietojen löytäminen voi olla hankalaa, mutta lipputietoja ja asiakaskyselyitä tutkimalla on mahdollista saada jo paljon suuntaa-antavaa informaatiota. (Jones 2010, 141.)

5.4.4 Rahdit

Tapahtumat ja festivaalit ovat riippuvaisia tavarankuljettamisesta alueelle aikataulussa ja budjetin sisällä, joten rahdit ovat todellinen haaste. Kuljetusmuotoja on monia ja suosituin, helpoin ja eniten saastuttavin muoto on tieliikenne. Jos hankintoja tehdään ulkomailta, ovat myös lento- ja laivarahdit mahdollisia.

Tehokas keino vähentää rahtiliikenteestä aiheutuvia päästöjä on tehdä yhteistyötä muiden tapahtumien ja festivaalien kanssa. Rahtimatkat puolittuvat, kun tavara liikkuu suoraan tapahtumasta toiseen, eikä käy varastolla välissä. Kuten kaikissa kuljetuksiin liittyvissä osa-alueissa, myös rahdeissa tulisi pyrkiä käyttämään lähialueiden toimijoita ja pyrkiä tilaamaan hankinnat mahdollisimman läheltä. Ulkomailta tilaamista tulee välttää kaikin keinoin. Keskittäminen on kannattavaa usein taloudellisesti, mutta myös ekologisesti. Kun tilaukset tehdään mahdollisimman pitkälle samalta toimijalta ja toimitukset sovitaan samoille päiville, rahdit vähentyvät huomattavasti.

Provinssi voi suoraan vaikuttaa ainakin omiin rahteihinsa, eli tavarankuljettamiseen Provinssin tavaravarastolta festivaalialueelle ja takaisin. Tavara pitää pakata mahdollisimman järkevästi ja tiiviisti turhien ja puolityhjien kuljetusten välttämiseksi.

Myös rahtien osalta suunnittelu ja kartoittaminen on tärkeää. Jos tavaraa tulee esimerkiksi samalta suunnalta vajaita lastillisia, voi toimijoille ehdottaa yhteiskuljetusta.

Jotkin tavarankuljettajat myös tarjoavat kestäviä vaihtoehtoja. Kuljetusyrietykset voivat kiinnittää huomiota kestäväyyteen valitsemalla vähemmän luontoa tuhoavaa polttoainetta, tehokkaammilla moottoreilla ja suunnittelemalla reittejään paremmin. Päästöjen kontrollointi on myös kuljetusalalla tätä päivää, biodieseliä käytetään yhä enemmän ja tieliikenne on muuttumassa jatkuvasti ekologisempaan suuntaan. Alihankkijoita tuleekin kehottaa käyttämään kestävämpiä kuljetuksia. (Jones 2010, 143.)

5.5 Ympäristöviestintä

Viestinnällä, sekä sisäisellä että ulkoisella, on suuri merkitys ekologisemman festivaalin järjestämisessä. Sisäisellä viestinnällä tiedotetaan festivaalin henkilökuntaa, alihankkijoita ja muita sidosryhmiä ympäristöhuollon toteuttamisesta. Ulkoisella viestinnällä tieto

festivaalin ympäristöhuollon toteuttamisesta, esimerkiksi kierrätyspisteiden sijainnista, sekä festivaalin ekologisista ratkaisuista saadaan suoraan asiakkaille. Ulkoisella viestinnällä asiakkaita voidaan myös kannustaa ekologisempaan festivaalikäyttäytymiseen ja esimerkiksi jätteiden kierrätykseen. Ympäristöviestinnällä pyritään siihen, että festivaalin henkilökunta, sidosryhmät ja asiakkaat tiedostavat, että miten festivaalin ympäristöhuolto toimii. (Kumpulainen, ym. 2015, 50-51.) Ekologisemman tapahtuman järjestäminen onnistuu vain, jos kaikki festivaalin sidosryhmät ovat sitoutuneita muutokseen ja tekevät töitä vihreiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristöajattelun läpivieminen on yksinkertaisesti markkinointia. Ekologinen tapahtumatuotanto on tuote, joka tulee myydä sidosryhmille. Avain kauppojen tekoon on kommunikaatio, viestintä. Avainkysymys on festivaalin sidosryhmien tunnistaminen, eli se, mille eri tahoille ympäristöasioista viestitään. (Jones 2010, 46.) Muutoksen läpivieminen ei ikinä ole helppoa ja haasteita on edessä paljon. Yksittäisellä festivaalilla on paljon erilaisia sidosryhmiä ja jokaiselle niistä pitää viestiä eri tavalla. Juurtuneet työ- ja ajattelutavat, eli muutosvastarinta on lähes aina väistämätöntä.

Tässä kappaleessa olen jakanut ympäristöviestinnän kolmeen osaan: sisäiseen viestintään, ulkoisille sidosryhmille (esimerkiksi alihankkijat) suunnattuun viestintään sekä asiakasviestintään.

5.5.1 Sisäinen ympäristöviestintä

Provinssi on asettanut ympäristöpolitiikassaan tavoitteeksi vihreiden arvojen ja ekologisen ajattelun ulottamisen koko organisaatioon ja festivaalin tuotantoprosessiin. Tavoitteen saavuttaminen vaatii tehokasta sisäistä ympäristöviestintää. Asetetut ympäristötavoitteet tuskin toteutuvat, ellei koko organisaatio seiso niiden takana. Toisin sanoen koko festivaalin henkilökunta pitää sitouttaa muutokseen, mikä vaatii ympäristöjohtamista. Tiedon festivaalin ympäristötavoitteista ja toimenpiteistä tulee saavuttaa kaikki työntekijät aina festivaalin johtoportaan vapaaehtoistyöntekijöihin asti. Isommassa tapahtumaorganisaatiossa useat ihmiset työskentelevät erilaisissa rooleissa ja tehtävissä ja päätöksentekijöitä on useita, joten kyseessä on vähintäänkin haastava tehtävä.

Tehokas viestintätapa on järjestää esimerkiksi koulutuksia, koska niin sanotulla face-to-face –viestinnällä tieto menee parhaiten perille. Työntekijöitä voi tiedottaa myös sähköpostitse, sosiaalisen median kautta ja Provinssissa hyvä keino on etenkin vapaaehtoisille tarkoitettu Internetissä toimiva informaatiopalvelu, joka sisältää kaiken olellisen tiedon festivaalilla työskentelystä. Tiedotuksen tavoitteena tulee olla saada ihmiset keskustelemaan ympäristöasioista ja vihreistä valinnoista. (Jones 2010, 48).

Alkuun päästään kartoittamalla festivaalin työntekijäryhmät: tuotannon työntekijät (johdoporras, tuotantoryhmä, työpisteiden vastaavat), festivaalilla työskentelevät alihankkijat (tekninen henkilökunta, ravintolatyöntekijät, järjestyksenvalvonta, siivous...) sekä vapaaehtoiset talkootyöntekijät. Tiedotettavia tahoja on hurja määrä. Tuotannon työntekijöistä ja työpisteiden vastaavista on hyvä aloittaa, koska he taas voivat tiedottaa eteenpäin omia alaisiaan ja heidän alaisuudessa työskenteleviä vapaaehtoisia.

Vapaaehtoistyöntekijöiden sitouttaminen festivaalin ympäristöpolitiikkaan ja toimintatapoihin on ehdottoman tärkeää, koska he ovat niin sanotusti festivaalin etulinja, eli työskentelevät lähimpänä asiakasta. Vapaaehtoiset ohjaavat muun muassa liikennettä, toimivat infotiskeilla, lipunmyynnissä, järjestyksenvalvojina, anniskeluissa, siivoajina ja kierätysneuvojina. Vapaaehtoiset opastavat asiakkaita ja ovat ensimmäisinä vastaamassa kysymyksiin. Työntekijöille tulee viestiä ympäristöasioista etenkin ennen festivaalia, mutta myös festivaalin aikana. Ympäristöasioista voi mainita esimerkiksi ennen työvuoron alkua ja perehdytyksissä. Esimiehiä tulee kannustaa muistamaan ympäristöasioiden mainitseminen perehdytyksen yhteydessä. (Jones 2010, 55-59.)

Työntekijöiden tiedottamisessa myös festivaalin jätehuolto-ohje on avainasemassa ja se tulee esittää kaikille työntekijöille hyvissä ajoin ennen tapahtumaa.

5.5.2 Viestintä ulkoisille sidosryhmille

Festivaaliorganisaation lisäksi ulkoisilla sidosryhmillä, kuten sponsoreilla, myyjillä, alihankkijoilla ja muilla kumppaneilla on myös iso rooli siinä, miten festivaalin ympäristöasioita saadaan vietyä eteenpäin. Ulkoiset sidosryhmät on tärkeää tunnistaa ja tapahtuman tulee luoda strategioita sidosryhmien sitouttamiseksi ekologisempaan ajattelutapaan. (Jones 2010, 48).

Sponsorisuhteessa tapahtuma hyötyy sponsorin imagosta ja toisinpäin. Suurin hyöty sponsoritoiminnassa on yleensä imagohyöty, näkyvyyden ja taloudellisen hyödyn lisäksi. Sponsorisuhteita solmiessa on tärkeää kiinnittää huomio imagokysymyksiin ja ekologista tapahtumaa järjestäessä etenkin sponsorin ympäristöarvoihin. Sponsorisuhde ei-ympäristöystävällisen tahon kanssa syö festivaalin imagoa ekologisena tapahtumana. Ekologista ajattelutapaa puoltavat sponsorit ovat hyvä tapa viestittää tapahtuman vihreydestä myös muille sidosryhmille. Hyviä ekologisia sponsoriehdokkaita voivat olla esimerkiksi vihreän energianvälittäjät, luomu- ja lähiruokatoimijat, vihreät mediat, järjestöt ja eettiset jälleenmyyjät. Ympäristöpuolella sponsoreita voi miettiä esimerkiksi jätehuoltoon, harmaanveden keräykseen, siivoukseen, ekologisen venuen pyörittämiseen tai pyöräparkiin. (Jones 2010, 48-50.) Vaikka sponsorit eivät suoranaisesti yleensä välttämättä työskentele festivaalilla, on heitäkin tärkeää tiedottaa festivaalin ympäristökäytännöistä, jätehuollosta ja ekologisista tavoitteista. Näistä asioista voi sisällyttää maininnan esimerkiksi sopimukseen.

Festivaalin omien myyntipisteiden lisäksi festivaalilla toimii usein monia muita tahoja, jotka myyvät tuotteitaan yleisölle. On ravintoloita, karkkimyyntiä, kioskeja, Hot Dog -kärriä, kahviloita, vaatekauppoja ja kaikenlaisia kojuja. Festivaalilla myytävä tuote vaikuttaa aina festivaalin imagoon, joten myyjien valinnassa on hyvä kiinnittää huomiota yrityksen ja tuotteen eettisyyteen. Myyjät ja myyntipisteet ovat yksi suurimpia jätteen aiheuttajia festivaaleilla, koska pakkausroskaa syntyy usein paljon. Myyjät on syytä ohjeistaa etukäteen festivaalin ympäristö- ja jätehuollosta kunnolla. Ei pelkästään jätteiden lajittelusta, vaan myyjiä tulisi myös kehottaa kiinnittämään huomiota jätteen syntyyn, eli tuotteiden pakkaustapaan ja esimerkiksi välttämään muovipussien käyttöä. (Jones 2010, 50-51.)

Yksi tärkeä festivaalin sidosryhmä on viranomaiset. Näitä ovat esimerkiksi valtio, kunta, poliisi, paikallinen terveydenhuolto ja kaupungin ympäristöviranomainen. Etenkin jälkimmäisen kanssa yhteistyö ja kommunikointi on hyvin tärkeää ja kaupungin kanssa tulee asettaa yhteisiä tavoitteita ja sääntöjä festivaalin ympäristöasioista. Usein ympäristöviranomaisilta voi myös tulla hyviä ja uusia ideoita. (Jones 2010, 52.)

Myös festivaalin esiintyjät on hyvä osallistaa festivaalin ympäristötoimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Esiintyjät, taiteilijat ja artistit ovat festivaalin näkyvimpiä osia ja toimivat roo-

limalleina ja inspiraation lähteinä yleisölle. Tietenkään esiintyjä ei voida velvoittaa toimimaan tietyllä tapaa, mutta heille välitetty tieto festivaalin ympäristöpolitiikasta ei voi olla haitaksikaan. (Jones 2010, 52-53.) Taide on erittäin hyvä keino tuoda ympäristöasioita esille ja viime vuonna Proviinssissa taiteen merkitys ympäristöviestinnässä näkyikin suuresti.

Myös paikallisia asukkaita ja yhteisöjä on hyvä tiedottaa festivaalin ympäristöasioista, koska suur tapahtuman aiheuttamat ympäristöhaitat koskevat erityisesti heitä. Festivaalin vihreistä arvoista tiedottaminen hyvissä ajoin voi vähentää valituksia, joita tulee usein melusta, liikenteestä ja ihmismassoista. (Jones 2010, 54.)

Vihreämmistä valinnoista ja ratkaisuista on keskusteltava kaikkien sidosryhmien, etenkin suurimpien toimittajien ja alihankkijoiden kanssa. Toimijoiden kanssa voi järjestää erillisen tapaamisen pelkäästään ympäristöasioihin liittyen tai ympäristöasiat voi myös nostaa esille ikään kuin vaivihkaa ihan normaalin kokouksen yhteydessä. Tiedotustilaisuuden, koulutuksen tai esimerkiksi ympäristökampanjan lanseeraustilaisuuden järjestämistä voi myös harkita. Sidosryhmiä voi tiedottaa ympäristöasioista myös sähköpostitse, uutiskirjeellä ja ainakin festivaalilla työskenteleville tahoille tulee toimittaa jätehuolto-ohje. (Jones 2010, 57-58.)

5.5.3 Asiakasviestintä

Ulkoisen ympäristöviestinnän, eli asiakasviestinnän ja markkinoinnin ympäristövaikutukset ulottuvat laajalle, koska se suuntautuu festivaalin asiakkaisiin, joita vieraillee festivaalilla päivittäin kymmeniä tuhansia. Asiakasviestinnässä kaikki lähtee yrityksen ja asiakkaan välisestä kommunikaatiosta ja siitä, että yritys tuntee asiakkaansa. Ympäristöviestintää suunnitellessa tulee kiinnittää huomiota asiakasprofiiliin, asiakkaiden taipumukseen sitoutua ympäristöasioihin ja vastaanottaa viestejä, festivaalialueeseen ja asiakkaiden liikkumiseen siellä, sekä mahdollisuuksiin viestiä ennen tapahtumaa ja tapahtuman jälkeen.

Yleisön, eli asiakkaiden tunteminen on ensisijaisen tärkeää. Asiakasryhmää tutkiessa tulee miettiä asiakkaiden halukkuutta ja vastaanottavuutta ympäristöasioissa: ovatko asiakkaat valmiita muuttamaan tapojaan ja tehdäkö se heille helpoksi. On hyvä myös miettiä, että pitääkö asiakkaille mahdollisesti asettaa kannustimia. Asiakkailta saatu palaute on

tärkeä informaation lähde asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisessa. Myös lähimpänä asiakasta työskenteleviltä työntekijöiltä, eli usein vapaaehtoisilta, saa arvokasta tietoa siitä, että minkälaista festivaalin yleisö on ja miten yleisö käyttäytyy. (Jones 2010, 60-61.)

Myös asiakasviestinnässä suunnittelulla on iso painoarvo. Isoimmat muutokset tapahtuvat ja tehdään festivaalin suunnitteluvaiheessa. Kun ensimmäinen festivaalipäivä koittaa, on myöhäistä tehdä juuri mitään. (Jones 2010, 62). Tästä syystä ennakkoviestintä ja ympäristöviestinnän ajankohtien miettiminen on erittäin tärkeää. Lisäksi festivaalin tulee tietysti miettiä, että miten se haluaa ympäristöviestinnän ja -markkinoinnin näkyvän suhteessa festivaalin markkinoinnin kokonaiskuvaan ja millä tasolla. Halutaanko ympäristöasiat nostaa esille isosti, brändäytyä täysin vihreänä festivaalina vai viestitäänkö festivaalin ekologisuudesta muiden toimintojen ohella, normaalin viestinnän seassa. Provinssin tapauksessa ympäristöviestintää on tehty useita vuosia ja tarvetta ympäristöasioiden isolle nostolle tai brändäykselle ei ole, vaan viestinnässä voidaan mielestäni jatkaa samaan malliin. Leimautuminen täysin vihreänä ei välttämättä ole liiketoiminnallisestikaan kovin kannattavaa Provinssin laajan asiakasryhmän vuoksi, vaan fiksumpaa ja myös todennäköisempää on integroida vihreys vain osaksi Provinssin imagoa ja tuotelupausta. Tietysti viestintää voi joka tapauksessa aina kehittää ja parantaa.

Ympäristöasioista viestiminen festivaalin yleisölle ennen tapahtumaa on merkityksellistä, koska silloin festivaalilla on mahdollisuus vaikuttaa yleisön matkustustapoihin, valmistautumiseen ja pakkaamiseen, sekä ennakkoon myös yleisön käyttäytymiseen paikan päällä festivaalilla. Yleisön matkustamisella on isoin vaikutus festivaalin hiilijalanjälkeen, joten kestävästä matkustusvaihtoehdoista tiedottaminen asiakkaille oikeaan aikaan on hyvin tärkeää. Usein asiakas tekee päätöksen matkustustavasta joko festivaalilipun ostamisen yhteydessä, tai aikaisintaan kuukautta ennen tapahtumaa. Monet päättävät matkustustavasta myös viime tingassa, muutamaa päivää ennen festivaalia. Eri matkustusvaihtoehdoista on siis hyvä tiedottaa hyvissä ajoin, mutta asiakkaita täytyy myös muistaa muistuttaa eri vaihtoehdoista ja esimerkiksi parkkimaksuista. Matkustustapojen lisäksi festivaali voi myös pyrkiä vaikuttamaan siihen, mitä asiakas tuo mukanaan festivaalille. Asiakasta voi rohkaista miettimään ympäristöä jo ennen tapahtumaan saapumista ja pakkaamaan mukaan vain tarvittavat tavarat ja kiinnittämään huomiota esimerkiksi pakkausmateriaaleihin. (Jones 2010, 64-65.)

Tapoja ja kanavia ennakkoviestintään on monia, mutta tänä päivänä tehokkain kanava on varmasti sosiaalinen media. Lisäksi ympäristöasioista voi viestiä muun median kautta, festivaalin omilla Internet-sivuilla ja ennen festivaalia julkaistavassa asiakaslehdessä. Festivaalin omat kotisivut ovat yksi vaikuttavimmista ympäristöviestinnän työkaluista, koska sieltä asiakas mitä todennäköisemmin etsii tietoa festivaalista. Kotisivujen kautta on myös mahdollisuus viestiä ympäristöasioista laajemmin ja yksityiskohtaisemmin, kuin muissa kanavissa. Kotisivujen ympäristö-linkin takana on mahdollista kertoa festivaalin ympäristötavoitteista ja toimenpiteistä laajasti kuvien kanssa ja kannustaa yleisöä osallistumaan toimenpiteisiin. Kotisivujen uutisvirtaan voi tehdä myös nostoja ympäristötoimenpiteistä. (Jones 2010, 65-66.) Provinssilla on jo useana vuotena ollut käytössä oma mobiilisovellus, johon voisi harkita ympäristö-osion liittämistä ja ympäristöön liittyvää informaatiota, esimerkiksi karttaa kierrätyspisteistä tai kierrätysohjetta.

Yksi keino viestiä on myös printatut esitteet ja julisteet. Printtaaminen on kuitenkin epä-ekologista, joten ympäristöasioista on ehkä parempi viestiä jotenkin muuten. Tosin jos esimerkiksi festivaalin käsiohjelma painetaan ympäristöystävällisin tavoin, on siitä hyvä olla maininta käsiohjelmassa. Ja jos festivaali brändää ympäristötyönsä niin pitkälle, että sille kehitetään logo tai jonkinlainen iskulause, voi senkin upottaa käsiohjelmaan ja julisteisiin. Myös Ekokompassi tapahtuma -logoa voi tietysti käyttää viestinnässä. Laaja-alaisesti printtimateriaalissa ei kannata ympäristöasioita kuitenkaan esitellä. Viestiminen median kautta on tehokas tapa tavoittaa suuri yleisö. Jos festivaalin ympäristötyö on mielenkiintoista, omaperäistä ja merkittävää, kannattaa siitä tehdä myös mediatiedote. Avainasana on kuitenkin kiinnostavuus. Se, että tapahtuman jätteet lajitellaan, ei ylitä mediakynnystä. Kiinnostavat ja merkittävät ympäristöteot, kampanjat ja tempaukset, innovaatiot ja ympäristöpolitiikka kannattaa kuitenkin aina saattaa myös median tietoon. (Jones 2010, 65-66.)

Vaikka ennakkoviestintä on tärkeää, täytyy ympäristöasioista viestiä yleisölle myös festivaalin aikana. Tapahtuman ollessa käynnissä asiakkaat eivät enää selaile Internetiä ja sosiaalista mediaa, vaan viestinnän on tapahduttava paikan päällä ja "livenä". Face-to-face -viestintä nousee suureen merkitykseen ja Provinssissa sitä on toteuttanut Green Team. Green Team on pääosin vapaaehtoisista koostuva tiimi, joka teki alun perin kierrätysneuvontaa kierrätyspisteillä. Vuonna 2016 Green Teamista tuli enemmänkin ympäristöneuvonta-tiimi, joka jutusteli asiakkaiden kanssa ympäristöasioista festivaaleilla ja

ylipäättään maailman tilasta, sekä neuvoi kierrätyksessä, mikäli joku apua tarvitsi. Ihmisten kanssa puhuminen ympäristöasioista ja keskustelun aikaansaaminen on todella tehokas viestintäkeino ja viesti menee varmasti läpi. Green Teamiin pitää valita henkilöitä, jotka ovat sosiaalisia, motivoituneita ja oikeasti kiinnostuneita asiasta.

Roska on paras keino osallistaa asiakkaita festivaalin ympäristötoimenpiteisiin, joten esimerkiksi kierrätyspisteet nousevat tärkeään asemaan viestinnässä. Kierrätyspisteille voisi lisätä informaatiota esimerkiksi kylttien avulla siitä, mihin roska lopulta päätyy, kun sen heittää astiaan. Yleisön aktivoiminen ja osallistaminen roskien keruuseen erilaisten kampanjoiden ja tempausten kautta on tehokas keino viestiä ja samalla auttaa pitämään ympäristön puhtaana. Camp Provinssissa toteutetut siivouskampanjat ovat olleet todella suosittuja ja asiakkaat ovat kantaneet roskaa itse kierrätyspisteelle ja roska-astioihin myös kampanjoiden ulkopuolella. Kyltit ovat myös tehokas ja luova tapa viestiä ympäristöasioista festivaalin aikana. Kylttien avulla voi tiedottaa esimerkiksi siivouskampanjoista ja muista ympäristöön liittyvistä tempauksista ja lisäksi niillä voi kertoa asiakkaille festivaalin ympäristötyöstä ylipäänsä. Provinssiinkin voisi ajatella esimerkiksi informaatiokylttiä festivaalin ympäristöpolitiikasta, asetetuista ja saavutetuista tavoitteista jonkin keskeisen kierrätyspisteen kupeeseen.

Myös taide, teatteri ja performanssit ovat oivia keinoja viestiä ympäristöasioista. Provinssissa vuonna 2016 taide nousi ensimmäistä kertaa isoon rooliin festivaalin somistuksessa ja mikä parasta, taiteella tehtiin samalla ympäristöviestintää. Provinssin aluetaitelijan Landys Roimolan “jätetaide” Provinssissa huomattiin myös mediassa, joten taiteen kautta ympäristöviestinnällä tavoitettiin isoja massoja. Aluesuunnittelulla on myös iso merkitys viestinnässä, vaikkei sitä heti tulisi ajateltuakaan. Festivaalin tulee tietää asiakkaiden liikkuminen alueella ja ruuhkaantuvien paikkojen ja kulkureittien tunteminen auttaa esimerkiksi roska-astioiden tehokkaassa sijoittelussa. (Jones 2010, 63-64.)

Yksi hyvä keino tehostaa ympäristöviestintää on tehdä yhteistyötä jonkin ympäristöjärjestön kanssa. Yhteistyö järjestöjen kanssa lisää todennäköisesti festivaalin tietoisuutta kestävästä kehityksestä, sekä ylipäättään tehostaa festivaalin ekologista toimintaa. Jotkin järjestöt voivat jopa tarjota henkilökuntaa tai jopa varallista tukea. Yhdessä ympäristöjärjestön kanssa voidaan ehkä toteuttaa toimenpiteitä, joihin festivaali yksinään ei pystyisi. (Jones 2010, 39).

6 YMPÄRISTÖSUUNNITELMA

Ympäristösuunnitelma on ympäristöjohtamisen työkalu, joka muuttaa yrityksen ympäristöpolitiikan konkreettiseksi toimintamalliksi. Suunnitelma voi sisältää tietoa esimerkiksi tarvittavista resursseista, asetetuista tavoitteista, toiminnan odotuksista, mittareista, vastuhenkilöistä ja tavoitteiden toteutumisesta. Usein suunnitelma fokusoituu yrityksen toiminnan eri osa-alueille. (Darabaris 2008, 40-41.)

Ympäristösuunnitelma pohjautuu yrityksen ympäristöpolitiikkaan. Ympäristöpolitiikka kertoo yrityksen pitkän aikavälin päämäärät ja tavoitetilat, joiden saavuttamiseksi laaditaan ympäristösuunnitelma. Ympäristösuunnitelma on ikään kuin ympäristöpolitiikka yksityiskohtiin eriteltyä. (Travelcon 2016.) Käytännössä ympäristösuunnitelma toimii samalla tavalla, kuin ympäristöohjelma tai -järjestelmä. Suunnitelma kertoo tavoitteet ja nimeää ja aikatauluttaa toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Provinssin tapauksessa ympäristösuunnitelma on ikään kuin yksinkertaistettu versio Ekokompassin ympäristöohjelmasta. Suunnitelma kiteyttää ympäristöohjelmassa asetetut tavoitteet ja aikataulun, sekä yksinkertaistaa ympäristöohjelman Internet-työkalusta yhdeksi tiedostoksi niin, että koko organisaatio pääsee suunnitelmaan tarvittaessa helposti käsiksi.

6.1 Ympäristösuunnitelma Provinssille 2017-2019

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyy ympäristösuunnitelma Provinssille kolmeksi vuodeksi 2017-2019 (Liite 1). Suunnitelman tarkoituksena on toimia yksinkertaisena käytännön työkaluna Provinssin ympäristötyössä ja se sisältää tavoitteet ja toimenpiteitä festivaalin ympäristöasioiden kehittämiseksi. Suunnitelma kokoaa yhteen kappaleessa 5 esitettyjä kehitystoimenpiteitä ja aikatauluttaa ne seuraavalle kolmelle vuodelle. Ympäristösuunnitelmassa edetään hiilijalanjäljen laskemisesta hiilijalanjäljen pienentämiseen ja lopulta hiilineutraaliuteen.

Provinssin ympäristösuunnitelmassa keskitytään vuonna 2017 festivaalin päästöjen karvoittamiseen ja hiilijalanjäljen laskemiseen. Vuoden 2018 kohdalla suunnitelmassa esitetään korjaavia toimenpiteitä päästöjen minimoimiseksi ja vuonna 2019 hiilidioksidipääs-

töt pyritään nollaamaan. Tavoitteena on, että vuoteen 2019 mennessä Provinssin hiilidioksidipäästöt olisivat mahdollisimman pienet ja kompensoitavia päästöjä jäisi mahdollisimman vähän. Provinssin ympäristösuunnitelmassa osa-alueittain nimetyt toimenpiteet eivät ole kiveen hakattuja tehtäviä, vaan pikemminkin ehdotuksia ja ideoita. Suunnitelma on muokattavissa ja päivitettävissä.

6.2 Suunnitelmatyökalu

Varsinainen suunnitelma on yksinkertainen Excel-taulukko, jossa on eritelty ympäristöhuollon eri osa-alueet ja toimenpiteet vuosittain. Alla esimerkki suunnitelmatyökalusta.

YMPÄRISTÖSUUNNITELMA 2017-2019			
	2017	2018	2019
TAVOITE	Hiilijalanjäljen laskeminen	Hiilijalanjäljen minimointi	Hiilineutraalius
Jätehuolto ja siivous	Jätteiden määrän vähentäminen		
Energia			
Vesi			
Materiaalit ja Hankinnat			
Hankinnat			
Alihankkijat			
Ravintolapalvelut			
Logistiikka			
Työajot		Biodiesel työajoneuvoihin	
Rahdit			
Artistit			
Yleisö			
Ympäristöviestintä			
Sisäinen			
Sidosryhmät			
Asiakkaat			

Taulukon ensimmäisestä sarakkeesta löytyy festivaalin ympäristöhuollon osa-alueet. Ensimmäisellä rivillä on aikataulu, eli vuodet. Toisella rivillä on kirjattuna kunkin vuoden pääasiallinen tavoite, eli mihin toimenpiteillä pyritään. Ympäristöhuollon osa-alueille kirjataan toimenpiteitä vuosittain.

Halusin tehdä suunnitelmatyökalusta mahdollisimman yksinkertaisen ja kompaktin, jotta se voidaan esimerkiksi tulostaa tuotantotoimiston seinälle festivaalin henkilöstön näkyville. Lisäksi oli tärkeää, että kyseessä on nimenomaan työkalu, joka on muokattavissa, eikä lukkoon lyöty tarkka suunnitelma. Festivaalituotannoissa suunnitelmilla on tapana muuttua aina viimeisiin viikkoihin asti, joten tarkan suunnitelman kirjoittaminen olisi käytännössä ollut turhaa työtä.

7 POHDINTAA

Vaikka täysin ympäristöystävällistä ja hiilineutraalia festivaalia on mahdoton järjestää ison tapahtuman aiheuttamien ympäristövaikutusten vuoksi, niin suur tapahtumilla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa ja toimia ekologisemmin, minkä takia kaikki keinot niin toimimiseksi onkin otettava käyttöön. Merkittävintä, mitä festivaalijärjestäjä voi ilmastomuutoksen hidastamiseksi ja ympäristön hyväksi tehdä, on vaikuttaa yleisöön ja festivaalin sidosryhmiin. Festivaaleilla on uniikki mahdollisuus toimia uusien innovaatioiden temmellyskenttänä ja inspiroida muitakin ekologisempaan toimintaan esittelemällä luovia ja innostavia ratkaisuja. Provinssissa on yhtenä Suomen suurimpana, vanhimpana ja mielenkiintoisimpana festivaalina valtavasti potentiaalia toimia juuri näin.

Tapahtuma ei tietenkään käänny hetkessä kestäväksi, vaan muutos vaatii pieniä tekoja vuosittain. Provinssi on muutoksessa jo hyvin pitkällä, eikä kokonaisvaltaisen muutoksen läpivieminen vaadi enää suuria ponnisteluja. Provinssilla on ehdottomasti hyvät mahdollisuudet saavuttaa asetetut tavoitteet ja hiilineutraalius ympäristöpolitiikassa esitetyssä ajassa, eli vuoteen 2019 mennessä. Lisäksi Provinssissa on potentiaalia toimia edelläkävijän asemassa ja luoda uusia toimintatapoja koko Suomen festivaali- ja tapahtuma-alalle.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Provinssin ympäristöasioiden nykytilaa ja tunnistaa ongelmakohtia, sekä kartoittaa konkreettisia keinoja festivaalin hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Tavoitteena oli myös festivaalin toiminnan kehittäminen entistä kestävämpään suuntaan luomalla pysyviä ratkaisuja Provinssin tuotantoprosessiin. Tarkoituksena oli luoda ympäristösuunnitelma, jota seuraamalla Provinssi voi saavuttaa ympäristöpolitiikassa asetetut tavoitteet.

Työn tekeminen auttoi kartoittamaan Provinssin ympäristöasioiden nykytilaa ja löytämään kohteita, joissa tehdä paremmin. Jätehuolto ja kierrätys, sekä ympäristöviestintä toimivat Provinssissa jo moitteettomasti, mutta parantaa täytyy etenkin energiankäytössä ja hankinnoissa. Haastavin hiilidioksidipäästöjä aiheuttava osa-alue on festivaaliin kohdistuva liikenne ja liikennehaittojen vähentämiseksi onkin otettava kaikki konstit käyttöön.

Työn tuloksena syntyneestä ympäristösuunnitelmasta tuli mielestäni selkeä, yksinkertainen ja kompakti työkalu, josta on Ekokompassin ympäristöjärjestelmän rinnalla varmasti

apua festivaalin ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Ympäristösuunnitelma on festivaalin tarpeisiin suunniteltu muokattava työkalu, jota voidaan hyödyntää festivaalin ympäristötyössä vielä vuoden 2019 jälkeenkin asettamalla uudet tavoitteet, mikäli edelliset saavutetaan nykyisen suunnitelman määräämässä ajassa.

Opinnäytetyöprosessi on syventänyt tietouttani ennen kaikkea ympäristöasioista ja tapahtumatuotannosta, mutta myös liiketaloudelliselta näkökannalta. Ympäristötietoisuus, yritysvastuu ja kestävä kehitys ovat yritysmaailmassa ja liike-elämässä kasvavia trendejä, joihin ihan jokaisen liiketoimintaa harjoittavan tulisi tarttua. Ennen opinnäytetyön kirjoittamista minulla ei ollut myöskään mitään aavistusta, että miten esimerkiksi yksittäisen tapahtuman hiilidioksidipäästöt voidaan käytännössä laskea. Opin työtä tehdessä tapahtumien ympäristövaikutuksista aivan mielettömästi ja olen onnellinen, että työskentelen Provinssin ympäristökoordinaattorina ja voin hyödyntää oppimani tiedon käytännössä festivaalilla.

Haastavinta työssä oli hiilijalanjäljen laskemistapojen selvittäminen, jossa ongelmaksi muodostui se, että hiilijalanjäljen laskemista varten ei ole olemassa standardia. Myös päästökertoimet tuntuvat olevan kiven takana. Muuten ylipäätään kestävästä tapahtumatuotannosta löytyi paljon lähteitä ja Internet on pullollaan erilaisia oppaita ja raportteja aiheesta. Etenkin Iso-Britannia on kunnostautunut ekologisessa festivaalijärjestämisessä ja järjestöjä, kampanjoita ja esimerkkejä ekologisista toimenpiteistä tuli lähteitä selaillessa vastaan paljon. Toivottavasti Pohjoismaissa nähtäisiin pian saman tyyppistä liikehdintää.

Hankaluuksia opinnäytetyön tekemisessä tuotti myös ja etenkin aiheen laajuus. Välillä oli tosi hankala arvioida ja päättää, että mikä tieto on relevanttia ja mikä ei. Aina ajoittain työtä tehdessä havahtuin siihen, että olin uppoutunut tutkimaan nippelitietoa generaattoreista tai biodieselin raaka-aineista, tai jostain muusta, mikä ei opinnäytetyön kannalta ollut olennaista.

Työn edetessä on ollut hauskaa huomata, miten oma käytökseni ja ajatusmaailmani on muuttunut entistä ympäristöystävällisemmäksi. Siinä näkee käytännön esimerkin siitä, kuinka ympäristötietoisuuden lisääminen muuttaa yksilöiden käytöstapoja ja ajatusmaailmaa.

LÄHTEET

A Greener Festival 2012. The Good Food For Festivals Guide. How festival and other event organisers can celebrate the best of fresh, delicious and sustainable food. Luettu 12.10.2016. http://www.agreenerfestival.com/wp-content/uploads/pdfs/GOOD_FOOD_GUIDE_FOR_FESTIVALS.doc.pdf

Berninger, K. 2012. Hiilineutraali Suomi. Miten luodaan ilmastoystävällinen yhteiskunta? Helsinki: Gaudeamus Oy.

Bärlund, A., Perko S. 2013. Kestävä johtajuus. Bisneksen uusi elinehto. Helsinki: Talentum.

Biodynaaminen yhdistys 2016. Demeter-merkki. Luettu 11.10.2016. <http://biodyn.fi/viljely/demeter/demeter-merkki/>

Darabaris, J. 2008. Corporate Environmental Management. Boca Raton: Taylor & Francis Group

EE Music 2015. Energy Efficiency and Renewable Energy Use for Festivals and Outdoor Events. Training Handbook. Luettu 8.10.2016. http://www.ee-music.eu/uploads/images/site/325/contentgruppe1_text23/EEMUSIC_Festival_Training_Handbook_ENG.pdf

Ekokompassi 2016a. Ekokompassi tapahtumille. Luettu 2.10.2016. <http://www.ekokompassi.fi/tapahtumat/>

Ekokompassi 2016b. Ekokompassi tapahtuma -kriteerit. Luettu 2.10.2016. <http://www.ekokompassi.fi/tapahtumat/kriteerit/>

Energiavirasto 2016. Päästökauppa. Luettu 20.10.2016. <http://www.energiavirasto.fi/paastokauppa>

Flow Festival 2015. Flow pilotoi uutta ekologisen ruoan toimintamallia. Julkaistu 3.8.2015. Luettu 15.10.2016. <http://www.flowfestival.com/environment/flow-pilotoi-uutta-ekologisen-ruoan-toimintamallia/>

Flow Festival 2016. Hyvää makunystyröille ja maapallolle. Julkaistu 21.7.2016. Luettu 15.10.2016. <http://www.flowfestival.com/hyvaa-makunystyroille-ja-maapallolle/>

Goldblatt, Samuel DeBlanc 2012. The Complete Guide To Greener Meetings And Events. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.

Gold Standard 2016. Make an impact. Accelerate The Transition to a Low-carbon Economy and Contribute to the Sustainable Development Goals. Luettu 18.11.2016. <http://www.goldstandard.org/get-involved/make-an-impact>

Greenpeace 2016. Usein kysyttyä biopolttoaineista. Biopolttoaineiden ympäristövaikutukset. Luettu 15.11.2016. <http://www.greenpeace.org/finland/fi/kampanjat/pal-muoljy/UKK-palmuoljy/>

- Ilmasto.org 2016. Lyhyesti. Ilmastonmuutoksen torjuminen. Luettu 9.10.2016. http://ilmasto.org/ilmastonmuutos/lyhyesti#Ilmastonmuutoksen_torjuminen
- Ilmastolaskuri 2016. WWW-sivu. Luettu 18.11.2016. <http://www.ilmastolaskuri.fi/fi>
- Ilmastolaskuri 2015. Laskentaperusteet. Luettu 15.11.2016. <http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=4>
- Ilmasto-opas 2016a. Hiilidioksidi ja hiilen kiertokulku. Luettu 18.10.2016. <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/ilmio/-/artikkeli/1e92115d-8938-48f2-8687-dc4e3068bdbd/hiilidioksidi-ja-hiilen-kiertokulku.html>
- Ilmasto-opas 2016b. Ilmastomyönteinen ruoka. Luettu 11.10.2016. <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/ab196e68-c632-4bef-86f3-18b5ce91d655/ilmastomyotainen-ruoka.html>
- Intergovernmental Panel On Climate Change 2014. Fifth Assessment Report. Climate Change 2014. Synthesis Report. Luettu 10.10.2016. <https://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>
- ISO 2012. Sustainable Events With ISO 20121. Luettu 13.11.2016. http://www.iso.org/iso/sustainable_events_iso_2012.pdf
- Jones, M. 2010. Sustainable Event Management. A Practical Guide. London: Earthscan.
- Julie's Bicycle 2016. What We Do. Luettu 15.11.2016. <http://www.juliesbicycle.com/about>
- Jätelaki 17.6.2011/646.
- Kumpulainen N., Lähteenmäki A., Lehtola P., Hokkanen P. 2015. Tapahtumatuotanto läpivalaisussa. Alihankkijaverkosto tapahtumaorganisaation tukena. Oulu: Erweko Oy.
- Lampinen, J. 2011. Ekologisen ja turvallisen yleisötilaisuuden järjestämisopas. Oulu: Suomen Ympäristö- ja Terveysalan Kustannus Oy.
- LIPASTO 2015. Linkkejä liikenteen pakokaasupäästöjä ja energiankulutusta käsitteleviin raportteihin ja sivustoihin. Luettu 18.11.2016. <http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaas-tot/linkit.htm>
- Love Your Tent 2016. WWW-sivu. Luettu 10.11.2016. <http://www.loveyour-tent.com/index.php>
- Luomuliitto 2016. Leppäkerttu-merkki. Luettu 11.10.2016. <http://www.luomuliitto.fi/luomutuotanto/leppakerttumerkki/>
- Maula, I. 2010. Kestävää kehitystä tapahtumatuotannossa: Vihreät haasteet ja tulevaisuus Provinssirock festivaalilla. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaistu Theseuksessa.
- Motiva 2016. CO2-päästökertoimet. Luettu 18.11.2016. http://www.motiva.fi/taustatieto/energiankaytto-suomessa/co2-laskentaohje_energiankulutuksen_hiilidioksidipaastojen_laskentaan/co2-paastokertoimet

Nordic Offset 2016. CO2-kompensointi. Luettu 18.11.2016. <http://www.nordicoffset.com/co2-kompensointi/>

Powerful Thinking 2016. Sustainable Energy Tips For Traders. Luettu 7.10.2016. http://www.powerful-thinking.org.uk/site/wp-content/uploads/1-Power_Factsheet-Sustainable-Energy-for-Traders.pdf

Powerful Thinking 2012. The Power Behind Festivals. A guide to sustainable power at outdoor events. Luettu 7.10.2016.

Powerful Thinking 2015. The Show Must Go on. Environmental Impact Report and Vision for the UK Festival Industry. Luettu 5.10.2016. <http://www.powerful-thinking.org.uk/site/wp-content/uploads/TheShowMustGoOnReport18..3.16.pdf>

Rainforest Alliance 2016. What Does Rainforest Alliance Certified™ Mean? Julkaistu 25.9.2016. Luettu 11.10.2016. <http://www.rainforest-alliance.org/faqs/what-does-rainforest-alliance-certified-mean>

Rautio, E. 2016. Maaailma kylässä -festivaali 2015. Hiilijalanjälkitutkimus. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaistu Theseuksessa.

Reilu kauppa 2016. Luettu 11.10.2016. <http://www.reilukauppa.fi/etusivu/>

Stettler, S. 2011. Sustainable Event Management of Music Festivals: An Event Organizer Perspective. Portland State University. Master of Science in Education. Thesis.

Sustainable Meal 2016. WWW-sivu. Luettu 13.11.2016. <http://www.sustainablemeal.fi>

Travelcon 2016. Ympäristöpolitiikka. Luettu 4.12.2016. <http://www.travelcon.fi/ymparistotietous.php?osa=politiikka>

Ulkoilulaki 22.12.1994/1343.

UTZ 2016. Certification. Luettu 11.10.2016. <https://www.utz.org/what-we-offer/certification/>

Vilka, H., Airaksinen, T. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

World Commission on Environment and Development 1987. Our Common Future. Luettu 10.10.2016. http://www.channelingreality.com/Documents/Brundtland_Searchable.pdf

WWF 2016a. Changing Climate Change. Luettu 9.10.2016. http://wwf.panda.org/what_we_do/footprint/climate_carbon_energy/

WWF 2016b. Kalan ympäristömerkit. Päivitetty 27.4.2016. Luettu 11.10.2016. <https://wwf.fi/kalaopas/Kalan-ymparistomerkit-2550.a>

WWF 2016c. Vähemmän lihaa lautaselle. WWF-Lehti. 01/2016. Luettu 11.10.2016. <https://wwf.fi/vahemman-lihaa-lautaselle/>

YLE uutiset 2015. Provinssin järjestelyvastuu saksalaisharteille. Julkaistu 6.2.2015. Päivitetty 9.2.2015. Luettu 10.10.2016. <http://yle.fi/uutiset/3-7786737>

Ympäristöhallinto 2016. Ympäristömerkit. Julkaistu 4.6.2013. Päivitetty 8.3.2016. Luettu 11.10.2016. http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Tuotesuunnitelu_ja_tuotteet/Ymparistomerkit

Ympäristöministeriö 2016a. Mitä on kestävä kehitys. Julkaistu 18.6.2013. Päivitetty 31.5.2016. Luettu 10.10.2016. http://www.ymparisto.fi/fi-FI/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys

Ympäristöministeriö 2016b. Pariisin ilmastopöytäkirja. Julkaistu 11.5.2016. Päivitetty 16.11.2016. Luettu 20.11.2016. <http://www.ymparisto.fi/pariisi2015>

Ympäristöministeriö 2016c. Ympäristö. Julkaistu 9.10.2015. Päivitetty 26.10.2016. Luettu 27.10.2016. <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto>

Ympäristöosaava 2016. Vedenkulutus ja jätevedet. Vedenkulutusta on syytä seurata ja vähentää. Luettu 15.11.2016. <http://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala/index.php?k=22456>

Ympäristönsuojelulaki 27.6.2014/527.

MUUT LÄHTEET

Lakeuden Ympäristöhuolto Oy 2016. Jätehuoltoraportti. Luettu 24.10.2016.

LIITTEET

Liite 1. Ympäristösuunnitelma Provinssille 2017-2019.

1(8)

**Pro
vinssi**

**YMPÄRISTÖSUUNNITELMA
2017-2019**

(Jatkuu)

2017 – hiilijalanjäljen laskeminen

Vuonna 2017 Provinssissa keskitytään ensisijaisesti hiilidioksidipäästöjen laskemiseen ja ympäristövaikutusten arvioimiseen eri ympäristöhuollon osa-alueilla, jotta seuraavana vuonna on selvempää, millä osa-alueilla päästöjen vähentämisen tarve on suurin. Joitakin toimenpiteitä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi tehdään toki myös jo tänä vuonna.

Provinssin hiilijalanjäljen laskentaan otetaan mukaan ainakin jätteet, energiankulutus, vedenkulutus, rahat, alihankkijoiden matkat, työajot sekä työntekijöiden ja yleisön matkustus.

Jätteet

- ♥ Provinssiin jäävien leirintävarusteiden ja teltojen määrää pyritään vähentämään kehittämällä yhteistyötä paikallisen partion kanssa. Asiakkaita kehoitetaan entistä tarkemmin jättämään leiri siistimpään kuntoon.
- ♥ Festivaalin loppusiivouksen aikaista lajittelua tehostetaan ja lajittelussa pyritään olemaan tarkempia. Uusiokäyttöä painotetaan.
- ♥ Jätteiden aiheuttama hiilijalanjälki lasketaan jätemäärien perusteella

Energia

- ♥ Generaattoreihin ostetaan biodieseliä
- ♥ Verkkosähkö vaihdetaan sekasähköstä vihreämpään vaihtoehtoon (Seinäjoen Energian Kyrkkäri-sähkö, tuotettu vesivoimalla)
- ♥ Energian hiilidioksidikuorma lasketaan generaattoreissa kulutetun polttoaineen ja käytetyn verkkosähkön mukaan

Vesi

- ♥ Harmaavesisäiliöt käyttöön jokaiselle pisteelle, missä vettä lasketaan (ellei pisteellä ole viemärointia)
- ♥ Veden hiilidioksidipäästöt lasketaan vedenkulutuksen (m³) mukaan.

Materiaalit ja hankinnat

- ♥ Hankintojen vastuullisuuden kartoittamista varten kehitetään työkalu. Työkalu voi olla esimerkiksi taulukko, johon kerätään kaikki hankinnat ja johon on pääsy kaikilla hankintoja tekeville työntekijöillä
- ♥ Henkilöstöä kehoitetaan käyttämään työkalua
- ♥ Taulukkoon kerätään materiaali- ja tavarahankinnat, alihankintana teetetyt palvelut ja yhteistyökumppanuudet
- ♥ Hankinnoista selvitetään esimerkiksi arvio tuotteen/palvelun kuljetus-kilometreistä, ympäristömerkit, ympäristöohjelmat, hintaluokka, hankintatapa (osto vai vuokraus), palautusmahdollisuus, ikä, kierrätettävyyys, jne

Hankinnat

- ♥ Tavara- ja materiaalihankinnoista tehdään kartoitus

Alihankinnat

- ♥ Alihankinnat ja yhteistyökumppanit kartoitetaan

Ravintolapalvelut

- ♥ Ekokompassin Catering-kriteeristö lähetetään täytettäväksi kaikille ruokamyymäjille
- ♥ Kasvisruokavaihtoehtojen määrä selvitetään
- ♥ Syntyneen ruokahävikin määrä selvitetään festivaalin jälkeen

Logistiikka

- ♥ Kokonaisvaltainen ajokilometrien arviointi hiilidioksidipäästöjen laskemiseksi koko festivaaliin kohdistuvan liikenteen osalta

Työajot

- ♥ Arvioidaan työajojen kilometrit ja lasketaan niistä aiheutuva hiilijalanjälki
- ♥ Työkoneiden osuus lasketaan kulutetun polttoaineen perusteella
- ♥ Työajoneuvojen osuus selvitetään ajopäiväkirjojen avulla (jokaisessa festivaalin käytössä olevassa autossa tulee olla ajopäiväkirja)
- ♥ Työntekijöiden matkustus voidaan arvioida akkreditoinnin/talkoohakemusten perusteella (kotipaikkakunta) ja talkoobussin kulkemien kilometrien mukaan
- ♥ Festivaalin jälkeiseen vapaaehtoisten palautekyselyyn kysymys siitä, millä kulkuvälineellä työntekijä matkusti

Rahdit

- ♥ Rahdit ja alihankkijoiden kulkemat matkat kartoitetaan heille suunnatulla kyselyllä
- ♥ Festivaalilla työskentelevien alihankkijoiden (esimerkiksi ravintolapalvelut, kumppanit) matkat on mahdollista arvioida akkreditointitietojen perusteella

Artistikuljetukset

- ♥ Artistien matkustus ja siihen kuluneet kilometrit selvitetään yhteistyössä festivaalin artistituotannon kanssa
- ♥ Artistikuljetuksessa käytettäviin ajoneuvoihin ajopäiväkirjat

Yleisö

- ♥ Yleisön kotipaikkakunta saadaan selville lipunmyyntitietojen ja asiakaskyselyn perusteella
- ♥ Asiakaskyselyyn lisätään kohta matkustustavasta (kimppakyydeistä selvitetään myös auton täyttymisaste!)
- ♥ Junamatkustuksen määrä arvioidaan Seinäjoen Matkakeskus – festivaalialue –väliä kulkevan bussikuljetuksen käyttöasteen perusteella
- ♥ Festivaalibussin kilometrit/polttoainekulutus saadaan liikennöitsijältä
- ♥ Muista kaupungeista saapuvat bussikuljetukset lasketaan mukaan
- ♥ Yksityisautoilu lasketaan myytyjen parkkipaikkojen määrän ja keskimääräisen ajomatkan arvion perusteella
- ♥ Yksityisautojen täyttymisaste voidaan selvittää havainnoimalla

Ympäristöviestintä

Sisäinen viestintä

- ♥ Festivaalin hiilijalanjäljen laskemisesta ja sen vaatimista toimenpiteistä (kuten ajopäiväkirjojen täyttäminen, hankintojen kartoitus) tiedotetaan henkilöstöä hyvissä ajoin
- ♥ Jätehuolto-ohje toimitetaan kaikille työntekijöille
- ♥ Provinssin ympäristöpolitiikka ja jätehuollon käytänteet vapaaehtoisille tiedoksi työpisteiden vastaavien välityksellä

Ulkoiset sidosryhmät

- ♥ Provinssin ympäristöpolitiikka saatetaan ulkoisten sidosryhmien tiedoksi
- ♥ Ympäristö- ja jätehuolto-ohjeistus lähetetään festivaalilla toimiville alihankkijoille ja kumppaneille hyvissä ajoin ennen festivaalia

Asiakasviestintä

- ♥ Green Teamin toiminnan tehostaminen valitsemalla tiimiin asiasta kiinnostuneita vapaaehtoisia (talkoohakemukseen kohta ympäristö- ja kierätysneuvonnan tehtävästä?)
- ♥ Green Teamiin enemmän ihmisiä
- ♥ Ympäristöasioiden korostaminen aluetaitteessa
- ♥ Ympäristökysymyksiä asiakaskyselyyn

2018 – hiilijalanjäljen pienentäminen

Vuoden 2018 päätavoite on hiilidioksidipäästöjen vähentäminen kaikilla osa-alueilla. Hiilidioksidipäästöt ja festivaalin hiilijalanjälki lasketaan vuoden 2017 mallilla.

Jätteet

- ♥ Keskittyminen Camp Provinssissa syntyvän jätteen vähentämiseen osallistamalla yleisöä entistä enemmän siivoukseen ja leirintäalueen siistinä pitämiseen
- ♥ Festivaalin jätehuolto-ohjeen liittäminen osaksi alihankinta- ja yhteistyösopimuksia
- ♥ Mietitään vaihtoehtoja käyttökelpoisen jätteen uudelleen sijoittamiseksi ja uusio-
käytöksi

Energia

- ♥ Sähköntarpeen selkeämpi kartoittaminen
- ♥ Etsitään ja kartoitetaan keinoja energiankulutuksen vähentämiseksi yhdessä palveluntarjoajan kanssa

Vesi

- ♥ Vesipiste backstagelle ja artistien kannustaminen vesipullojen mahdollisimman vähäiseen käyttöön

- ♥ Käsienpesupisteiden tilalle ympäristöystävälliset ja alkoholittomat käsidesit

Materiaalit ja hankinnat

- ♥ Määritetään Provinssille hankintapolitiikka ja sitoutetaan henkilöstö noudattamaan sitä

Hankinnat

- ♥ Ekologisten hankintojen suosiminen (ympäristömerkityt, kestävät, lähi alueiden tuotteet)
- ♥ Luopuminen paperisista käsiohjelmista, muiden painotuotteiden painaminen ympäristöystävällisistä materiaaleista
- ♥ Talkoohakemukseen kohta ”en halua työpaitaa”

Alihankinnat

- ♥ Ympäristöystävällisempien kumppanien ja alihankkijoiden suosiminen
- ♥ Keskusteleminen toimijoiden kanssa ympäristöystävällisistä ratkaisuista

Ravintolapalvelut

- ♥ Sustainable Meal käyttöön
- ♥ Kannustimia ja kehotuksia ruokamyymälöille kestävämmästä toiminnasta
- ♥ Toimenpiteitä ruokahävikin vähentämiseksi (lahjoituskohteiden etsiminen, pienemmät tilausmäärät tarkemmalla menekin arvioimisella)
- ♥ Astiattoman ruoan tarjoilu jätteen vähentämiseksi (leivät, hampurilaiset)
- ♥ Kestoastiat

Logistiikka

Työajot

- ♥ Biodiesel työkoneisiin ja työajoneuvoihin

Rahdit

- ♥ Rahtien tarkempi suunnittelu
- ♥ Ulkomailta tilaamisen välttäminen

Artistikuljetukset

- ♥ Vähemmän kuluttavat ajoneuvojen käyttöönotto artistikuljetuksiin
- ♥ Yhteiskyyditysten ja kestävämpien matkustusvaihtoehtojen tarjoaminen artisteille

Yleisö

- ♥ Joukkoliikenteen käytön painottaminen ja toimenpiteitä sen lisäämiseksi
- ♥ Ilmainen bussikuljetus Matkahuolto-Törnävänsaari -välille
- ♥ Pyöräparkki ilmaiseksi ja parkkitilan lisääminen

Ympäristöviestintä

Sisäinen viestintä

- ♥ Joka ikisen työntekijän kannustaminen kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin ja esimerkiksi jätehuollon ja kierrätyksen toteutumiseen festivaalin aikana

Ulkoiset sidosryhmät

- ♥ Alihankkijoiden kannustaminen vastuullisempaan toimintaan

Asiakasviestintä

- ♥ Ennakkoviestinnän tehostaminen: asiakkaiden kannustaminen vastuullisempaan festarointiin, kestävien matkustusmuotojen kertominen oikeaan aikaan, jne
- ♥ Yhteistyö jonkin vihreitä arvoja edustavan tahon kanssa

2019 - hiilineutraalius

Provinssissa pyritään ensisijaisesti edelleen vähentämään hiilidioksidipäästöjä. Festivaalin hiilijalanjälki pyritään pitämään mahdollisimman pienenä ja syntyneet päästöt kompensoidaan. Vuoden pääasiallinen tavoite on tehdä Provinssista hiilineutraali. Hiilineutraaliuteen päästään hiilijalanjäljen kompensoinnilla. Kompensaatiokohde valitaan Provinssin imagon ja ympäristöpolitiikan mukaisesti.

Jätteet

- ♥ Työntekijöiden kannustaminen uusiokäyttöön ja jätteen määrän vähentämiseen
- ♥ Hylättyjen telttojen käyttäminen dekoraatiossa
- ♥ Vihreä leirintäalue

Energia

- ♥ Keinot käyttöön energiankulutuksen vähentämiseksi
- ♥ Energiankäytön rajoittaminen myyntipisteillä
- ♥ Energiatehokkaiden ratkaisujen kartoittaminen eri toimipisteille

Vesi

- ♥ Vedenkulutuksen rajoittaminen suihkuissa esimerkiksi ajastimilla tai itsestään sulkeutuvilla hanoilla/suihkupäillä
- ♥ Provinssille oma kesto-vesipullo

Materiaalit ja hankinnat

Hankinnat

- ♥ Staff-paitojen ja muun merchandisen painattaminen ekopuuvillasta tai muusta kestävästä materiaalista
- ♥ Tilausmäärien tarkempi arvioiminen ja turhien hankintojen minimointi

Alihankinnat

- ♥ Alihankkijoiden kannustaminen vastuullisempaan toimintaan

Ravintolapalvelut

- ♥ Kasvisruoan painotus ruokatarjonnassa
- ♥ Ruokamyymien kannustaminen Reilun kaupan ja muiden ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttöön
- ♥ Ravintoloitsijoiden kannustaminen paikallisten tukkujen ja toimittajien käyttöön

Logistiikka

Työajot

- ♥ Turhien ajojen karsiminen
- ♥ Työntekijöiden kannustaminen pyöräilyyn, kävelyyn ja kimpapakyyteihin työmatkoilla ja muutenkin
- ♥ Yhä tarkempi matkojen seuranta

Rahdit

- ♥ Rahtien päästöjen vähentäminen yhteiskuljetuksilla, keskittämällä hankintoja ja suosimalla ekologisempia kuljetusvaihtoehtoja

Artistikuljetukset

- ♥ Entistä tarkempi kuljetusten seuranta ja kartoittaminen

Yleisö

- ♥ Asiakkaiden palkitseminen täydestä kimppakyyti-autosta
- ♥ Pyöräparkkiin kannustin tai ohjelmaa

Ympäristöviestintä

Sisäinen viestintä

- ♥ Kampanja hiilidioksidipäästöjen minimoimiseksi
- ♥ Kaikille työntekijöille ja vapaaehtoisille esimerkki-lista tavoista, joilla vähentää ympäristökuormaa
- ♥ Hiilineutraaliuden painotus viestinnässä, yhdessä kohti suurta tavoitetta

Ulkoiset sidosryhmät

- ♥ Alihankkijat mukaan kampanjaan päästöjen minimoimiseksi

Asiakasviestintä

- ♥ Tieto päästöjen minimoimisesta ja hiilineutraaliudesta myös yleisölle
- ♥ Yleisön kannustaminen osallistumaan toimenpiteisiin tavoitteiden saavuttamiseksi

 YMPÄRISTÖSUUNNITELMA 2017-2019			
	2017	2018	2019
TAVOITE	Hiilijalanjäljen laskeminen	Hiilijalanjäljen minimointi	Hiilineutraalius
Jätehuolto ja siivous	Yhteistyön kehittäminen partion kanssa teiltajätteen pienentämiseksi Loppusiivouksen lajittelu tarkemmaksi Jätteestä aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen laskeminen	Keskittyminen Campissa syntyvän jätteen vähentämiseen Jätehuolto-ohjeen liittäminen osaksi alihankinta- ja yhteistyösopimuksia Käyttökelpoisen roskan uudelleen sijoitus	Työntekijöiden kannustaminen uusiokäyttöön ja jätteen määrän vähentämiseen Hylättyjen telttojen käyttäminen dekoraatioissa Vihreä leirintäalue
Energia	Biodiesel generaattoreihin Verkkosähkö ekosähköksi Energiasta aiheutuvien päästöjen selvitys	Sähköntarpeen selkeä kartoittaminen Etsitään ja kartoitetaan keinoja energiankulutuksen vähentämiseksi yhdessä palveluntarjoajan kanssa	Keinot käyttöön energiankulutuksen vähentämiseksi Energiankäytön rajoittaminen myyntipisteillä Kampanja energian säästämiseksi
Vesi	Harmaavesisäiliöt joka pisteelle Vedenkulutuksen hiilidioksidipäästöjen selvitys	Käsienpesupisteiden tilalle ympäristöystävälliset ja alkoholitomat käsisedit Vesipiste backstagelle	Vedenkulutuksen rajoittaminen suihkuissa Provinsille oma kesto-vesipullo
Materiaalit ja hankinnat	Hankintojen kartoittaminen ja työkalun kehittäminen kartoittamista varten	"Hankintapolitiikka"	
Hankinnat	Tavara- ja materiaalihankinnoista selvitys Työpisteiden ja varaston tarkka inventoiminen	Ekologisen hankintojen suosiminen Luopuminen paperisista käsiohjelmista Talkoohakemukseen kohta "en halua työpaitaa" -> paitojen hankinta kuriin	Staff -paitojen ja muun merchandisen painattaminen ekopuuvillasta tai muusta kestävästä materiaalista Huomion kiinnittäminen tilausmäärin
Alihankinnat	Selvitys alihankinnoista & kumppaneista	Ympäristöystävällisempien kumppanien ja alihankkijoiden valinta / keskusteleminen toimijoiden kanssa ympäristöystävällisistä ratkaisuista	
Ravintolapalvelut	Catering -kriteeristö ruokamyymälille/ Selvitys ruokamyymälien vastuullisuudesta Kasvisruokavaihtoehtojen määrä Ruokahävikin selvittäminen	Sustainable Meal käyttöön Kannustimia ja kehotuksia ruokamyymälille Toimenpiteitä ruokahävikin vähentämiseksi (esim lahjoituskohteita) Astiatonta ruokaa	Kasvisruoan painotus ruokatarjonnassa Ruokamyymälien kannustaminen Reilun kaupan ja muiden ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttöön Ravintoloitsijoiden kannustaminen paikallisten tukkujen ja toimittajien käyttöön
Logistiikka	Kartoittaminen		
Työajot	Kilometrien arviointi	Biodiesel työkoneisiin ja työajoneuvoihin	Turhien ajojen karsiminen Kannustaminen pyöräilyyn, kävelyyn ja kimpakyyteihin
Rahdit	Kilometrien arviointi ja rahtien kartoitus	Rahtien tarkempi suunnittelu Kotimaisuuden suosiminen	Rahtien päästöjen vähentäminen yhteiskuljetuksilla, keskittämällä hankintoja ja suosimalla ekologisempia kuljetusvaihtoehtoja
Artistikuljetukset	Kilometrien arviointi	Vähemmän kuluttavat ajoneuvot artisti-kuljetuksiin Yhteiskyyditysten ja kestävämpien matkustusvaihtoehtojen tarjoaminen artisteille	
Yleisö	Kilometrien arviointi	Joukkoliikenteen käytön kasvattaminen Ilmainen bussikuljetus ja pyöräparkki Bussikuljetusten järjestäminen toisista kaupungeista	Asiakkaiden palkitseminen täydestä autosta Pyöräparkkiin kannustin tai ohjelmaa
Ympäristöviestintä			
Sisäinen viestintä	Tieto kaikille hyvissä ajoin hiilijalanjäljen laskemisesta ja sen vaatimista toimenpiteistä Jätehuolto-ohje Vastaavien kannustaminen briiffaamaan vapaaehtoiset festivaalin ympäristöasioista	Kaikkien kannustaminen kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin ja esimerkiksi jätehuollon ja kierrätyksen toteutumiseen festivaalilla	Kampanja hiilidioksidipäästöjen minimoimiseksi: kaikille työntekijöille ja vapaaehtoisille lista tavoista, miten vähentää ympäristökuormaa
Ulkoiset sidosryhmät	Provinssin ympäristöpolitiikka sidosryhmille tiedoksi Ympäristö- ja jätehuolto-ohje eteenpäin hyvissä ajoin	Alihankkijoiden kannustaminen vastuullisempaan toimintaan	Alihankkijoiden sitouttaminen hiilidioksidipäästöjen vähentämisen -kampanjaan
Asiakasviestintä	Green Teamin toiminnan tehostaminen Ympäristöasioiden esintuominen aluetateissa	Yhteistyökumppanin etsiminen Ennakkoviestinnän tehostaminen ja asiakkaiden kannustaminen vastuulliseen festarointiin	Tieto päästöjen vähentämisestä myös yleisölle ja yleisön kannustaminen osallistumaan toimenpiteisiin

Liite 2. Provinssin jätemäärät 2008-2016

JÄTEMÄÄRÄT (tn/kg)

	2008	2009	2010	2013	2014	2015	2016
Polttojäte	1,88	1,6	1,76	9,3	12	33,08	38,4
Pahvi		1,18	0,5	4,1	1,9	3,005	3,89
Rakennusjäte/sekajäte		5,08	1,08	8,7	0,4	2,045	4,03
Biojäte	0,288	0,096	2,54	6,9	6	12,04	5,58
Puu/puupohjainen	5,02		2,02	2,1	4,1	0,96	20,61
Käytetty kasviöljy	0,576			0,3	0,1	0,467	0,29
Metalli						0,055	0,21
Lasi						0,07	1,4
Vaarallinen jäte Lakka- ja maalijäte							0,16
Kaatopaikkajäte	42,066	46,367	37,031				
Paperi		0,32	0,195				
Paristot							0,007
YHTEENSÄ	49,83	54,643	45,126	31,4	24,5	51,722	74,577

